

Αρχική σελίδα>Προσφυγή στη δικαιοσύνη>Πού και πώς>Ποιας χώρας η νομοθεσία ισχύει;

Ποιας χώρας η νομοθεσία ισχύει;

Εάν εμπλακείτε σε αντιδικία σε υπόθεση όπου δεν αφορούν όλα τα δεδομένα της υπόθεσης την ίδια χώρα, πρέπει να εντοπίσετε το εφαρμοστέο δίκαιο βάσει του οποίου το δικαστήριο θα αποφανθεί επί της ουσίας της υπόθεσης

Όσο διευρύνεται το διεθνές εμπόριο και τα ταξίδια, τόσο αυξάνεται και ο κίνδυνος να εμπλακεί μια εταιρεία ή ένας ιδιώτης σε διαφορά διεθνούς χαρακτήρα. Αυτός ο διεθνής χαρακτήρας μπορεί να οφείλεται στο ότι οι διάδικοι έχουν διαφορετική εθνικότητα, κατοικούν σε διαφορετικές χώρες ή έχουν συνάψει σύμβαση σχετικά με συναλλαγή που πραγματοποιήθηκε στο εξωτερικό.

Σε περίπτωση διαφοράς, δεν αρκεί να εντοπισθεί το δικαστήριο που διαθέτει διεθνή δικαιοδοσία ώστε να επιληφθεί της υπόθεσης πρέπει επίσης να προσδιορισθεί το εφαρμοστέο δίκαιο προκειμένου να αποφανθεί το δικαστήριο επί της ουσίας της υπόθεσης.

Επιλέξτε τη σημαία της χώρας που σας ενδιαφέρει για περισσότερες πληροφορίες.

Τελευταία επικαιροποίηση: 26/10/2020

Για τη διαχείριση αυτής της ιστοσελίδας υπεύθυνη είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην παρούσα σελίδα δεν απηχούν κατ' ανάγκη την επίσημη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Παρακαλείσθε να συμβουλευθείτε την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου σχετικά με το καθεστώς πνευματικής ιδιοκτησίας που διέπει τις σελίδες των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.

Η Επιτροπή επικαιροποιεί επί του παρόντος μέρος του περιεχομένου του ιστοτόπου λόγω της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.

Η πρωτότυπη γλωσσική έκδοση αυτής της σελίδας τροποποιήθηκε πρόσφατα. Η γλωσσική έκδοση που βλέπετε τώρα βρίσκεται στο στάδιο της μετάφρασης.

Υπάρχει ήδη μετάφραση στις ακόλουθες γλώσσες

Ποιο δίκαιο θα εφαρμοσθεί; - Βέλγιο

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Οι δεσμευτικές πηγές του βελγικού εσωτερικού δικαίου είναι η νομοθεσία, οι γενικές αρχές του δικαίου και το εθιμικό δίκαιο. Η νομοθεσία εκδίδεται υποχρεωτικά από μια αρχή, οι γενικές αρχές του δικαίου έχουν νομική ισχύ επειδή η κοινωνία είναι πεπεισμένη για τη νομική τους αξία και το εθιμικό δίκαιο αποτελείται από τα άρθρα έθιμα και τις κοινώς αποδεκτές πρακτικές.

Στο Βέλγιο δεν υπάρχει το σύστημα του προηγούμενου των δικαστικών αποφάσεων: για την ακρίβεια, όπως ακριβώς και η νομική θεωρία, η νομολογία αποτελεί απλά και μόνο μία από τις πηγές του επίσημου δικαίου. Οι δικαστικές αποφάσεις έχουν ισχύ μόνο για τους διαδίκους και δεν δεσμεύουν άλλους δικαστές που καλούνται να αποφανθούν επί ανάλογων υποθέσεων. Με εξαίρεση το Συνταγματικό Δικαστήριο, κανένα δικαστήριο δεν μπορεί να υποχρεώσει άλλα δικαστήρια να ακολουθήσουν συγκεκριμένη γραμμή στη νομολογία. Ακόμη και απόφαση του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου (Cour de Cassation) δεν παρέχει δεσμευτικές οδηγίες στο δικαστήριο στο οποίο παραπέμπει την υπόθεση προς επανεξέταση. Μόνο αν το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο αποφανθεί δεύτερη φορά στην ίδια υπόθεση, το περιεχόμενο αυτής της απόφασης γίνεται δεσμευτικό για το δικαστήριο που καλείται να λάβει οριστική απόφαση.

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Σημείωση:

Η ομοσπονδιακή Δημόσια Υπηρεσία Εξωτερικών διαθέτει βάση δεδομένων που περιλαμβάνει το σύνολο των διμερών και πολυμερών συμβάσεων από το 1987:

 <https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

 <https://diplomatie.belgium.be/nl/verdragen>

 <https://diplomatie.belgium.be/de/vertrage>

 <https://diplomatie.belgium.be/en/treaties>

Το κείμενο πολλών συμβάσεων που ισχύουν στο Βέλγιο δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα του Βελγίου (Moniteur Belge), η οποία είναι διαδικτυακά προσβάσιμη από το 1997: <http://justice.belgium.be/>

Στην ενότητα «législation consolidée» (ενοποιημένη νομοθεσία) του ίδιου ιστοτόπου μπορείτε επίσης να αναζητήσετε το κείμενο πολλών συμβάσεων που είναι ακόμη και προγενέστερες του 1997 (2800 τίτλοι την 1η Αυγούστου 2004).

Το Βέλγιο είναι καταρχήν κυρίαρχο κράτος, που ασκεί την ανώτατη εξουσία επί των προσώπων που υπόκεινται στο δίκαιό του. Ωστόσο, δεδομένης της αυξανόμενης διεθνοποίησης της κοινωνίας, το Βέλγιο δεσμεύεται ολοένα και περισσότερο από τη ρυθμιστική δραστηριότητα υπερεθνικών και διεθνών οργανισμών και θεσμικών οργάνων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), τα Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ), ο Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (NATO) και το Συμβούλιο της Ευρώπης επηρεάζουν καθοριστικά το βελγικό δίκαιο, αφενός, εκδίδοντας συνθήκες και κανονισμούς (άμεσα εφαρμοστέους ή όχι) και, αφετέρου, επιβάλλοντας οδηγίες και τεχνικές νομικής εναρμόνισης προκειμένου να υποχρεώσουν τα κράτη μέλη αυτών των οργανισμών να προσαρμόσουν τα εσωτερικά νομικά τους συστήματα.

Οι άμεσα εφαρμοστέες συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που γνωρίζουμε είναι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης, που έχουν εκδοθεί αμφότερες από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Τα ανάλογα κείμενα στο επίπεδο των Ηνωμένων Εθνών είναι αντίστοιχα το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα.

Ως υπερεθνικός οργανισμός, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) ασκεί σημαντική επιρροή στα κράτη μέλη της, μεταξύ αυτών και στο Βέλγιο. Οι βασικές νομικές πράξεις της ΕΕ είναι οι κανονισμοί, που ισχύουν άμεσα, και οι οδηγίες, που πρέπει να μεταφέρονται από τα ίδια τα κράτη μέλη στην έννομη τάξη τους.

Πολύ μεγάλος αριθμός θεσμικών οργάνων και οργανισμών δραστηριοποιείται στο πλαίσιο της ανάπτυξης των διαφόρων κλάδων του δικαίου, όπως π.χ. το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, το διεθνές ποινικό δίκαιο και το διεθνές εμπορικό και οικονομικό δίκαιο. Αναφέρονται ενδεικτικά: τα Ηνωμένα Έθνη, η Επιτροπή των

Ηνωμένων Εθνών για το Διεθνές Εμπορικό Δίκαιο (CNUDCI), η Συνδιάσκεψη της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, το Διεθνές Ινστιτούτο Ενοποίησης του Ιδιωτικού Δικαίου (UNIDROIT), το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η Διεθνής Επιτροπή Προσωπικής Κατάστασης, ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (ΔΝΟ), η Διεθνής Ένωση Αεροπορικών Μεταφορών (IATA), η BENELUX κ.λπ.

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Τόσο η ομοσπονδιακή αρχή όσο και οι αρχές των ομόσπονδων νοτοτήτων του Βελγίου έχουν τη δυνατότητα, στο πλαίσιο των εκάστοτε ουσιαστικών αρμοδιοτήτων τους, να συνάπτουν διμερείς συμβάσεις με άλλες χώρες ή περιφέρειες του κόσμου. Οι περισσότερες από τις συμβάσεις αυτές συνάπτονται με γειτονικές χώρες ή με χώρες με τις οποίες το Βέλγιο διατηρεί στενές ή σημαντικές εμπορικές σχέσεις.

2 Εφαρμογή των κανονων που διέπουν τη σύγκρουση των νομων

Ο νόμος της 16ης Ιουλίου 2004 σχετικά με τον κώδικα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου (εφεξής: κώδικας DIP) δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα του Βελγίου στις 27 Ιουλίου 2004 (<http://justice.belgium.be/>). Ο νόμος αυτός μπορεί να αναζητηθεί στον ίδιο ιστότοπο, στην ενότητα της ενοποιημένης νομοθεσίας («*législation consolidée*»).

Το παρόν κείμενο βασίζεται στον κώδικα DIP. Οι διατάξεις αυτού του νόμου που αφορούν, αφενός, τη διεθνή δικαιοδοσία και, αφετέρου, τα αποτελέσματα αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων και δημόσιων εγγράφων εφαρμόζονται αντίστοιχα στις αγωγές που ασκήθηκαν μετά την έναρξη ισχύος του νόμου και στις δικαστικές αποφάσεις και στα δημόσια έγγραφα που εκδόθηκαν μετά την έναρξη ισχύος του νόμου. Όσον αφορά τις περιπτώσεις που δεν καλύπτονται από τις μεταβατικές διατάξεις του κώδικα DIP, εφαρμόζεται μεγάλος αριθμός διαφόρων νόμων, όπως επίσης η νομολογία και η νομική θεωρία. Μεταξύ άλλων, μπορείτε να συμβουλευτείτε τους εξής ιστοτόπους:

- <https://www.law.kuleuven.be/ipr/en>

- <http://www.ipr.be/>

- <http://www.dipr.be/>

Εξάλλου, ο κώδικας DIP μπορεί να εφαρμόζεται μόνο αν είναι αδύνατο να εφαρμοστούν οι διεθνείς συμβάσεις, το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή διατάξεις ειδικών νόμων.

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Ο Βέλγος δικαστής δεν εφαρμόζει αποκλειστικά και μόνο το βελγικό δίκαιο. Είναι συχνά υποχρεωμένος να αποφαίνεται με βάση και αλλοδαπά δίκαια. Το βελγικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο προβλέπει ότι το αλλοδαπό δίκαιο εφαρμόζεται σύμφωνα με την ερμηνεία που του δίνεται στην αλλοδαπή και ότι ο δικαστής μπορεί να ζητήσει τη συνεργασία των διαδίκων, αν δεν μπορεί από μόνος του να διαπιστώσει το περιεχόμενο του εκάστοτε αλλοδαπού δικαίου. Όταν είναι καταφανώς αδύνατο για τον δικαστή να διαπιστώσει το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου εγκαίρως, εφαρμόζεται το βελγικό δίκαιο (βλέπε άρθρο 15 του κώδικα DIP).

2.2 Παραπομπή

Μετά τη θέσπιση του κώδικα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, η αναπαρπομπή δεν είναι κατά κανόνα αποδεκτή (άρθρο 16 του κώδικα). Ο κώδικας περιέχει, ωστόσο εξαίρεση, σχετικά με το δίκαιο που εφαρμόζεται στα νομικά πρόσωπα (άρθρο 110) και διάταξη πιθανής αναπαρπομπής στο βελγικό δίκαιο όσον αφορά την ικανότητα των φυσικών προσώπων (βλέπε κατωτέρω).

2.3 Μεταβολή του συνδεδειμένου στοιχείου

Μεταβολή των όρων της διαφοράς στοιχείων μπορεί να προκύψει όταν ο παράγοντας του συνδεδειμένου στοιχείου μεταβάλλεται στον χρόνο (π.χ. η ιθαγένεια) ή στον χώρο (π.χ. η συνήθης κατοικία).

Ο νομοθέτης του κώδικα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου προσπαθεί να προσδιορίσει τον κανόνα που πρέπει να εφαρμόζεται στις πιο συνηθισμένες καταστάσεις μεταβολής των όρων της διαφοράς.

Όσον αφορά π.χ. τα αποτελέσματα του γάμου, στον κώδικα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου ορίζεται ως πρώτο συνδεδειμένο στοιχείο η συνήθης διαμονή των συζύγων τη στιγμή κατά την οποία γίνεται επίκληση των αποτελεσμάτων (βλέπε άρθρο 48).

Όσον αφορά τη σχέση γονέα και τέκνου, στον κώδικα προσδιορίζεται ότι το δίκαιο που εφαρμόζεται είναι το δίκαιο της ιθαγένειας του προσώπου του οποίου η πατρότητα ή η μητρότητα αποτελεί αντικείμενο διαφοράς τη στιγμή της γέννησης του τέκνου (άρθρο 62).

Τα εμπράγματα δικαιώματα επί ενός αγαθού διέπονται από το δίκαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου βρίσκεται αυτό το αγαθό τη στιγμή κατά την οποία γίνεται επίκληση των συγκεκριμένων δικαιωμάτων. Στον κώδικα διευκρινίζεται πάντως ότι η απόκτηση και η απώλεια αυτών των δικαιωμάτων διέπονται από το δίκαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου βρίσκεται το αγαθό τη στιγμή της επέλευσης των πράξεων ή των περιστατικών στα οποία γίνεται επίκληση προκειμένου να θεμελιωθεί η απόκτηση ή η απώλεια των εν λόγω δικαιωμάτων (άρθρο 87).

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Η κανονική εφαρμογή των κανόνων σύγκρουσης δικαίων μπορεί να παρακαμφθεί σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπως ορίζεται στον κώδικα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

1. Το δίκαιο που υποδεικνύεται από τον κώδικα δεν ισχύει κατ' εξαίρεση όταν από το σύνολο των περιστατικών προκύπτει προδήλως ότι η κατάσταση συνδέεται σε πολύ μικρό βαθμό με το Βέλγιο, αλλά παρουσιάζει πολύ ισχυρούς δεσμούς με άλλο κράτος. Στην περίπτωση αυτή, εφαρμόζεται το δίκαιο του άλλου κράτους (άρθρο 19).
2. Οι υποχρεωτικοί κανόνες ή οι κανόνες δημόσιας τάξης του βελγικού δικαίου, οι οποίοι έχουν θεσπιστεί για να διέπουν μια διεθνή κατάσταση ανεξαρτήτως του δικαίου που υποδεικνύεται από τους κανόνες της σύγκρουσης δικαίων, εξακολουθούν να ισχύουν (άρθρο 20).
3. Λόγω της εξαίρεσης της διεθνούς δημόσιας τάξης, επιτρέπεται να μην εφαρμόζονται ορισμένες πτυχές της αλλοδαπούς νομοθεσίας στην περίπτωση στην οποία οι πτυχές αυτές παράγουν μη επιτρεπόμενο αποτέλεσμα για τη βελγική έννομη τάξη (βλέπε άρθρο 21).

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Ο Βέλγος δικαστής μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή των διαδίκων για να ορίσει το περιεχόμενο και την εμβέλεια του αλλοδαπού δικαίου. Ο δικαστής μπορεί επίσης να εφαρμόσει την ευρωπαϊκή σύμβαση περί πληροφρήσεως επί του αλλοδαπού δικαίου, η οποία υπεγράφη στο Λονδίνο στις 7 Ιουλίου 1968. Όταν ζητείται αυθεντική απόδειξη, ο διάδικος καλείται να προσκομίσει πιστοποιητικό περί του εφαρμοστέου δικαίου, δηλαδή έγγραφο στο οποίο η αρμόδια αλλοδαπή αρχή παρέχει αυθεντική απόδειξη της νομοθεσίας που ισχύει ή ίσχυε στη χώρα του.

3 Κανόνες σύγκρουσης νομων

Ο Βέλγος δικαστής πρέπει να εξετάσει ποιο δίκαιο πρέπει να εφαρμοστεί στη διαφορά όταν από την εφαρμογή των προαναφερθέντων νόμων προκύπτει ότι έχει τη σχετική αρμοδιότητα. Για τον σκοπό αυτό, ο Βέλγος δικαστής εφαρμόζει το βελγικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Στο πλαίσιο αυτό, χρησιμοποιούνται διάφορα συνδεδειμένα στοιχεία ανάλογα με το αντικείμενο της διαφοράς. Ο κώδικας DIP είναι διαρθρωμένος με θεματικό τρόπο και υποδεικνύει το εκάστοτε συνδεδειμένο στοιχείο ανά θέμα. Ορισμένα από τα θέματα αυτά εξετάζονται στη συνέχεια του παρόντος κειμένου.

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Εφαρμόζεται ο κανονισμός αριθ. 593/2008 της 17ης Ιουνίου 2008, που αποκαλείται «Ρώμη Ι». Ο κώδικας του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου επεκτείνει την εφαρμογή της Σύμβασης της Ρώμης του 1980 στα συμβατικά ζητήματα που είχαν εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής της. Η προσαρμογή του κώδικα στην κατάσταση που διαμορφώθηκε μετά την αντικατάσταση της Σύμβασης της Ρώμης από τον κανονισμό αναμένεται να υλοποιηθεί προσεχώς.

Ωστόσο, ορισμένα ζητήματα που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού διέπονται από ειδικούς κανόνες

– είτε στο πλαίσιο της εφαρμογής διεθνών συμβάσεων (κυρίως της Σύμβασης της Γενεύης της 7ης Ιουνίου 1930, που αποσκοπεί στη ρύθμιση ορισμένων συγκρούσεων νόμων επί των συναλλαγματικών και των γραμματίων εις διαταγήν, και της Σύμβασης της Γενεύης της 19ης Μαρτίου 1931, που αποσκοπεί στη ρύθμιση ορισμένων συγκρούσεων νόμων επί των επιταγών)

– είτε στο πλαίσιο της εφαρμογής ειδικών διατάξεων του κώδικα (βλέπε κυρίως το άρθρο 124 σχετικά με το καταπίστευμα και το άρθρο 111 σχετικά με την εταιρική σύμβαση).

Τέλος, σημειώνεται ότι, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 25 του κανονισμού, ορισμένες διεθνείς συμβάσεις εξακολουθούν να ισχύουν, και συγκεκριμένα:

- η σύμβαση της Βουδαπέστης, της 21ης Ιουνίου 2001, για τις συμβάσεις μεταφοράς εμπορευμάτων διά μέσου των εσωτερικών πλωτών οδών,

- η διεθνής σύμβαση του Λονδίνου, της 28ης Απριλίου 1989, σχετικά με τη διάσωση,

- οι διεθνείς συμβάσεις για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων που αφορούν τις συγκρούσεις στη θάλασσα, την επιθαλάσσια αρωγή και τις ναυαγιαρέσεις, οι οποίες υπεγράφησαν στις 23 Σεπτεμβρίου 1910, όπως επίσης και το πρωτόκολλο υπογραφής που προσαρτήθηκε στις εν λόγω συμβάσεις.

3.2 Εξωσυμβατικές ενochές

Εφαρμόζεται ο κανονισμός αριθ. 864/2007 της 11ης Ιουλίου 2007, που αποκαλείται «Ρώμη II». Ο κώδικας ιδιωτικού διεθνούς δικαίου επεκτείνει την εφαρμογή του κανονισμού σε ζητήματα που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του.

Ωστόσο, ορισμένα ζητήματα που δεν καλύπτονται από τον κανονισμό διέπονται από ειδικές διατάξεις. Έτσι, η υποχρέωση που απορρέει από πράξη συκοφαντίας ή από προσβολή της ιδιωτικής ζωής ή των δικαιωμάτων της προσωπικότητας διέπεται από το δικαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου επέρχεται ή είναι πιθανό να επέλθει το γενεσιουργό γεγονός ή η ζημία, κατ' επιλογήν του ενάγοντος, εκτός αν ο υπεύθυνος αποδείξει ότι δεν μπορούσε να προβλέψει ότι η ζημία θα επερχόταν σ' αυτό το κράτος (βλέπε άρθρο 99).

Τέλος, σημειώνεται ότι, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 28 του κανονισμού, ορισμένες διεθνείς συμβάσεις εξακολουθούν να ισχύουν, και συγκεκριμένα:

- η Σύμβαση της Χάγης, της 4ης Μαΐου 1971, σχετικά με το εφαρμοστέο δικαιο στα τροχαία ατυχήματα,

- η Διεθνής Σύμβαση για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων σχετικά με την αστική δικαιοδοσία σε περίπτωση σύγκρουσης πλοίων, η Διεθνής Σύμβαση για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων σχετικά με την ποινική δικαιοδοσία σε περίπτωση σύγκρουσης πλοίων, η Διεθνής Σύμβαση για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων σχετικά με τη συντηρητική κατάσχεση πλοίων, οι οποίες υπεγράφησαν στις Βρυξέλλες στις 10 Μαΐου 1952,

- η Διεθνής Σύμβαση για τη διάσωση, η οποία υπεγράφη στο Λονδίνο στις 28 Μαΐου 1989,

- η Σύμβαση για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, η οποία υπεγράφη στο Μόναχο στις 5 Οκτωβρίου 1973,

- η Διεθνής Σύμβαση, της 29ης Μαΐου 1933, για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων που αφορούν τη συντηρητική κατάσχεση αεροσκάφους,

- οι διεθνείς συμβάσεις για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων που αφορούν τις συγκρούσεις στη θάλασσα, την επιθαλάσσια αρωγή και τις ναυαγιαρέσεις, οι οποίες υπεγράφησαν στις 23 Σεπτεμβρίου 1910, όπως επίσης και το πρωτόκολλο υπογραφής που προσαρτήθηκε στις εν λόγω συμβάσεις.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Αν δεν προβλέπεται ρήτρα εξαίρεσης στον κώδικα DIP, το εφαρμοστέο δικαιο στις διαφορές που αφορούν την προσωπική κατάσταση και την ικανότητα είναι το δικαιο του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει το πρόσωπο (εθνικό δικαιο).

Όσον αφορά την ικανότητα των φυσικών προσώπων, ο κώδικας του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου έχει προβλέψει κανόνα μερικής αναπαρτομής, υπό την έννοια ότι η εν λόγω ικανότητα θα διέπεται από το βελγικό δικαιο αν το αλλοδαπό δικαιο οδηγεί στην εφαρμογή αυτού του δικαίου (βλέπε άρθρο 34 του κώδικα DIP).

Σύμφωνα με τη γενική αρχή, το δικαιο που εφαρμόζεται για τον καθορισμό του επιθέτου και των ονομάτων είναι το δικαιο του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχει το εκάστοτε πρόσωπο (άρθρο 37).

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

3.4.1 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου

Στο πλαίσιο του γενικού κανόνα για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου, το άρθρο 62 του κώδικα DIP προβλέπει ότι ο καθορισμός και η αμφισβήτηση της πατρότητας ή της μητρότητας ενός προσώπου διέπονται από το δικαιο του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχει το εκάστοτε πρόσωπο τη στιγμή της γέννησης του τέκνου ή, αν ο εν λόγω καθορισμός προκύπτει από εθελοντική πράξη, τη στιγμή αυτής της πράξης.

3.4.2 Υιοθεσία

Οι όροι καθορισμού της υιοθεσίας διέπονται από το εθνικό δικαιο του υιοθετούντος ή από το κοινό εθνικό δικαιο των υιοθετούντων. Αν οι υιοθετούντες δεν έχουν την ίδια ιθαγένεια, οι όροι διέπονται από τον νόμο της συνήθους διαμονής τους ή, διαφορετικά, από το βελγικό δικαιο.

Το δικαιο που εφαρμόζεται στις διάφορες απαιτούμενες συναιέσεις είναι το δικαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του υιοθετούμενου. Ωστόσο, αν το εν λόγω δικαιο δεν προβλέπει την ανάγκη της συναίνεσης του υιοθετούμενου ή δεν γνωρίζει τον θεσμό της υιοθεσίας, η συναίνεση του υιοθετούμενου θα διέπεται από τον βελγικό νόμο (άρθρο 67 και 68 του κώδικα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου).

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

3.5.1 Γάμος

Όσον αφορά το δικαιο που εφαρμόζεται για τον γάμο, στον κώδικα γίνεται διάκριση μεταξύ:

1. της υπόσχεσης γάμου: το δικαιο του κράτους της συνήθους διαμονής των μελλοντικών συζύγων ή, διαφορετικά, το δικαιο του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχουν οι δύο μελλοντικοί σύζυγοι ή, διαφορετικά, το βελγικό δικαιο (άρθρο 45 του κώδικα DIP)

2. της σύναψης γάμου: το εθνικό δικαιο του κάθε συζύγου, εκτός ενδεχομένως αν πρόκειται για γάμο μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου, υπό την έννοια ότι η διάταξη του αλλοδαπού δικαίου που απαγορεύει έναν τέτοιο γάμο δεν εφαρμόζεται αν ο ένας από τους δύο συζύγους έχει την ιθαγένεια ενός κράτους ή έχει τη συνήθη διαμονή του στην επικράτεια ενός κράτους του οποίου το δικαιο επιτρέπει έναν τέτοιο γάμο (άρθρο 46 του κώδικα DIP)

3. των διατυπώσεων: το δικαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου τελείται ο γάμος (άρθρο 47 του κώδικα DIP)

4. των αποτελεσμάτων του γάμου: το δικαιο του κράτους της συνήθους διαμονής των συζύγων ή, διαφορετικά, το δικαιο του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχουν οι δύο σύζυγοι ή, διαφορετικά, το βελγικό δικαιο (άρθρο 48 του κώδικα DIP)

3.5.2 Ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης

Όσον αφορά τις σχέσεις συμβίωσης ή οποιαδήποτε μορφή συγκατοίκησης που υπόκειται σε καταχώριση, στο βελγικό δικαιο γίνεται διάκριση μεταξύ των «σχέσεων συμβίωσης» που δημιουργούν μεταξύ των συμβιούντων δεσμό ισοδύναμο του γάμου και των σχέσεων που δεν δημιουργούν μεταξύ των συμβιούντων δεσμό ισοδύναμο του γάμου.

Στην πρώτη περίπτωση, το εφαρμοστέο δικαιο είναι το δικαιο που εφαρμόζεται και στον γάμο (βλέπε ανωτέρω). Όσον αφορά, ωστόσο, τις σχέσεις συμβίωσης που δεν δημιουργούν μεταξύ των συμβιούντων δεσμό ισοδύναμο του γάμου, το εφαρμοστέο δικαιο είναι το δικαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου η σχέση συμβίωσης καταχωρίστηκε για πρώτη φορά.

Η σχέση συμβίωσης που δεν καταχωρίζεται (ελεύθερη ένωση) δεν αντιμετωπίζεται χωριστά.

3.5.3 Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Όσον αφορά το διαζύγιο και τη διάσταση, εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1259/2010 της 20ής Δεκεμβρίου 2010.

3.5.4 Υποχρεώσεις διατροφής

Το άρθρο 15 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και τη συνεργασία σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής παραπέμπει στο πρωτόκολλο της Χάγης, της 23ης Νοεμβρίου 2007, σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής. Ο γενικός κανόνας ορίζει ως εφαρμοστέο το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του υπόχρεου διατροφής. Υπάρχουν, ωστόσο, ειδικοί κανόνες για τις υποχρεώσεις μεταξύ τέκνων και γονέων, αλλά και για τα άτομα ηλικίας κάτω των 21 ετών όσον αφορά τις σχέσεις τους με άλλα πρόσωπα εκτός των γονέων τους, καθώς και για τις υποχρεώσεις μεταξύ συζύγων και πρώην συζύγων ή μεταξύ προσώπων των οποίων ο γάμος έχει ακυρωθεί. Στο πρωτόκολλο προβλέπεται επίσης η δυνατότητα επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου.

Εξάλλου, η σύμβαση της Χάγης, της 24ης Οκτωβρίου 1956, περί του εφαρμοστέου δικαίου στις υποχρεώσεις διατροφής έναντι των τέκνων εφαρμόζεται στις σχέσεις του Βελγίου με τα κράτη που έχουν προσχωρήσει στη σύμβαση χωρίς να έχουν κυρώσει το προαναφερθέν πρωτόκολλο της Χάγης της 23ης Νοεμβρίου 2007.

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Οι σύζυγοι μπορούν να επιλέξουν ελεύθερα το δίκαιο που θα διέπει τη γαμική τους σχέση. Πρόκειται εν προκειμένω για περιορισμένη επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου: το δίκαιο του κράτους της πρώτης συνήθους διαμονής των συζύγων μετά την τέλεση του γάμου ή το εθνικό δίκαιο ενός εκ των συζύγων (άρθρο 49 του κώδικα DIP).

Αν δεν επιλεγεί εφαρμοστέο δίκαιο, η γαμική σχέση διέπεται από το δίκαιο του κράτους της πρώτης συνήθους διαμονής των συζύγων μετά την τέλεση του γάμου. Αν η συνήθους διαμονής των συζύγων δεν βρίσκεται στο ίδιο κράτος, το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχουν οι σύζυγοι τη στιγμή της τέλεσης του γάμου. Στις άλλες περιπτώσεις, εφαρμόζεται το δίκαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου τελέστηκε ο γάμος (άρθρο 51 του κώδικα DIP).

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου.

3.8 Ακίνητη περιουσία

Για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου χρησιμοποιείται και το κριτήριο της κατάστασης του αγαθού (βλέπε άρθρο 87 του κώδικα DIP).

3.9 Αφερεγγυότητα

Όσον αφορά τη χρεοκοπία, εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1346/2000, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας. Βασική αρχή του κανονισμού αποτελεί η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας γενικής εφαρμογής, η οποία μπορεί ενδεχομένως να συνοδεύεται από δευτερεύουσες τοπικές διαδικασίες.

Τελευταία επικαιροποίηση: 05/04/2018

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότοπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις. Η γλωσσική έκδοση που βλέπετε τώρα βρίσκεται στο στάδιο της μετάφρασης.

Υπάρχει ήδη μετάφραση στις ακόλουθες γλώσσες

Ποιο δίκαιο θα εφαρμοσθεί; - Τσεχική Δημοκρατία

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Η βασική εθνική ρύθμιση σχετικά με τους κανόνες για τη σύγκρουση νόμων είναι ο νόμος 91/2012 για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Επιλογή σημαντικών πολυμερών διεθνών συμβάσεων που διέπουν το εφαρμοστέο δίκαιο:

Σύμβαση της Βαρσοβίας για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές, Βαρσοβία 1929

Σύμβαση επί του συμβολαίου για τη διεθνή μεταφορά εμπορευμάτων οδικώς (CMR), 1956

Σύμβαση της Γκουανταλαχάρας για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές που εκτελούνται από πρόσωπο διαφορετικό του συμβατικού αερομεταφορέα, 1961

Σύμβαση της Βιέννης σχετικά με την αστική ευθύνη ως προς τις πυρηνικές ζημιές, 1963

Σύμβαση της Χάγης για το εφαρμοστέο δίκαιο στα τροχαία ατυχήματα, 1971

Σύμβαση επί του συμβολαίου για τη διεθνή οδική μεταφορά επιβατών και αποσκευών (CVR), 1973

Σύμβαση περί παραγραφής επί συμβάσεων διεθνούς πώλησης εμπορευμάτων, 1974

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τη μεταφορά εμπορευμάτων δια θαλάσσης, 1978

Σύμβαση της Ρώμης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές, 1980

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τις διεθνείς πωλήσεις κινητών πραγμάτων, Βιέννη 1980

Σύμβαση σχετικά με τις διεθνείς σιδηροδρομικές μεταφορές (COTIF), 1980

Σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία σε θέματα γονικής μέριμνας και μέτρων προστασίας των παιδιών, Χάγη 1996

Σύμβαση για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές, Μόντρεαλ 1999

Σύμβαση της Χάγης για τη διεθνή προστασία των ενηλίκων, 2000

Πρωτόκολλο της Χάγης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής, 2007 (η Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος ως σύνολο)

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Επιλογή των κύριων διμερών διεθνών συμφωνιών που διέπουν το εφαρμοστέο δίκαιο:

Συμφωνία μεταξύ της Δημοκρατίας της Τσεχοσλοβακίας και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Αλβανίας σχετικά με τη δικαστική συνδρομή σε αστικές, οικογενειακές και ποινικές υποθέσεις, 1959

Συμφωνία μεταξύ της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Τσεχοσλοβακίας και της Σοσιαλιστικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας σχετικά με τη ρύθμιση των έννομων σχέσεων σε αστικές, οικογενειακές και ποινικές υποθέσεις, 1964 (ισχύει για όλα τα κράτη της πρώην Γιουγκοσλαβίας)

Συμφωνία μεταξύ της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Τσεχοσλοβακίας και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Βουλγαρίας σχετικά με τη δικαστική συνδρομή και τη ρύθμιση των έννομων σχέσεων σε αστικές, οικογενειακές και ποινικές υποθέσεις, 1976

Συμφωνία μεταξύ της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Τσεχοσλοβακίας και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Μογγολίας σχετικά με τη δικαστική συνδρομή και τις έννομες σχέσεις σε αστικές, οικογενειακές και ποινικές υποθέσεις, 1976

Συμφωνία μεταξύ της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Τσεχοσλοβακίας και της Δημοκρατίας της Κούβας σχετικά με την αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε αστικές, οικογενειακές και ποινικές υποθέσεις, 1980

Συμφωνία μεταξύ της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Τσεχοσλοβακίας και της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών σχετικά με τη δικαστική συνδρομή και τις έννομες σχέσεις σε αστικές, οικογενειακές και ποινικές υποθέσεις, 1982 (ισχύει για τη Ρωσική Ομοσπονδία και για πολλά από τα άλλα κράτη της πρώην ΕΣΣΔ)

Συμφωνία μεταξύ της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Τσεχοσλοβακίας και της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας του Βιετνάμ σχετικά με τη δικαστική συνδρομή σε αστικές και ποινικές υποθέσεις, 1982

Συμφωνία μεταξύ της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Τσεχοσλοβακίας και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας σχετικά με τη δικαστική συνδρομή και τη ρύθμιση των έννομων σχέσεων σε αστικές, οικογενειακές, εργατικές και ποινικές υποθέσεις, 1987

Συμφωνία μεταξύ της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Τσεχοσλοβακίας και της Λαϊκής Δημοκρατίας της Ουγγαρίας σχετικά με τη δικαστική συνδρομή και τη ρύθμιση των έννομων σχέσεων σε αστικές, οικογενειακές και ποινικές υποθέσεις, 1989

Συμφωνία μεταξύ της Τσεχικής Δημοκρατίας και της Ρουμανίας σχετικά με τη δικαστική συνδρομή σε αστικές υποθέσεις, 1994

Συμφωνία μεταξύ της Τσεχικής Δημοκρατίας και της Ουκρανίας σχετικά με τη δικαστική συνδρομή σε αστικές υποθέσεις, 2001

Συμφωνία μεταξύ της Τσεχικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας του Ουζμπεκιστάν σχετικά με τη δικαστική συνδρομή και τις έννομες σχέσεις σε αστικές και ποινικές υποθέσεις, 2002

2 Εφαρμογή των κανονων που διεπουν τη συγκρουση των νομων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Το ζήτημα αυτό διέπεται από το άρθρο 23 του νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.

Το δικαστήριο εφαρμόζει το αλλοδαπό δίκαιο αυτεπαγγέλτως. Το δίκαιο εφαρμόζεται με τον ίδιον τρόπο όπως στη χώρα στην οποία ισχύει. Οι διατάξεις που εφαρμόζονται είναι οι διατάξεις που θα εφαρμόζονταν για τη λήψη απόφασης για την επίδικη υπόθεση στη χώρα στην οποία ισχύει το σχετικό δίκαιο, ανεξάρτητα από την ιεραρχία τους στο δικαιοκώ σύστημα ή το καθεστώς τους ως διατάξεων δημοσίου δικαίου, υπό τον όρο ότι δεν συγκρούονται με τις διατάξεις του εφαρμοστέου τσεχικού δικαίου.

Το δικαστήριο προσδιορίζει αυτεπαγγέλτως το μέρος του αλλοδαπού δικαίου που θα εφαρμοστεί. Το δικαστήριο ή η δημόσια αρχή που αποφασίζει στις υποθέσεις που διέπονται από το εν λόγω δίκαιο προβαίνει σε κάθε απαραίτητη ενέργεια για την εξεύρεση τού εν λόγω δικαίου.

2.2 Παραπομπή

Το ζήτημα αυτό διέπεται σε γενικές γραμμές από το άρθρο 21 του νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.

Η παραπομπή είναι αποδεκτή, εξαιρουμένων των σχέσεων που βασίζονται στο ενοχικό και στο εργατικό δίκαιο. Όταν το εφαρμοστέο δίκαιο έχει επιλεγεί από τα συμβαλλόμενα μέρη, οι διατάξεις περί σύγκρουσης νόμων λαμβάνονται υπόψη μόνον όταν αυτό προκύπτει από συμφωνία των μερών.

2.3 Μεταβολή του συνδυατικού στοιχείου

Γενικά, ο σύνδεσμος αξιολογείται μόνο όταν εξετάζεται κρίσιμο στοιχείο από νομικής άποψης. Ενδέχεται, φυσικά, ειδικό κανόνες περί σύγκρουσης νόμων να ρυθμίζουν ένα ζήτημα σε ορισμένες περιπτώσεις – βλ., για παράδειγμα, τους κανόνες σχετικά με τα εμπράγματα δικαιώματα στο στοιχείο 3.8.

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Το ζήτημα αυτό διέπεται σε γενικές γραμμές από το άρθρο 24 του νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.

Σύμφωνα με τον νόμο για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, το εφαρμοστέο δίκαιο δεν εφαρμόζεται σε απολύτως εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν, μετά από αιτιολογημένη στάθμιση της σύνοψης όλων των περιστάσεων της υπόθεσης και ειδικότερα της δικαιολογημένης προσδοκίας των μερών σχετικά με την εφαρμογή άλλου δικαίου, η εφαρμογή του θα ήταν δυσανάλογη και αντίθετη με την εύλογη και δίκαιη διευθέτηση της σχέσης των μερών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, και εφόσον δεν θίγονται τα δικαιώματα άλλων προσώπων, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο που αντιστοιχεί σε μια τέτοια διευθέτηση.

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Το ζήτημα αυτό διέπεται από το άρθρο 23 του νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.

Το δικαστήριο προσδιορίζει αυτεπαγγέλτως το μέρος του αλλοδαπού δικαίου προς εφαρμογή. Το δικαστήριο ή η δημόσια αρχή που αποφασίζει στις υποθέσεις που διέπονται από το εν λόγω δίκαιο προβαίνει σε κάθε απαραίτητη ενέργεια για την εξεύρεση τού εν λόγω δικαίου.

Εάν το δικαστήριο ή η δημόσια αρχή που αποφασίζει στις υποθέσεις που διέπονται από το εν λόγω δίκαιο δεν διαθέτει εξοικείωση με το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου, μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Εάν η εξεύρεση του αλλοδαπού δικαίου δεν είναι δυνατή εντός εύλογου χρονικού διαστήματος ή εάν είναι αδύνατη, εφαρμόζεται το τσεχικό δίκαιο.

3 Κανόνες συγκρουσης νομων

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Οι συμβατικές ενοχές ρυθμίζονται από τα άρθρα 87 και 89 του νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Περιορίζονται στις συμβατικές ενοχές, ή τις πτυχές αυτών, που δεν εμπιπουν στο πεδίο εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας ή διεθνών συμφωνιών, εκτός εάν από την ενωσιακή νομοθεσία ή τις εν λόγω συμφωνίες επιτρέπεται η υπαγωγή τους στον ως άνω νόμο. Πρόκειται λοιπόν για επικουρικές εφαρμοζόμενη διάταξη.

Οι συμβάσεις διέπονται από το δίκαιο του κράτους με το οποίο η σύμβαση συνδέεται στενότερα, εκτός εάν τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν επιλέξει εφαρμοστέο δίκαιο. Η επιλογή δικαίου πρέπει να γίνεται ρητώς ή να προκύπτει με βεβαιότητα από τις διατάξεις της σύμβασης ή από τις περιστάσεις της υπόθεσης.

Οι ασφαλιστικές συμβάσεις διέπονται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο ο αντισυμβαλλόμενος έχει τη συνήθη διαμονή του. Τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να επιλέγουν το εφαρμοστέο δίκαιο για την ασφαλιστική σύμβαση.

Όσον αφορά τις ασφαλιστικές συμβάσεις που υπόκεινται στον κανονισμό Ρώμη I, ο νόμος κάνει χρήση της δυνατότητας την οποία παρέχει στα κράτη μέλη το άρθρο 7 παράγραφος 3 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο δίνει τη δυνατότητα στα μέρη να επιλέξουν οποιοδήποτε εφαρμοστέο δίκαιο, στο βαθμό που επιτρέπεται από τον κανονισμό.

Οι έννομες σχέσεις που απορρέουν από μονομερείς δικαιοπραξίες, διέπονται, σύμφωνα με το άρθρο 90 του νόμου, από το δίκαιο του κράτους στο οποίο το μέρος που καταρτίζει τη μονομερή δικαιοπραξία έχει τη συνήθη διαμονή του ή την καταστατική έδρα του κατά τον χρόνο κατάρτισης της δικαιοπραξίας, εκτός εάν είχε επιλεγεί άλλο εφαρμοστέο δίκαιο.

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Το άρθρο 101 του νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο περιλαμβάνει, κυρίως ως προς το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Ρώμη II, ρύθμιση σχετικά με τη σύγκρουση νόμων μόνο για τις εξωσυμβατικές ενοχές που απορρέουν από προσβολή του ιδιωτικού βίου και δικαιωμάτων συναφών με την προσωπικότητα, συμπεριλαμβανομένης της δυσφήμισης. Οι υποχρεώσεις αυτές διέπονται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο λαμβάνει χώρα η προσβολή. Ο ζημιωθείς δικαιούται, ωστόσο, να επιλέξει την εφαρμογή του δικαίου του κράτους στο οποίο α) έχει ο ίδιος ο ζημιωθείς τη συνήθη διαμονή του ή την καταστατική έδρα του, β) ο προσβάλλων έχει τη συνήθη διαμονή του ή την καταστατική έδρα του ή γ) η προσβολή παρήγαγε αποτέλεσμα, υπό τον όρο ότι ο προσβάλλων μπορούσε να το προβλέψει.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Το ζήτημα αυτό διέπεται από το άρθρο 29 του νόμου για το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο.

Εκτός αν ο εν λόγω νόμος ορίζει διαφορετικά, τα ζητήματα νομικής προσωπικότητας και δικαιοπρακτικής ικανότητας διέπονται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο το εκάστοτε πρόσωπο έχει τη συνήθη διαμονή του. Εκτός εάν ο νόμος περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου ορίζει διαφορετικά, αρκεί το φυσικό πρόσωπο που καταρτίζει δικαιοπραξία να έχει σχετική δικαιοπρακτική ικανότητα σύμφωνα με το δίκαιο που ισχύει στον τόπο κατάρτισης της πράξης. Το επώνυμο των φυσικών προσώπων ρυθμίζεται από το δίκαιο του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει το εκάστοτε πρόσωπο. Ωστόσο, το φυσικό πρόσωπο μπορεί να επιλέξει την εφαρμογή του δικαίου του κράτους στο οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

3.4.1 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου

Η θεμελίωση και η προσβολή σχέσεων γονέων και παιδιών ρυθμίζεται από το άρθρο 54 του νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Διέπονται από το δίκαιο του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει το παιδί με τη γέννηση όταν το παιδί αποκτά περισσότερες από μία ιθαγένειες με τη γέννηση, εφαρμόζεται το τσεχικό δίκαιο. Το δίκαιο του κράτους στο οποίο η μητέρα του παιδιού είχε τη συνήθη διαμονή της κατά τη γέννηση εφαρμόζεται εφόσον είναι προς το συμφέρον του παιδιού. Σε περίπτωση που το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στη Δημοκρατία της Τσεχίας και εφόσον τούτο είναι προς το συμφέρον του, η θεμελίωση και η προσβολή της σχέσης γονέα-παιδιού υπόκεινται στην τσεχική νομοθεσία. Η σχέση γονέα-παιδιού μπορεί να θεμελιωθεί σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους στο οποίο υποβάλλεται η δήλωση μητρότητας ή πατρότητας. Όταν η σχέση γονέα-παιδιού προσβάλλεται σε άλλο κράτος στο πλαίσιο δικαστικής ή εξωδικαστικής διαδικασίας σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού και θεμελιώνεται σχέση γονέα-παιδιού ως προς άλλο πρόσωπο, τούτο αρκεί για τη θεμελίωση σχέσης γονέα-παιδιού σε σχέση με το εν λόγω πρόσωπο.

Το εφαρμοστέο δίκαιο για τις σχέσεις γονέων και παιδιών σε ζητήματα διατροφής καθορίζεται σύμφωνα με το πρωτόκολλο της Χάγης σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής (2007). Σε άλλες υποθέσεις που αφορούν γονικά δικαιώματα και υποχρεώσεις και τα μέτρα για την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζεται σύμφωνα με τη Σύμβαση της Χάγης για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών (1996).

3.4.2 Υιοθεσία

Το ζήτημα αυτό διέπεται από τα άρθρα 61 και 62 του νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.

Για την υιοθεσία είναι απαραίτητο να πληρούνται οι προϋποθέσεις της νομοθεσίας του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει το θετό τέκνο και του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει ο θετός γονέας. Σε περίπτωση που οι θετοί γονείς έχουν διαφορετική ιθαγένεια, πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις των νομικών συστημάτων της ιθαγένειας και των δύο γονέων, καθώς και του δικαίου του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει το θετό τέκνο. Σε περίπτωση που, σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς, θα επιβαλλόταν να εφαρμοστεί το δίκαιο άλλης χώρας το οποίο δεν επιτρέπει την υιοθεσία ή την επιτρέπει μόνο σε πολύ περιορισμένες περιπτώσεις, εφαρμόζεται το τσεχικό δίκαιο, εφόσον ο θετός γονέας ή τουλάχιστον ένας από τους θετούς γονείς ή το θετό τέκνο έχει τη συνήθη διαμονή του στην Τσεχική Δημοκρατία.

Τα αποτελέσματα της υιοθεσίας διέπονται από το δίκαιο του κράτους του οποίου όλα τα μέρη έχουν την ιθαγένεια κατά τον χρόνο της υιοθεσίας ή, εάν τούτο δεν ισχύει, από το δίκαιο του κράτους στο οποίο όλα τα μέρη έχουν τη συνήθη διαμονή τους κατά τον χρόνο της υιοθεσίας ή, εάν τούτο δεν ισχύει, από το δίκαιο του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει το θετό τέκνο.

Για τις σχέσεις μεταξύ θετού γονέα και θετού τέκνου, ή των θετών γονέων μεταξύ τους, σε ζητήματα γονικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, ανατροφής των παιδιών και διατροφής, εφαρμόζεται το δίκαιο που καθορίζεται από τις διεθνείς συμφωνίες που παρατίθενται στην παράγραφο 3.4.1 για τις σχέσεις γονέα-παιδιού.

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

3.5.1 Γάμος

Το ζήτημα αυτό διέπεται από τα άρθρα 48 και 49 του νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.

Η ικανότητα ενός προσώπου για τέλεση γάμου, καθώς και οι προϋποθέσεις για την εγκυρότητα του γάμου, ρυθμίζονται από το δίκαιο του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει το εν λόγω πρόσωπο.

Ο τύπος του γάμου διέπεται από το δίκαιο του τόπου τέλεσης του γάμου.

Γάμος που τελείται σε πρεσβεία της Τσεχικής Δημοκρατίας σε άλλη χώρα υπόκειται στο τσεχικό δίκαιο.

Οι προσωπικές σχέσεις μεταξύ των συζύγων διέπονται από το δίκαιο του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχουν και οι δύο. Σε περίπτωση που οι σύζυγοι έχουν διαφορετική ιθαγένεια, η σχέση διέπεται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο και οι δύο σύζυγοι έχουν τη συνήθη διαμονή τους, ειδάλλως διέπεται από το τσεχικό δίκαιο.

3.5.2 Ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης

Το άρθρο 67 του νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο ρυθμίζει το εφαρμοστέο δίκαιο για το σύμφωνο συμβίωσης και τις παρόμοιες με αυτό σχέσεις και τα αποτελέσματά τους, την ικανότητα και τις διαδικασίες για τη σύναψή τους ή για τη λύση, την ακύρωση και την αναγνώριση του ανυπόστατου αυτών και για την επίλυση προσωπικών και περιουσιακών διαφορών μεταξύ των μερών.

Όλα αυτά τα ζητήματα διέπονται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο συνάπτεται ή έχει συναφθεί σύμφωνο συμβίωσης ή η παρόμοια με αυτό σχέση.

Η τσεχική νομοθεσία δεν περιλαμβάνει μέτρα σύγκρουσης νόμων σχετικά με την ελεύθερη συμβίωση.

3.5.3 Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Το άρθρο 50 του νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο καθορίζει το εφαρμοστέο δίκαιο για το διαζύγιο και την ακύρωση γάμου και σχετικά με την κρίση περί ανυπόστατου του γάμου. Η Τσεχική Δημοκρατία δεν συμμετέχει στην ενισχυμένη συνεργασία στον τομέα του δικαίου που είναι εφαρμοστέο στο διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό και, ως εκ τούτου, δεν δεσμεύεται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1259/2010.

Το διαζύγιο διέπεται από το δίκαιο του κράτους που ρυθμίζει την προσωπική σχέση των συζύγων κατά τον χρόνο κίνησης της διαδικασίας. (Οι προσωπικές σχέσεις μεταξύ των συζύγων διέπονται από το δίκαιο του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχουν και οι δύο. Σε περίπτωση που έχουν ιθαγένεια διαφορετικών κρατών, οι εν λόγω σχέσεις διέπονται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο και οι δύο οι σύζυγοι έχουν τη συνήθη διαμονή τους, ειδάλλως διέπονται από το τσεχικό δίκαιο). Όταν σύμφωνα με αυτόν τον κανόνα σύγκρουσης νόμων επιβάλλεται η εφαρμογή του δικαίου άλλης χώρας, βάσει του οποίου δεν επιτρέπεται το διαζύγιο ή επιτρέπεται μόνον υπό εντελώς εξαιρετικές περιστάσεις, εφαρμόζεται το τσεχικό δίκαιο, εφόσον τουλάχιστον ένας εκ των συζύγων έχει την τσεχική ιθαγένεια ή έχει τη συνήθη διαμονή του στην Τσεχική Δημοκρατία.

Για την ακύρωση γάμου ή προκειμένου να καθοριστεί αν ο γάμος είναι ανυπόστατος, η ικανότητα σύναψης του γάμου καθώς και ο τύπος του εξετάζονται σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει αυτά τα ζητήματα κατά τον χρόνο τέλεσης του γάμου.

Η τσεχική νομοθεσία δεν περιλαμβάνει διατάξεις περί σύγκρουσης νόμων που να ρυθμίζουν τον δικαστικό χωρισμό.

3.5.4 Υποχρεώσεις διατροφής

Οι υποχρεώσεις διατροφής μεταξύ συζύγων και πρώην συζύγων διέπονται από το δίκαιο που καθορίζεται σύμφωνα με το πρωτόκολλο της Χάγης σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής (2007).

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Το ζήτημα αυτό διέπεται από το άρθρο 49 του νόμου για το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο.

Οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων διέπονται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο και οι δύο σύζυγοι έχουν τη συνήθη διαμονή τους, ειδάλλως, από το δίκαιο του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχουν αμφότεροι οι σύζυγοι, ειδάλλως, από το τσεχικό δίκαιο.

Ο διακανονισμός των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων με συμφωνητικό διέπεται από το εφαρμοστέο στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων δίκαιο κατά τον χρόνο σύναψης του συμφωνητικού. Ειδάλλως, οι σύζυγοι μπορούν επίσης να συμφωνήσουν, για τον διακανονισμό των περιουσιακών τους σχέσεων, ότι οι περιουσιακές σχέσεις τους θα διέπονται από το δίκαιο του κράτους του οποίου ένας εκ των συζύγων έχει την ιθαγένεια, ή από το δίκαιο του κράτους στο οποίο ένας εξ αυτών έχει τη συνήθη διαμονή του, ή από το δίκαιο του κράτους στο οποίο βρίσκεται το επίμαχο ακίνητο, ή από το τσεχικό δίκαιο. Εάν η συμφωνία συνάπτεται σε άλλη χώρα, πρέπει να περιβάλλεται τον συμβολαιογραφικό ή άλλον παρόμοιο τύπο.

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Το εφαρμοστέο δίκαιο σχετικά με τη διαδοχή προσώπων που αποβιώνουν από την 17η Αυγούστου 2015 και έπειτα και έπειτα διέπεται από τον **κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 650/2012**.

Το ζήτημα αυτό ρυθμίζεται από τα άρθρα 76 και 77 του νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Οι εν λόγω διατάξεις ισχύουν για τη διαδοχή προσώπων που απεβίωσαν έως και την 16η Αυγούστου 2015 (εκτός εάν ορίζεται άλλο εφαρμοστέο δίκαιο βάσει διμερούς διεθνούς σύμβασης).

Το νομικό καθεστώς της διαδοχής διέπεται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο ο διαθέτης είχε τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο του θανάτου. Εάν ο διαθέτης είχε την τσεχική ιθαγένεια και τουλάχιστον ένας από τους κληρονόμους έχει τη συνήθη διαμονή του στην Τσεχική Δημοκρατία, εφαρμόζεται το τσεχικό δίκαιο.

Η ικανότητα προς σύνταξη ή ανάκληση διαθήκης, καθώς και τα αποτελέσματα των ελαττωμάτων και της έκφρασης βούλησης, διέπονται από το δίκαιο του κράτους του οποίου την ιθαγένεια είχε ο διαθέτης κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης ή στο οποίο ο διαθέτης είχε τη συνήθη διαμονή του. Παρόμοιος καθορισμός του εφαρμοστέου δικαίου προβλέπεται σε σχέση με την ικανότητα διενέργειας ή ανάκλησης άλλου είδους διάθεσης αιτία θανάτου και σε σχέση με την κρίση του κατά πόσον άλλου είδους διάθεση αιτία θανάτου είναι ισχυρή.

Μια διαθήκη είναι έγκυρη ως προς τον τύπο της, όταν αυτός συνάδει με το δίκαιο του κράτους α) του οποίου την ιθαγένεια είχε ο διαθέτης κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης ή κατά τον χρόνο θανάτου του, β) στην επικράτεια του οποίου συντάχθηκε η διαθήκη, γ) στο οποίο ο διαθέτης είχε τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης ή κατά τον χρόνο θανάτου του, δ) το οποίο διέπει το νομικό καθεστώς της διαδοχής ή το οποίο διέπει το εν λόγω καθεστώς κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης ή ε) στο οποίο βρίσκεται τυχόν επίμαχη ακίνητη περιουσία. Αυτοί οι κανόνες ισχύουν επίσης και για τον τύπο ανάκλησης της διαθήκης. Επίσης, ρυθμίζουν, τηρουμένων των αναλογιών, τον τύπο των κληρονομικών συμβάσεων και άλλου είδους κληροδοσίας, υπό την προϋπόθεση ότι ο διαθέτης είναι συμβαλλόμενο μέρος της κληρονομικής σύμβασης. Το ίδιο ισχύει και για τον τύπο της ακύρωσης κληρονομικής σύμβασης ή κληροδοσίας.

Ο διαθέτης μπορεί να ορίσει με διαθήκη ότι, αντί για το εφαρμοστέο δίκαιο, το νομικό καθεστώς της διαδοχής θα διέπεται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο ο διαθέτης είχε τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης, συμπεριλαμβανομένων τυχόν κληροδοτούμενων ακινήτων, ή μπορεί να ορίσει ότι το νομικό καθεστώς της διαδοχής, συμπεριλαμβανομένων τυχόν κληροδοτούμενων ακινήτων, θα διέπεται από το δίκαιο του κράτους του οποίου είχε την ιθαγένεια κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης. Τα μέρη της κληρονομικής σύμβασης μπορούν να επιλέξουν ένα νομικό καθεστώς διαδοχής από αυτά τα νομικά συστήματα, υπό την προϋπόθεση ότι ο διαθέτης είναι μέρος της κληρονομικής σύμβασης. Το ίδιο ισχύει, τηρουμένων των αναλογιών, και για τις κληροδοσίες.

Σύμφωνα με τον κανονισμό περί κληρονομικής διαδοχής, εάν, σύμφωνα με το εφαρμοστέο κληρονομικό δίκαιο βάσει του κανονισμού, δεν υπάρχει κληρονόμος ή κληροδόχος περιουσιακών στοιχείων που να προβλέπεται από διάταξη τελευταίας βουλήσεως, ούτε φυσικό πρόσωπο ως κληρονόμος εκ του νόμου, η εφαρμογή του δικαίου που προσδιορίζεται κατ' αυτόν τον τρόπο δεν εμποδίζει το δικαίωμα κράτους μέλους ή οντότητας που έχει οριστεί προς το σκοπό αυτό από το εν λόγω κράτος μέλος, να οικειοποιηθεί τα περιουσιακά στοιχεία της κληρονομιάς που βρίσκονται στην επικράτεια του, υπό την προϋπόθεση ότι οι πιστωτές έχουν δικαίωμα στην να ζητήσουν να ικανοποιηθούν οι αξιώσεις τους από τα περιουσιακά στοιχεία της κληρονομιάς στο σύνολό τους. Στην τσεχική νομοθεσία, το ζήτημα αυτό διέπεται από το άρθρο 1634 του Αστικού Κώδικα. Σύμφωνα με αυτό, εάν δεν υπάρχει κληρονόμος ούτε σύμφωνα με τους κανόνες της εξ αδιαθέτου διαδοχής, η κληρονομία περιουσία επάγεται στο κράτος, το οποίο θεωρείται διάδοχος. Το κράτος κατέχει όμοια θέση έναντι των άλλων μερών ως διάδοχος, όσον αφορά το ευεργέτημα της απογραφής. Σύμφωνα με το άρθρο 78 του νόμου περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, τα περιουσιακά στοιχεία και τα δικαιώματα του διαθέτη που βρίσκονται στην Τσεχική Δημοκρατία περιέρχονται στο τσεχικό Δημόσιο, όταν δεν υπάρχει διάδοχος αρμόδια για τις αποφάσεις επί αυτών των ζητημάτων είναι τα τσεχικά δικαστήρια. Το κράτος ή άλλη εδαφική ενότητα ή υφιστάμενο θεσμικό όργανο δεν λογίζονται διάδοχοι για τους σκοπούς αυτούς, εκτός εάν ορίζονται ως διάδοχοι στη διαθήκη.

3.8 Ακίνητη περιουσία

Το ζήτημα αυτό διέπεται από τα άρθρα 69 έως 79 του νόμου για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.

Γενικός κανόνας είναι ότι τα εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων ή ενσώματων κινητών αγαθών διέπονται από το δίκαιο του τόπου όπου βρίσκεται το αγαθό. Σύμφωνα με το ίδιο δίκαιο γίνεται και ο προσδιορισμός ως προς το αν το αγαθό είναι κινητό ή ακίνητο. Ωστόσο, για συγκεκριμένα αγαθά και για ορισμένες πτυχές των εμπράγματων δικαιωμάτων, ο νόμος περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου περιέχει ειδικούς κανόνες σύγκρουσης νόμων – βλ. κατωτέρω: Εμπράγματα δικαιώματα επί πλοίων και αεροσκαφών που έχουν καταχωριστεί σε νηολόγιο, καθώς και η σύσταση και η απόσβεσή τους, διέπονται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο τηρείται το νηολόγιο.

Η σύσταση και η απόσβεση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ενσώματων κινητών αγαθών διέπονται από το δίκαιο του τόπου όπου βρίσκονταν το αγαθό κατά τον χρόνο επέλευσης του γεγονότος που επέφερε τη σύσταση ή την απόσβεση του εν λόγω δικαιώματος.

Η σύσταση και η απόσβεση δικαιώματος κυριότητας επί ενσώματου κινητού αγαθού που μεταβιβάζεται βάσει σύμβασης ρυθμίζεται από το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση η οποία αποτελεί τη βάση για τη σύσταση ή την απόσβεση του δικαιώματος κυριότητας.

Όταν δικαιοπραξία που πρόκειται να αποτελέσει τη βάση για τη σύσταση και την απόσβεση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ενσώματου κινητού αγαθού καταρτίζεται μετά την έναρξη της αποστολής του αγαθού και για τη διάρκεια της αποστολής, η εν λόγω σύσταση και απόσβεση θα διέπονται από το δίκαιο του τόπου αποστολής του αγαθού. Εάν, ωστόσο, η σύσταση και η απόσβεση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί του εν λόγω αγαθού πραγματοποιείται μέσω της παράδοσης τίτλου που πρέπει να προσκομιστεί για την παράδοση και το χειρισμό του αγαθού, εφαρμόζεται το δίκαιο του τόπου στον οποίο βρίσκεται ο τίτλος κατά τον χρόνο χειρισμού του αγαθού.

Οι διατάξεις περί καταχωρίσεων σε δημόσια βιβλία και παρόμοιους καταλόγους που ισχύουν στον τόπο όπου βρίσκεται το ακίνητο ή το κινητό αγαθό ισχύουν και όταν η νομική αιτία για τη σύσταση, την απόσβεση, τον περιορισμό ή τη μεταβίβαση του καταχωρισμένου δικαιώματος αξιολογείται στο πλαίσιο άλλου νομικού συστήματος.

Η χρησιμότητα διέπεται από το δίκαιο που ισχύει στον τόπο όπου βρίσκεται το αγαθό κατά την έναρξη του χρόνου χρησιμότητας. Ο νομέας, ωστόσο, μπορεί να επικαλεστεί το δίκαιο του κράτους στο οποίο λαμβάνει χώρα η χρησιμότητα, εφόσον – από την άφιξη του αγαθού στο εν λόγω κράτος – έχουν εκπληρωθεί όλες οι προϋποθέσεις χρησιμότητας σύμφωνα με το δίκαιο του εν λόγω κράτους.

3.9 Αφερεγγυότητα

Το ζήτημα αυτό διέπεται από το άρθρο 111 του νόμου για το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο. Εφαρμόζονται, τηρουμένων των αναλογιών, οι διατάξεις περί σύγκρουσης νόμων του κανονισμού για την αφερεγγυότητα, εξαιρουμένων των περιπτώσεων που υπόκεινται στον εν λόγω κανονισμό.

Τελευταία επικαιροποίηση: 25/03/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότοπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.

Η πρωτότυπη γλωσσική έκδοση [et](#) αυτής της σελίδας τροποποιήθηκε πρόσφατα. Η γλωσσική έκδοση που βλέπετε τώρα βρίσκεται στο στάδιο της μετάφρασης.

Ποιο δίκαιο θα εφαρμοσθεί; - Εσθονία

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Τα ζητήματα του εφαρμοστέου δικαίου διέπονται κυρίως από τον [ΕΝ](#) νόμο περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου (εφεξής ο ΝΙΔΔ). Πριν από την έναρξη ισχύος του ΝΙΔΔ την 1η Ιουλίου 2002, τα ζητήματα εφαρμοστέου δικαίου ρυθμιζόνταν από τον νόμο περί γενικού μέρους του αστικού κώδικα. Πλέον, αντί αυτού εφαρμόζεται ο ΝΙΔΔ σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις, σύμφωνα με τον νόμο περί ενοχών, τον νόμο περί γενικού μέρους του αστικού κώδικα και το άρθρο 24 του νόμου περί εφαρμογής του ΝΙΔΔ.

Επιπλέον, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι οι κανόνες που πηγάζουν από την εφαρμοστέα νομοθεσία της ΕΕ υπερισχύουν του εθνικού δικαίου, καθώς και η αρχή που πηγάζει από το άρθρο 123 του συντάγματος της Δημοκρατίας της Εσθονίας, σύμφωνα με το οποίο, όταν νόμος ή άλλη κανονιστική διάταξη της Εσθονίας έρχεται σε σύγκρουση με διεθνή συνθήκη κυρωθείσα από το εσθονικό κοινοβούλιο, εφαρμόζονται οι διατάξεις της διεθνούς συνθήκης. Η Εσθονία έχει υπογράψει επίσης τέσσερις συμφωνίες περί νομικής συνδρομής με τη Ρωσία, την Ουκρανία, την Πολωνία και τις Λετονία και Λιθουανία, οι οποίες επίσης ρυθμίζουν ζητήματα εφαρμοστέου δικαίου.

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Σύμβαση της Χάγης για τις συγκρούσεις νόμων που αφορούν τον τύπο διατάξεων διαθήκης, η οποία υπογράφηκε στη Χάγη στις 5 Οκτωβρίου 1961.

Σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 19 Ιουνίου 1980.

Σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών, η οποία υπογράφηκε στη Χάγη στις 19 Οκτωβρίου 1996.

Πρωτόκολλο για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής, το οποίο υπογράφηκε στη Χάγη στις 23 Νοεμβρίου 2007.

Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην [Επίσημη Εφημερίδα](#) (Riigi Teataja).

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Συμφωνία μεταξύ της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας και της Δημοκρατίας της Λιθουανίας περί νομικής συνδρομής και νομικών σχέσεων, η οποία υπογράφηκε στο Τάλιν στις 11 Νοεμβρίου 1992.

Συμφωνία μεταξύ της Δημοκρατίας της Εσθονίας και της Ρωσικής Ομοσπονδίας περί νομικής συνδρομής και νομικών σχέσεων σε αστικές, οικογενειακές και ποινικές υποθέσεις, η οποία υπογράφηκε στη Μόσχα στις 26 Ιανουαρίου 1993.

Συμφωνία μεταξύ της Δημοκρατίας της Εσθονίας και της Δημοκρατίας της Ουκρανίας περί νομικής συνδρομής και νομικών σχέσεων σε αστικές και ποινικές υποθέσεις, η οποία υπογράφηκε στο Κίεβο στις 15 Φεβρουαρίου 1995.

Συμφωνία μεταξύ της Δημοκρατίας της Εσθονίας και της Δημοκρατίας της Πολωνίας περί νομικής συνδρομής και νομικών σχέσεων σε αστικές, εργατικές και ποινικές υποθέσεις, η οποία υπογράφηκε στο Τάλιν στις 27 Νοεμβρίου 1998.

Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην [Επίσημη Εφημερίδα](#).

2 Εφαρμογή των κανονων που διέπουν τη σύγκρουση των νομων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Εάν νόμος, διεθνής συμφωνία ή σύμβαση επιβάλλει την εφαρμογή αλλοδαπού δικαίου, τα δικαστήρια εφαρμόζουν το εν λόγω δίκαιο ανεξαρτήτως αν η εφαρμογή του έχει ζητηθεί. Δηλαδή, η υποχρέωση των δικαστηρίων να εφαρμόζουν το αλλοδαπό δίκαιο δεν εξαρτάται από αίτημα διαδίκου προς τούτο (άρθρο 2 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ).

Σε ορισμένες υποθέσεις ενώπιον αστικών δικαστηρίων στις οποίες τα μέρη είχαν το δικαίωμα να επιλέξουν με συμφωνία τους το εφαρμοστέο δίκαιο, τα εσθονικά δικαστήρια εφαρμόσαν το εσθονικό αντί του αλλοδαπού δικαίου, με το αιτιολογικό ότι τα μέρη είχαν αποποιηθεί σιωπηρά το δικαίωμά τους επιλογής αλλοδαπού δικαίου.

2.2 Παραπομπή

Όταν βάσει του ΝΙΔΔ απαιτείται η εφαρμογή αλλοδαπού δικαίου (παραπομπή), εφαρμόζονται οι κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου της οικείας χώρας. Όταν οι εν λόγω κανόνες επιβάλλουν την εφαρμογή του εσθονικού δικαίου (αναπαραπομπή), εφαρμόζονται οι εσθονικοί κανόνες ουσιαστικού δικαίου (άρθρο 6 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ).

Επομένως, όταν το αλλοδαπό δίκαιο παραπέμπει εκ νέου στο εσθονικό δίκαιο, εφαρμόζονται οι εσθονικοί κανόνες ουσιαστικού δικαίου.

2.3 Μεταβολή του συνδικτικού στοιχείου

Η σύσταση και η απώλεια εμπράγματος δικαιώματος κρίνονται σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας όπου βρισκόταν το περιουσιακό στοιχείο κατά τον χρόνο της σύστασης ή της απώλειας του εμπράγματος δικαιώματος (άρθρο 18 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ). Επομένως, εάν μεταβληθεί η τοποθεσία του περιουσιακού στοιχείου μετά τη σύσταση ή την απώλεια εμπράγματος δικαιώματος, μεταβάλλεται και το εφαρμοστέο στο εν λόγω περιουσιακό στοιχείο δίκαιο. Η ικανότητα δικαίου και η δικαιοπρακτική ικανότητα φυσικού προσώπου ρυθμίζονται από το δίκαιο του τόπου κατοικίας του (άρθρο 12 παράγραφος 1

του ΝΙΔΔ). Επομένως, αν μεταβληθεί η χώρα κατοικίας προσώπου, μεταβάλλεται και το δίκαιο που ρυθμίζει την ικανότητά του δικαίου και τη δικαιοπρακτική του ικανότητα. Ωστόσο, ο ΝΙΔΔ προβλέπει επίσης ότι η αλλαγή του τόπου κατοικίας δεν περιορίζει δικαιοπρακτική ικανότητα που έχει ήδη αποκτηθεί (άρθρο 12 παράγραφος 2 του ΝΙΔΔ).

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Αλλοδαπό δίκαιο δεν εφαρμόζεται αν η εφαρμογή του θα οδηγούσε σε αποτελέσματα που προσκρούουν προδήλως στις θεμελιώδεις αρχές του εσθονικού δικαίου (δημόσια τάξη). Σε τέτοιες περιπτώσεις, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο της Εσθονίας (άρθρο 7 του ΝΙΔΔ).

Το κατά πόσο το αλλοδαπό δίκαιο προβλέπει νομικό κανόνα που δεν είναι γνωστός στο εσθονικό δίκαιο δεν είναι καθοριστικό συναφώς. Αντίθετα, βάσει της ρήτρας περί δημόσιας τάξης, το εσθονικό δίκαιο εφαρμόζεται αντί του αλλοδαπού δικαίου όταν η εφαρμογή του τελευταίου θα οδηγούσε σε αποτελέσματα που προσκρούουν προδήλως στις θεμελιώδεις αρχές του εσθονικού δικαίου.

Η νομοθεσία που διέπει τις συμβατικές ενοχές προβλέπει επίσης ότι οι διατάξεις του σχετικού κεφαλαίου του ΝΙΔΔ δεν θίγουν την εφαρμογή των διατάξεων του εσθονικού δικαίου που είναι εφαρμοστέες ανεξάρτητα από το δίκαιο που διέπει τις συμβάσεις (άρθρο 31 του ΝΙΔΔ). Το άρθρο 32 παράγραφος 3 του ΝΙΔΔ προβλέπει περαιτέρω ότι το γεγονός ότι τα μέρη έχουν επιλέξει αλλοδαπό δίκαιο ως εφαρμοστέο σε μια σύμβαση, ανεξάρτητα του αν έχουν επιλέξει και αλλοδαπή δικαιοδοσία, δεν θίγει, όταν όλα τα σχετικά με τη σύμβαση στοιχεία κατά τον χρόνο επιλογής συνδέονται με μία μόνο χώρα, την εφαρμογή των κανόνων της νομοθεσίας της εν λόγω χώρας από τους οποίους δεν χωρεί παρέκκλιση με σύμβαση (κανόνες αναγκαστικού δικαίου).

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Αν και προβλέπεται ως γενική αρχή ότι τα δικαστήρια οφείλουν να εφαρμόζουν αλλοδαπό δίκαιο στις περιπτώσεις που αυτό επιβάλλεται από τον νόμο, διεθνή συμφωνία ή σύμβαση, ανεξάρτητα αν η εν λόγω εφαρμογή έχει ζητηθεί ή όχι (άρθρο 2 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ), οι αρχές και τα δικαστήρια μπορούν να ζητούν τη συνδρομή των μερών ή κρατικών αρχών για τη διακρίβωση του περιεχομένου του εφαρμοστέου αλλοδαπού δικαίου.

Τα μέρη μπορούν να υποβάλλουν έγγραφα στα δικαστήρια για τη διακρίβωση του περιεχομένου του αλλοδαπού δικαίου, ωστόσο τα δικαστήρια δεν υποχρεούνται να βασιστούν στα εν λόγω έγγραφα (άρθρο 4 παράγραφος 2 του ΝΙΔΔ). Τα δικαστήρια έχουν επίσης τη δυνατότητα να ζητούν βοήθεια από το Υπουργείο Δικαιοσύνης ή το Υπουργείο Εξωτερικών της Δημοκρατίας της Εσθονίας και να διατάσσουν πραγματογνωμοσύνη (άρθρο 4 παράγραφος 3 του ΝΙΔΔ).

Σύμφωνα με το άρθρο 234 του κώδικα πολιτικής δικονομίας, οι διάδικοι σε αστικές διαδικασίες καλούνται να αποδείξουν το περιεχόμενο ισχύοντος εκτός της Δημοκρατίας της Εσθονίας δικαίου, διεθνούς δικαίου ή εθιμικού δικαίου μόνο στον βαθμό που το δικαστήριο δεν γνωρίζει το εν λόγω δίκαιο, Προκειμένου να διακριβώσει το περιεχόμενο ορισμένου νόμου, το δικαστήριο μπορεί επίσης να χρησιμοποιήσει άλλες πηγές πληροφοριών και να προβεί σε άλλες ενέργειες για την απόκτηση στοιχείων σύμφωνα με όσα περιγράφονται στην προηγούμενη παράγραφο σε σχέση με το άρθρο 4 του ΝΙΔΔ.

Η δυνατότητα των δικαστηρίων να ζητούν πληροφορίες για τη διακρίβωση του περιεχομένου του εφαρμοστέου δικαίου βασίζεται στην αρχή της κατ' αντιδικία εκδίκασης της πολιτικής διαδικασίας. Η εν λόγω αρχή εκφράζεται κυρίως από το άρθρο 5 παράγραφοι 1 και 2 του κώδικα πολιτικής δικονομίας, που προβλέπει ότι η εκδίκαση αγωγών πραγματοποιείται με βάση τα στοιχεία και τα αιτήματα των μερών σε σχέση με την αξίωση και ότι τα μέρη έχουν ίσα δικαιώματα και ευκαιρίες να τεκμηριώσουν τους ισχυρισμούς τους και να αντικρούσουν τους ισχυρισμούς του αντιδίκου. Στο πλαίσιο αυτό, τα μέρη μπορούν να επιλέξουν τα στοιχεία που θα επικαλεστούν για τη θεμελίωση των ισχυρισμών τους, καθώς και τα αποδεικτικά στοιχεία που θα προσκομίσουν.

Ο νόμος προβλέπει επίσης εξαιρέσεις, σύμφωνα με τις οποίες το εσθονικό δίκαιο εφαρμόζεται όταν το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου δεν μπορεί να διακριβωθεί εντός εύλογου χρονικού διαστήματος παρά τις σχετικές προσπάθειες (άρθρο 4 παράγραφος 4 του ΝΙΔΔ).

3 Κανόνες συγκρούσεως νομών

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Όπως ισχύει και για άλλες υποθέσεις ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, στην Εσθονία το δίκαιο που διέπει τις συμβάσεις καθορίζεται από τον ΝΙΔΔ, εκτός αν προβλέπεται άλλως στη διεθνή νομοθεσία. Το δίκαιο που διέπει μια σύμβαση μπορεί να καθορίζεται βάσει συμφωνίας των μερών ή, στις περιπτώσεις που ο ΝΙΔΔ δεν παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα να επιλέξουν το εφαρμοστέο δίκαιο, να είναι το εφαρμοστέο δίκαιο βάσει των καθορισμένων κριτηρίων του ΝΙΔΔ. Ο ΝΙΔΔ προβλέπει ότι οι συμβάσεις διέπονται από το δίκαιο της χώρας που συμφωνήθηκε από τα μέρη και επιτρέπει, επομένως, στα μέρη να επιλέγουν το εφαρμοστέο δίκαιο. Προβλέπει επίσης ότι τα μέρη μπορούν να επιλέγουν το δίκαιο που διέπει το σύνολο ή μέρος σύμβασης, αν είναι δυνατή η κατάτμησή της κατ' αυτόν τον τρόπο (άρθρο 32 παράγραφοι 1 και 2 του νόμου). Ωστόσο, η επιλογή δικαίου που πραγματοποιείται συμβατικά από τα μέρη δεν μπορεί να θίξει την εφαρμογή των κανόνων αναγκαστικού δικαίου του εφαρμοστέου δικαίου. Το άρθρο 32 παράγραφος 3 του ΝΙΔΔ προβλέπει ότι το γεγονός ότι τα μέρη έχουν επιλέξει αλλοδαπό δίκαιο ως εφαρμοστέο σε μια σύμβαση, ανεξάρτητα του αν έχουν επιλέξει και αλλοδαπή δικαιοδοσία, δεν θίγει, όταν όλα τα σχετικά με τη σύμβαση στοιχεία κατά τον χρόνο επιλογής συνδέονται με μία μόνο χώρα, την εφαρμογή των κανόνων της νομοθεσίας της εν λόγω χώρας από τους οποίους δεν χωρεί παρέκκλιση με σύμβαση (κανόνες αναγκαστικού δικαίου).

Στις περιπτώσεις που τα μέρη δεν έχουν επιλέξει το δίκαιο που διέπει μια σύμβαση, αυτή διέπεται από το δίκαιο της χώρας με την οποία η σύμβαση συνδέεται στενότερα. Αν η σύμβαση μπορεί να κατατμηθεί και ανεξάρτητο μέρος αυτής συνδέεται στενότερα με άλλη χώρα, το μέρος αυτό μπορεί να διέπεται από το δίκαιο της εν λόγω άλλης χώρας (άρθρο 33 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ).

Προς τον σκοπό του καθορισμού της χώρας με την οποία συνδέεται στενότερα μια σύμβαση, ο νόμος προβλέπει ότι μια σύμβαση τεκμαίρεται ότι συνδέεται στενότερα με τη χώρα στην οποία βρίσκεται, κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης, η κατοικία ή η έδρα του οργάνου διοίκησης του μέρους που πρόκειται να εκτελέσει την χαρακτηριστική παροχή της σύμβασης. Αν η σύμβαση συνάπτεται στο πλαίσιο της εμπορικής δραστηριότητας ή του επαγγέλματος του μέρους που πρόκειται να εκτελέσει την χαρακτηριστική παροχή της σύμβασης, η σύμβαση τεκμαίρεται ότι συνδέεται στενότερα με τη χώρα στην οποία βρίσκεται η κύρια επαγγελματική εγκατάσταση του εν λόγω μέρους. Αν η σύμβαση απαιτεί η χαρακτηριστική παροχή της σύμβασης να εκτελεστεί σε επαγγελματική εγκατάσταση άλλη από την κύρια επαγγελματική εγκατάσταση, η σύμβαση τεκμαίρεται ότι συνδέεται στενότερα με τη χώρα στην οποία βρίσκεται η εν λόγω εγκατάσταση (άρθρο 33 παράγραφος 2 του ΝΙΔΔ).

Όσον αφορά τα ακίνητα και τις συμβάσεις μεταφοράς, προβλέπονται αποκλίσεις από τον γενικό κανόνα του τόπου εκτέλεσης της σύμβασης. Αν το αντικείμενο σύμβασης είναι ακίνητο ή δικαίωμα χρήσης ακινήτου, η σύμβαση τεκμαίρεται ότι συνδέεται στενότερα με τη χώρα στην οποία βρίσκεται το ακίνητο. Στις συμβάσεις μεταφοράς, η σύμβαση τεκμαίρεται ότι συνδέεται στενότερα με τη χώρα στην οποία βρίσκεται η κύρια εγκατάσταση του μεταφορέα κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης. Μια χώρα θεωρείται ως ο τόπος εγκατάστασης αν ο τόπος αναχώρησης ή προορισμού, ή, σε περίπτωση σύμβασης μεταφοράς εμπορευμάτων, η κύρια επαγγελματική εγκατάσταση του φορτωτή ή ο τόπος φόρτωσης ή εκφόρτωσης βρίσκονται επίσης στην ίδια χώρα (άρθρο 33 παράγραφοι 4 και 5 του ΝΙΔΔ).

Στις συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές, τις συμβάσεις εργασίας και τις ασφαλιστικές συμβάσεις εφαρμόζονται ειδικοί κανόνες (άρθρα 34-47 του ΝΙΔΔ).

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Το εσθονικό δίκαιο προβλέπει διαφορετικά συνδετικά στοιχεία ανάλογα με το είδος της εξωσυμβατικής ενοχής.

Αξιώσεις αδικαιολόγητου πλουτισμού που ανακύπτουν από την εκπλήρωση υποχρέωσης διέπονται από το δικαιο που διέπει την πραγματική ή την εικαζόμενη έννομη σχέση βάσει της οποίας εκπληρώθηκε η υποχρέωση. Αξιώσεις αδικαιολόγητου πλουτισμού που ανακύπτουν από την παραβίαση δικαιώματος τρίτου διέπονται από το δικαιο της χώρας στην οποία έλαβε χώρα η παραβίαση. Στις λοιπές περιπτώσεις, οι αξιώσεις από αδικαιολόγητο πλουτισμό διέπονται από το δικαιο της χώρας στην οποία έλαβε χώρα ο αδικαιολόγητος πλουτισμός (άρθρο 481 παράγραφοι 1-3 του ΝΙΔΔ).

Αξιώσεις που ανακύπτουν από διοίκηση αλλοτρίων διέπονται από το δικαιο της χώρας όπου ο διοικητής αλλοτρίων προέβη στην πράξη διοίκησης, ενώ οι αξιώσεις που ανακύπτουν από την εκπλήρωση υποχρεώσεων τρίτου διέπονται από το δικαιο που διέπει τις εν λόγω υποχρεώσεις (άρθρο 49 παράγραφοι 1-2 του ΝΙΔΔ).

Κατά γενικό κανόνα, οι αξιώσεις που πηγάζουν από παράνομη πρόκληση ζημίας διέπονται από το δικαιο της χώρας όπου πραγματοποιήθηκε ή έλαβε χώρα η πράξη ή το γεγονός στο οποίο βασίζεται η αξίωση. Αν οι συνέπειες δεν εκδηλωθούν στη χώρα όπου πραγματοποιήθηκε ή έλαβε χώρα η πράξη ή το γεγονός, εφαρμόζεται, κατόπιν αιτήματος του ζημιωθέντος, το δικαιο της χώρας όπου εκδηλώθηκαν οι συνέπειες της πράξης ή του γεγονότος (άρθρο 50 παράγραφοι 1 και 2 του ΝΙΔΔ). Ωστόσο, ισχύει περιορισμός όσον αφορά την καταβλητέα αποζημίωση για την παράνομη πρόκληση ζημίας. Εφόσον αξίωση που απορρέει από παράνομη πρόκληση ζημίας διέπεται από αλλοδαπό δικαιο, η σχετική αποζημίωση που επιδικάζεται στην Εσθονία δεν πρέπει να είναι σημαντικά υψηλότερη από την αποζημίωση που προβλέπεται στο εσθονικό δικαιο για αντίστοιχη ζημία (άρθρο 52 του ΝΙΔΔ).

Ο ΝΙΔΔ επιτρέπει επίσης στα μέρη να συμφωνήσουν στην εφαρμογή του εσθονικού δικαίου μετά την επέλευση γεγονότος ή την εκτέλεση πράξης από την οποία πηγάζει εξωσυμβατική ενοχή. Η επιλογή δικαίου δεν επηρεάζει τα δικαιώματα τρίτων (άρθρο 54 του ΝΙΔΔ).

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Βάσει της εσθονικής νομοθεσίας, το ζήτημα των ονομάτων των προσώπων δεν διέπεται από ιδιαίτερους κανόνες σχετικά με το εφαρμοστέο δικαιο. Το εσθονικό δικαιο εφαρμόζεται για τον καθορισμό της κατοικίας των φυσικών προσώπων (άρθρο 10 του ΝΙΔΔ). Η ιθαγένεια των φυσικών προσώπων καθορίζεται σύμφωνα με το δικαιο της χώρας της οποίας η ιθαγένεια τελεί υπό κρίση. Αν ένα φυσικό πρόσωπο έχει περισσότερες ιθαγένειες, λαμβάνεται υπόψη η ιθαγένεια της χώρας με την οποία το πρόσωπο συνδέεται στενότερα. Στην περίπτωση των ανιθαγενών, των προσώπων των οποίων η ιθαγένεια δεν μπορεί να προσδιοριστεί και των προσφύγων, λαμβάνεται υπόψη η κατοικία του προσώπου αντί της ιθαγένειάς του (άρθρο 11 παράγραφοι 1-3 του ΝΙΔΔ).

Όσον αφορά την ικανότητα δικαίου και δικαιοπραξίας των φυσικών προσώπων, εφαρμόζεται το δικαιο της χώρας κατοικίας τους, ωστόσο η μεταβολή του τόπου κατοικίας δεν περιορίζει δικαιοπρακτική ικανότητα που έχει ήδη αποκτηθεί (άρθρο 12 παράγραφοι 1-2 του ΝΙΔΔ).

Οι περιπτώσεις που πρόσωπο μπορεί να επικαλεστεί ανικανότητα διέπονται από ειδικό κανόνα. Ωστόσο, οι δικαιοπραξίες οικογενειακού ή κληρονομικού δικαίου και οι δικαιοπραξίες που αφορούν ακίνητα που βρίσκονται στην αλλοδαπή εξαιρούνται του κανόνα αυτού (άρθρο 12 παράγραφος 4 του ΝΙΔΔ). Ο γενικός κανόνας προβλέπει, ωστόσο, ότι αν πρόσωπο προβεί σε δικαιοπραξία ενώ δεν διαθέτει σχετική δικαιοπρακτική ικανότητα ή ενώ διαθέτει περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα σύμφωνα με το δικαιο της χώρας κατοικίας του, το πρόσωπο αυτό δεν μπορεί να επικαλεστεί ανικανότητα αν διαθέτει δικαιοπρακτική ικανότητα σύμφωνα με το δικαιο της χώρας όπου προέβη στη δικαιοπραξία. Ο γενικός κανόνας δεν έχει εφαρμογή αν το έτερο μέρος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την έλλειψη δικαιοπρακτικής ικανότητας του εν λόγω προσώπου (άρθρο 12 παράγραφος 3 του ΝΙΔΔ).

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

3.4.1 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου

Οι σχέσεις οικογενειακού δικαίου μεταξύ γονέα και τέκνου διέπονται από το δικαιο της χώρας κατοικίας του τέκνου (άρθρο 65 του ΝΙΔΔ). Τα αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις των γονέων και των τέκνων απορρέουν από την καταγωγή του οικείου τέκνου, η οποία καθορίζεται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει ο νόμος, ενώ για την καταγωγή ισχύουν ειδικοί κανόνες περί του εφαρμοστέου δικαίου.

Η καταγωγή τέκνου καθορίζεται ή αμφισβητείται σύμφωνα με το δικαιο της χώρας κατοικίας του τέκνου κατά τον χρόνο της γέννησής του. Ωστόσο, σε ειδικές περιπτώσεις, η καταγωγή μπορεί να καθοριστεί ή να αμφισβητηθεί σύμφωνα με το δικαιο της χώρας κατοικίας του γονέα ή της χώρας κατοικίας του τέκνου κατά τον χρόνο της αμφισβήτησης της καταγωγής (άρθρο 62 του ΝΙΔΔ).

3.4.2 Υιοθεσία

Η υιοθεσία διέπεται από το δικαιο της χώρας κατοικίας του θετού γονέα (άρθρο 65 του ΝΙΔΔ). Η υιοθεσία από συζύγους διέπεται από το δικαιο που διέπει τα γενικά έννομα αποτελέσματα του γάμου κατά τον χρόνο της υιοθεσίας (άρθρο 63 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ). Αυτό σημαίνει ότι η υιοθεσία από συζύγους διέπεται κατά πρώτο λόγο από το δικαιο της κοινής χώρας κατοικίας των συζύγων (άρθρο 57 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ), ωστόσο ο νόμος περιέχει έναν κατάλογο εναλλακτικών συνδετικών στοιχείων για τις περιπτώσεις που οι σύζυγοι δεν έχουν κοινή χώρα κατοικίας (άρθρο 57 παράγραφοι 2-4 του ΝΙΔΔ). Αν η υιοθεσία τέκνου σύμφωνα με το δικαιο της χώρας κατοικίας του τέκνου απαιτεί τη συγκατάθεση του τέκνου ή έτερου προσώπου που διατηρεί σχέση οικογενειακού δικαίου με το τέκνο, η συγκατάθεση αυτή διέπεται από το δικαιο της εν λόγω χώρας (άρθρο 63 παράγραφος 2 του ΝΙΔΔ).

Για την περίπτωση που υιοθεσία διέπεται από αλλοδαπό δικαιο ή το τέκνο υιοθετείται βάσει απόφασης αλλοδαπού δικαστηρίου, ο νόμος ορίζει ρητά ότι η εν λόγω υιοθεσία παράγει τα ίδια έννομα αποτελέσματα στην Εσθονία με αυτά που παράγει βάσει του δικαίου που διέπει την υιοθεσία (άρθρο 64 του ΝΙΔΔ). Σημειώνεται ότι για την υιοθεσία τέκνου που κατοικεί στην Εσθονία πρέπει να πληρούνται και οι λοιποί όροι υιοθεσίας που τίθενται από το εσθονικό δικαιο και των οποίων την πλήρωση απαιτεί το δικαιο της χώρας κατοικίας του τέκνου ή των συζύγων (άρθρο 63 παράγραφος 3).

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

3.5.1 Γάμος

Τα γενικά έννομα αποτελέσματα του γάμου καθορίζονται κατά πρώτο λόγο από το δικαιο της κοινής χώρας κατοικίας των συζύγων (άρθρο 57 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ). Ωστόσο, ο ΝΙΔΔ περιέχει έναν κατάλογο εναλλακτικών συνδετικών στοιχείων για τις περιπτώσεις που οι σύζυγοι δεν έχουν κοινή χώρα κατοικίας. Αυτά είναι η κοινή ιθαγένεια, η τελευταία κοινή χώρα κατοικίας εφόσον ένας από τους συζύγους κατοικεί ακόμη στην ίδια χώρα, ενώ, αν δεν συντρέχει καμία από τις ως άνω περιπτώσεις, εφαρμοστέο είναι το δικαιο της χώρας με την οποία συνδέονται άλλως στενότερα οι σύζυγοι (άρθρο 57 παράγραφοι 2-4 του ΝΙΔΔ).

Ως προς τους γάμους που τελούνται στην Εσθονία, ο τύπος τους διέπεται από το εσθονικό δικαιο. Γάμος που τελέστηκε σε άλλη χώρα θεωρείται έγκυρος στην Εσθονία εφόσον τελέστηκε σύμφωνα με νόμιμα προβλεπόμενο τύπο της χώρας όπου τελέστηκε και πληροί τις ουσιαστικές προϋποθέσεις του γάμου που καθορίζονται στα δίκαια των χωρών κατοικίας αμφοτέρων των συζύγων (άρθρα 55 παράγραφοι 1-2 του ΝΙΔΔ).

Κατά γενικό κανόνα, οι προϋποθέσεις και τα κωλύματα γάμου, καθώς και τα αποτελέσματα που πηγάζουν από αυτόν διέπονται από το δικαιο της χώρας κατοικίας των μελλόντων συζύγων (άρθρο 56 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ). Προηγούμενος γάμος μέλλοντος συζύγου δεν συνιστά κώλυμα στη σύναψη νέου γάμου αν ο προηγούμενος γάμος έχει λυθεί με απόφαση που εκδόθηκε ή αναγνωρίστηκε στην Εσθονία, ακόμη και αν η εν λόγω απόφαση δεν συνάδει προς τη νομοθεσία της χώρας κατοικίας του μέλλοντος συζύγου (άρθρο 56 παράγραφος 3 του ΝΙΔΔ).

Το δικαιο που είναι εφαρμοστέο ως προς τις προϋποθέσεις του γάμου καθορίζεται από ειδικό κανόνα σε ό,τι αφορά τους Εσθονούς πολίτες. Ο εν λόγω κανόνας ορίζει ότι αν Εσθονός πολίτης δεν πληροί κάποια προϋπόθεση γάμου σύμφωνα με το δικαιο της χώρας κατοικίας του, εφόσον το πρόσωπο αυτό πληροί τις προϋποθέσεις γάμου σύμφωνα με το εσθονικό δικαιο, εφαρμοστέο θα είναι το δικαιο αυτό (άρθρο 56 άρθρο 2 του ΝΙΔΔ).

3.5.2 Ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης

Το εσθονικό δίκαιο δεν προβλέπει κανόνες περί του εφαρμοστέου δικαίου όσον αφορά τις σχέσεις συγκατοίκησης ή καταχωρισμένης συμβίωσης. Συναφώς, θα πρέπει να εφαρμόζονται για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου οι κανόνες του ΝΙΔΔ που ρυθμίζουν τις έννομες σχέσεις που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη ομοιότητα με αυτές. Έτσι, ανάλογα με τη φύση της σχέσης συγκατοίκησης ή καταχωρισμένης συμβίωσης, μπορεί να ενδείκνυται να εφαρμοστούν οι κανόνες που διέπουν τις συμβατικές ενοχές ή οι κανόνες που διέπουν τις σχέσεις οικογενειακού δικαίου.

3.5.3 Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Το διαζύγιο χορηγείται σύμφωνα με το δίκαιο που διέπει τα γενικά έννομα αποτελέσματα του γάμου το οποίο είναι εφαρμοστέο κατά τον χρόνο έναρξης της διαδικασίας διαζυγίου (άρθρο 60 παράγραφος 1 και άρθρο 57 του ΝΙΔΔ). Αυτό σημαίνει ότι το διαζύγιο διέπεται κατά πρώτο λόγο από το δίκαιο της κοινής χώρας κατοικίας των συζύγων (άρθρο 57 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ). Ωστόσο, ο ΝΙΔΔ περιέχει έναν κατάλογο εναλλακτικών συνδυασμών στοιχείων για τις περιπτώσεις που οι σύζυγοι δεν έχουν κοινή χώρα κατοικίας. Αυτά είναι η κοινή ιθαγένεια, η τελευταία κοινή χώρα κατοικίας εφόσον ένας από τους συζύγους κατοικεί ακόμη στην ίδια χώρα, ενώ, αν δεν συντρέχει καμία από τις ως άνω περιπτώσεις, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο της χώρας με την οποία συνδέονται άλλως στενότερα οι σύζυγοι (άρθρο 57 παράγραφοι 2-4 του ΝΙΔΔ).

Κατ' εξαίρεση, αν το διαζύγιο δεν επιτρέπεται από το δίκαιο που διέπει τα γενικά έννομα αποτελέσματα του γάμου (άρθρο 57 του ΝΙΔΔ) ή επιτρέπεται μόνο υπό εξαιρετικά αυστηρές προϋποθέσεις, μπορεί να εφαρμοστεί το εσθονικό δίκαιο αντί του αλλοδαπού δικαίου. Η εν λόγω εξαίρεση εφαρμόζεται εφόσον ένας εκ των συζύγων κατοικεί στην Εσθονία ή έχει την εσθονική ιθαγένεια ή κατοικούσε στην Εσθονία ή είχε την εσθονική ιθαγένεια κατά τον χρόνο τέλεσης του γάμου (άρθρο 60 παράγραφοι 1-2 του ΝΙΔΔ).

3.5.4 Υποχρεώσεις διατροφής

Δεν υπάρχουν εθνικοί κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου που να διέπουν τις υποχρεώσεις διατροφής που απορρέουν από οικογενειακές σχέσεις και παρέχονται αναφορές στη σχετική διεθνή νομοθεσία.

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Όσον αφορά τη γαμική περιουσία, οι σύζυγοι μπορούν να επιλέγουν το δίκαιο που διέπει τις περιουσιακές τους σχέσεις. Επομένως, αν οι σύζυγοι έχουν επιλέξει το εφαρμοστέο δίκαιο, εφαρμόζεται το δίκαιο αυτό. Ωστόσο, οι σύζυγοι δεν μπορούν να επιλέξουν το δίκαιο οποιας χώρας επιθυμούν. Μπορούν να επιλέξουν μεταξύ του δικαίου της χώρας κατοικίας τους και του δικαίου της χώρας ιθαγένειας ενός εκ των συζύγων. Αν ένας σύζυγος έχει την ιθαγένεια περισσότερων χωρών, μπορεί να επιλεγεί το δίκαιο οποιασδήποτε εκ των εν λόγω χωρών (άρθρο 58 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ).

Στην Εσθονία, η επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου υπόκειται σε υποχρεωτικές τυπικές προϋποθέσεις. Η επιλογή του δικαίου που θα διέπει τις περιουσιακές σχέσεις πρέπει να πραγματοποιηθεί με δημόσιο έγγραφο. Αν το εφαρμοστέο δίκαιο δεν επιλέχθηκε στην Εσθονία, η επιλογή δικαίου είναι τυπικά έγκυρη αν πληρούνται οι τυπικές προϋποθέσεις που προβλέπει το επιλεγέν δίκαιο για τις συμβάσεις ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων μεταξύ συζύγων (άρθρο 58 παράγραφοι 2 του ΝΙΔΔ).

Αν οι σύζυγοι δεν έχουν επιλέξει εφαρμοστέο δίκαιο, οι περιουσιακές σχέσεις τους διέπονται από το δίκαιο που διήπε τα γενικά έννομα αποτελέσματα του γάμου κατά τον χρόνο που σύναψαν τον γάμο τους (άρθρο 58 παράγραφος 3 και άρθρο 57 του ΝΙΔΔ). Τα γενικά έννομα αποτελέσματα του γάμου διέπονται κατά πρώτο λόγο από το δίκαιο της κοινής χώρας κατοικίας των συζύγων (άρθρο 57 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ). Αν δεν υπάρχει κοινή χώρα κατοικίας, εφαρμόζεται το δίκαιο της κοινής χώρας ιθαγένειας των συζύγων, το δίκαιο της τελευταίας κοινής χώρας κατοικίας των συζύγων εφόσον ένας από τους συζύγους κατοικεί ακόμη στην ίδια χώρα ή, αν δεν συντρέχει καμία από τις ως άνω τρεις περιπτώσεις, το δίκαιο της χώρας με την οποία συνδέονται άλλως στενότερα οι σύζυγοι (άρθρο 57 παράγραφοι 2-4 του ΝΙΔΔ).

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Η κληρονομική διαδοχή διέπεται από το δίκαιο της τελευταίας χώρας κατοικίας του διαθέτη. Το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζει ιδίως τα ακόλουθα: 1) τον τύπο και τα αποτελέσματα της διαθήκης 2) την κληρονομική ικανότητα και την κληρονομική ανασίτιση 3) την έκταση της κληρονομικής διαδοχής 4) τους διαδόχους και τις μεταξύ τους σχέσεις και 5) την ευθύνη για τα χρέη του διαθέτη (άρθρα 24 και 26 του ΝΙΔΔ).

3.8 Ακίνητη περιουσία

Η σύσταση ή απώλεια εμπράγματος δικαιώματος ρυθμίζεται με βάση το δίκαιο της χώρας όπου βρισκόταν το περιουσιακό στοιχείο κατά τον χρόνο της σύστασης ή της απώλειας του δικαιώματος. Σύμφωνα με προβλεπόμενο περιορισμό, η άσκηση εμπράγματος δικαιώματος δεν πρέπει να προσκρούει στις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου της τοποθεσίας του περιουσιακού στοιχείου (άρθρο 18 παράγραφοι 1 και 2 του ΝΙΔΔ).

3.9 Αφερεγγυότητα

Το εσθονικό δίκαιο εφαρμόζεται στις διαδικασίες αφερεγγυότητας που διεξάγονται στην Εσθονία. Νομική βάση για το παραπάνω αποτελεί ο πτωχευτικός νόμος, που προβλέπει ότι οι διατάξεις του κώδικα πολιτικής δικονομίας έχουν εφαρμογή στις πτωχευτικές διαδικασίες εκτός αν προβλέπεται άλλως από τον πτωχευτικό νόμο (άρθρο 3 παράγραφος 2 του πτωχευτικού νόμου). Ο κώδικας πολιτικής δικονομίας ορίζει ότι η διαδικασία διεξάγεται σύμφωνα με το εσθονικό αστικό δικονομικό δίκαιο (άρθρο 8 παράγραφος 1 του κώδικα).

Τελευταία επικαιροποίηση: 28/03/2018

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότοπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.

Ποιο δίκαιο θα εφαρμοσθεί; - Ιρλανδία

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Οι κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων που ισχύουν στην Ιρλανδία πηγάζουν πρωτίστως από το κοινοδίκαιο (common law) και, ως εκ τούτου, υπόκεινται σε μεταβολές και εξελίσσονται. Ωστόσο, δεδομένου ότι η συναφής νομολογία είναι σχετικά περιορισμένη, σε ορισμένους τομείς είναι δύσκολο να προσδιοριστεί με βεβαιότητα το εφαρμοστέο δίκαιο. Αυτό ισχύει ιδίως όσον αφορά το οικογενειακό δίκαιο. Όπως συμβαίνει και με τους κανόνες που διέπουν τη διεθνή δικαιοδοσία, οι παραδοσιακοί κανόνες που διέπουν τη σύγκρουση νόμων σταδιακά αντικαθίστανται από διεθνείς συμβάσεις και από τη νομοθεσία της ΕΕ.

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Σύμβαση της Χάγης του 1961 για τις συγκρούσεις νόμων που αφορούν τον τύπο διατάξεων διαθήκης.

Σύμβαση της Ρώμης του 1980 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές.

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Δεν γνωρίζουμε κάποια διμερή σύμβαση η οποία να περιέχει διατάξεις σχετικά με τη σύγκρουση νόμων και στην οποία να είναι συμβαλλόμενο μέρος η Ιρλανδία.

2 Εφαρμογή των κανονων που διεπουν τη συγκρουση των νομων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Κατά γενικό κανόνα, οι κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων εφαρμόζονται μόνον εφόσον τουλάχιστον ένα από τα διάδικα μέρη ζητήσει την εφαρμογή τους.

2.2 Παραπομπή

Υποθέσεις οι οποίες να απαιτούν εξέταση της θεωρίας σπάνια φέρονται ενώπιον των ιρλανδικών δικαστηρίων.

2.3 Μεταβολή του συνδεδειμένου στοιχείου

Δεν εφαρμόζεται ενιαία προσέγγιση στη χώρα.

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Παρά την έλλειψη νομολογίας επί του θέματος αυτού, η Ιρλανδία είναι απίθανο να εφαρμόσει αλλοδαπό δικαιο το οποίο αντίκειται στην ιρλανδική δημόσια τάξη.

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Τα ιρλανδικά δικαστήρια απαιτούν το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου να αποδεικνύεται ως εάν να επρόκειτο για πραγματικό περιστατικό. Ο διάδικος που επιθυμεί την εφαρμογή αλλοδαπού δικαίου οφείλει να το επικαλεστεί και να αποδείξει το περιεχόμενό του ως πραγματικό περιστατικό, κατά τρόπο ικανοποιητικό για το δικαστήριο. Σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ των αποδείξεων που υποβάλλουν οι διάδικοι, το δικαστήριο μπορεί να αξιολογήσει την αξιοπιστία των εμπειρογνομόνων και εν συνεχεία να λάβει υπόψη του τις καθοριστικές αποδείξεις (π.χ. αλλοδαπούς νόμους και νομολογία), ιδίως όταν αυτές εφαρμόζουν έννοιες οικείες στο ιρλανδικό δικαστήριο. Εάν οι ιρλανδικοί κανόνες σύγκρουσης νόμων κατατείνουν στην εφαρμογή αλλοδαπού δικαίου, αλλά κανένας από τους διαδίκους δεν προσάγει αποδείξεις σχετικά με το ποιο είναι το δικαιο αυτό, το δικαστήριο συνήθως τεκμαίρει ότι αυτό ταυτίζεται με το ιρλανδικό δικαιο, εκτός εάν αποδειχθεί το αντίθετο.

Συνήθως προσάγονται εκθέσεις εμπειρογνομόνων για να αποδειχθεί το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου, ενώ δεν αρκεί οι διάδικοι να προσάγουν στο δικαστήριο το κείμενο αλλοδαπού νόμου, νομολογίας ή επίσημης πράξης. Πρόσωπο το οποίο κατέχει άδεια άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος σε αλλοδαπό νομικό σύστημα ή διαθέτει επαρκή πρακτική πείρα του εν λόγω συστήματος μπορεί να παρέχει αποδείξεις σχετικά με το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου. Κατά κανόνα, το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου δεν ερευνάται από το ίδιο το δικαστήριο.

3 Κανόνες συγκρουσης νομων

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Η Ιρλανδία είναι συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση της Ρώμης του 1980 για το εφαρμοστέο δικαιο στις συμβατικές ενοχές. Η Ιρλανδία έχει κυρώσει την εν λόγω σύμβαση με νόμο [νόμος περί συμβατικών ενοχών (εφαρμοστέο δικαιο) – Contractual Obligations (Applicable Law) Act του 1991]. Οι διατάξεις της σύμβασης εφαρμόζονται στις συμβατικές ενοχές σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει σύγκρουση νόμων διαφορετικών χωρών. Ωστόσο, ορισμένα είδη συμβάσεων, όπως οι συμβατικές ενοχές που απορρέουν από οικογενειακές σχέσεις, δεν διέπονται από τη σύμβαση.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 593/2008 για το εφαρμοστέο δικαιο στις συμβατικές ενοχές («Ρώμη Ι») είναι άμεσα εφαρμοστέος στην Ιρλανδία. Ωστόσο, η Ιρλανδία δεν έχει συμφωνήσει στην εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1259/2010 («Ρώμη ΙΙ») για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα του δικαίου που είναι εφαρμοστέο στο διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό στα συμμετέχοντα κράτη μέλη.

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Στο οικογενειακό δικαιο ή στις αιτήσεις διαζυγίου τα ιρλανδικά δικαστήρια θεωρούν το *lex fori* ως την κατάλληλη αρχή, καθώς παρέχει ασφάλεια δικαίου. Δεν υπάρχει νομοθεσία στην Ιρλανδία σχετικά με τη σύγκρουση νόμων σε υποθέσεις αδικοπραξίας, ενώ και η σχετική νομολογία είναι πολύ περιορισμένη. Τα ιρλανδικά δικαστήρια εφαρμόζουν την αρχή του *lex fori*, σύμφωνα με την οποία εφαρμόζεται το δικαιο του δικάζοντος δικαστηρίου, καθώς και την αρχή του *lex loci delicti*, σύμφωνα με την οποία εφαρμόζεται το δικαιο του τόπου όπου διαπράχθηκε η αδικοπραξία. Τα δικαστήρια μπορούν επίσης να εφαρμόσουν το δικαιο περί αδικοπραξιών του στενότερου συνδέσμου, το οποίο υιοθετεί μια ευέλικτη προσέγγιση επιτρέποντας στο δικαστήριο να εξετάσει όλους τους διαφορετικούς συνδεδειμένους παράγοντες και να αποφανθεί επί του ζητήματος της δικαιοδοσίας βάσει αυτών.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 864/2007 για το εφαρμοστέο δικαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές («Ρώμη ΙΙ») είναι άμεσα εφαρμοστέος στην Ιρλανδία.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Το τέκνο έχει ως τόπο κατοικίας τον τόπο κατοικίας του πατέρα του εφόσον οι γονείς του ήταν παντρεμένοι μεταξύ τους κατά τον χρόνο της γέννησής του. Εάν οι γονείς του τέκνου δεν ήταν παντρεμένοι μεταξύ τους κατά τον χρόνο της γέννησης του τέκνου ή εάν ο πατέρας του δεν βρισκόταν εν ζωή κατά τον χρόνο αυτό, ο τόπος κατοικίας του τέκνου είναι αυτός της μητέρας του. Ο κανόνας αυτός ισχύει ωστόσο το τέκνο συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του, οπότε αυτό ενηλικιώνεται και αποκτά νομική ικανότητα να επιλέξει ελεύθερα τον τόπο κατοικίας του.

Ο μόνος τρόπος να επιλέξει ένα πρόσωπο τόπο κατοικίας είναι μέσω της διαμονής του στην οικεία χώρα με την πρόθεση να διαμείνει σε αυτήν επ' αόριστον ή μόνιμα. Εάν οποιαδήποτε από αυτές τις προϋποθέσεις παύσει να ισχύει, το πρόσωπο ανακτά τον τόπο κατοικίας της προέλευσής του. Οι έγγαμες γυναίκες αποκτούν τόπο κατοικίας ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας του συζύγου τους.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

Με τον νόμο περί του καθεστώτος των τέκνων (Status of Children Act) του 1987 καταργήθηκε η έννοια του εξώγαμου τέκνου. Σύμφωνα με τον νόμο αυτό, η σχέση μεταξύ ενός προσώπου και του πατέρα και της μητέρας του ορίζεται ανεξαρτήτως από το εάν ο πατέρας και η μητέρα του έχουν τελέσει γάμο μεταξύ τους.

Ωστόσο, εάν οι γονείς του τέκνου δεν είναι παντρεμένοι μεταξύ τους είτε κατά τον χρόνο της γέννησης είτε κατά τον χρόνο της σύλληψής του, το τέκνο δεν θεωρείται γεννημένο σε γάμο. Ωστόσο, τέκνο μπορεί να αποκτήσει την ιδιότητα του γεννημένου σε γάμο τέκνου με τον εκ των υστέρων γάμο των γονέων του. Δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ της συνταγματικής θέσης του εξ αρχής γεννημένου σε γάμο τέκνου και του τέκνου που απέκτησε την ιδιότητα του γεννημένου σε γάμο εκ των υστέρων. Επίσης, δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ των δικαιωμάτων του τέκνου το οποίο συντηρείται από οποιονδήποτε γονέα του ή πρόκειται να κληρονομήσει οποιονδήποτε γονέα του, ανεξαρτήτως εάν οι γονείς έχουν τελέσει γάμο μεταξύ τους.

Εφόσον τα ιρλανδικά δικαστήρια κηρύξουν εαυτά αρμόδια επί υπόθεσης βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας («Βρυξέλλες ΙΙα»), εφαρμόζουν κατά κανόνα το ιρλανδικό δικαιο. Στις περιπτώσεις που τα ιρλανδικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία επί υπόθεσης υιοθεσίας, επίσης εφαρμόζουν το ιρλανδικό δικαιο.

Πρέπει να σημειωθεί ότι τα ανώτατα δικαστήρια έχουν εγγενή δικαιοδοσία να διατάζουν μέτρα για την εφαρμογή των συνταγματικών δικαιωμάτων τέκνου Ιρλανδού πολίτη ανεξαρτήτως του τόπου συνήθους διαμονής του τέκνου. Η απόφαση του δικαστηρίου να επιληφθεί μιας διαφοράς βασίζεται στο κατά πόσο ενδείκνυται ή είναι θεμιτό υπό τις περιστάσεις να το πράξει, λαμβανομένου υπόψη του κανόνα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου περί αμοιβαίου σεβασμού των δικαστηρίων.

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

Σε σχέση με τον γάμο, σύμφωνα με το ιρλανδικό δίκαιο, η 34η τροποποίηση του Συντάγματος, η οποία ψηφίστηκε στις 22 Μαΐου 2015, ορίζει ότι δύο πρόσωπα μπορούν να τελέσουν γάμο σύμφωνα με τον νόμο, ανεξαρτήτως του φύλου τους. Αντίστοιχα, πρόσωπα τα οποία έχουν την ικανότητα και μπορούν ελεύθερα να τελέσουν γάμο έχουν το δικαίωμα να το πράξουν ανεξαρτήτως του βιολογικού φύλου που έκαστο εξ αυτών είχε κατά τον χρόνο θέσπισης και θέσης σε ισχύ του νόμου περί γάμου (Marriage Bill) του 2015. Γάμος δεν θεωρείται έγκυρος στην Ιρλανδία εάν οποιοσδήποτε των συζύγων είναι διεμφυλικό πρόσωπο και τελεί γάμο υπό φύλο το οποίο έχει αποκτήσει προσφάτως. Σύμφωνα με τους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, γάμος που έχει τελεστεί στο εξωτερικό αναγνωρίζεται μόνον εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Τα μέρη πρέπει να έχουν τηρήσει τις διατυπώσεις που ισχύουν στη χώρα στην οποία τελέστηκε ο γάμος (lex loci celebrationis). Τα μέρη έχουν τη νομική ικανότητα να τελέσουν γάμο σύμφωνα με τους κανόνες της χώρας στην οποία κατοικούσαν. Ο γάμος ο οποίος τελέστηκε στο εξωτερικό πρέπει να αντιστοιχεί στη γενική έννοια του γάμου που επικρατεί στην Ιρλανδία. Γάμος ο οποίος τελείται, για παράδειγμα, από πρόσωπο το οποίο τυχόν είναι πολύγαμο δεν αναγνωρίζεται.

Αποφάσεις που έχουν εκδοθεί βάσει του άρθρου 5 του νόμου περί αστικής συμβίωσης και ορισμένων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβιούντων προσώπων (Civil Partnership and Certain Rights and Obligations of Cohabitants Act) του 2010 προβλέπουν την αναγνώριση για ορισμένες κατηγορίες καταχωρισμένων στην αλλοδαπή σχέσεων του δικαιώματος και της υποχρέωσης να τυγχάνουν της ίδιας μεταχείρισης στο ιρλανδικό δίκαιο με τις καταχωρισμένες στην Ιρλανδία σχέσεις αστικής συμβίωσης, υπό την προϋπόθεση ότι οι συμβιούντες θα είχαν τη νομική ικανότητα να καταχωρίσουν σχέση αστικής συμβίωσης στην Ιρλανδία.

Όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία σε υποθέσεις διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού και ακύρωσης γάμου, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας («Βρυξέλλες ΙΙα») είναι άμεσα εφαρμοστέος στην Ιρλανδία. Σε περίπτωση που σύμφωνα με τον κανονισμό Βρυξέλλες ΙΙα δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία κανένα άλλο κράτος μέλος, τα ιρλανδικά δικαστήρια μπορούν να επιληφθούν εφόσον τουλάχιστον ένα από τα μέρη έχει τον τόπο κατοικίας του στην Ιρλανδία κατά τον χρόνο έναρξης της δίκης.

Όταν ιρλανδικό δικαστήριο επιληφθεί διαφοράς διαζυγίου, εφαρμόζει το ιρλανδικό δίκαιο στη διαφορά οικογενειακού δικαίου, καθώς και σε κάθε σχετικό ή παρεπόμενο ζήτημα.

Στις περιπτώσεις που δεν εφαρμόζεται ο κανονισμός Βρυξέλλες ΙΙα, αλλοδαπό διαζύγιο αναγνωρίζεται εφόσον έχει εκδοθεί σε χώρα όπου κατοικούσε οποιοσδήποτε των δύο συζύγων κατά τον χρόνο έναρξης της διαδικασίας διαζυγίου.

3.5.1 Υποχρεώσεις διατροφής

Οι αξιώσεις διατροφής σήμερα ρυθμίζονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και τη συνεργασία σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής.

Στην ουσία, σκοπός του κανονισμού αυτού είναι να θεσπίσει ένα σύνολο κοινών κανόνων σε σχέση με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, και τη συνεργασία, καθώς και ορισμένα τυποποιημένα έγγραφα, προκειμένου να διευκολυνθεί η αποτελεσματική είσπραξη απαιτήσεων διατροφής εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεδομένου ότι ένας από τους βασικούς στόχους του κανονισμού είναι να διασφαλίσει ότι ο δικαιούχος διατροφής μπορεί εύκολα να επιτύχει σε ένα κράτος μέλος την έκδοση απόφασης η οποία θα είναι αυτομάτως εκτελεστή σε άλλο κράτος μέλος χωρίς περαιτέρω διατυπώσεις, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής συμπεριλαμβάνει μέτρα σε σχέση με τη διεθνή δικαιοδοσία, τη σύγκρουση νόμων, την αναγνώριση, την εκτελεστότητα και την εκτέλεση αποφάσεων, και τη νομική αρωγή, και είναι σχεδιασμένος να ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κεντρικών αρχών. Η υποχρέωση εκτέλεσης των διατάξεων της αρχικής απόφασης χωρίς τροποποίηση ορίζεται σαφώς στον κανονισμό και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί απόφαση που έχει εκδοθεί σε ένα κράτος μέλος να ελεγχθεί ως προς την ουσία της στο κράτος μέλος στο οποίο επιδιώκεται η αναγνώριση και εκτέλεσή της. Έτσι, κατ' αποτέλεσμα, ο κανονισμός απαγορεύει στο δικαστήριο κράτους μέλους το οποίο δεν έχει επιληφθεί της διαφοράς να εκδώσει νέες ή σχετικές αποφάσεις.

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη πρόβλεψη των μερών, οι συμβάσεις ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων ερμηνεύονται σύμφωνα με το δίκαιο του τόπου της συζυγικής κατοικίας. Εφόσον δεν υπάρχει τέτοια σύμβαση, το εφαρμοστέο δίκαιο επίσης ορίζεται με βάση τον τόπο της συζυγικής κατοικίας. Εάν οι σύζυγοι έχουν κοινό τόπο κατοικίας, αυτός θεωρείται ως ο τόπος της συζυγικής κατοικίας. Εάν οι σύζυγοι δεν έχουν κοινό τόπο κατοικίας, ο τόπος της συζυγικής κατοικίας συνήθως ορίζεται με βάση το δίκαιο με το οποίο οι σύζυγοι και ο γάμος συνδέονται στενότερα.

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Κατά γενικό κανόνα, το δίκαιο που διέπει την κληρονομική διαδοχή σε σχέση με ακίνητη περιουσία είναι το δίκαιο του τόπου όπου βρίσκεται το ακίνητο, ενώ το δίκαιο της χώρας στην οποία είχε τον τόπο κατοικίας του ο κληρονομούμενος κατά τον χρόνο του θανάτου του διέπει τη διανομή της κινητής του περιουσίας και την κληρονομική διαδοχή σε σχέση με αυτή.

Η ικανότητα του διαθέτη καθορίζεται με βάση το δίκαιο του τόπου κατοικίας του, ωστόσο υποστηρίζεται και η άποψη ότι σε σχέση με την ακίνητη περιουσία πρέπει να εφαρμόζεται το lex situs.

Εάν υπήρξε μεταβολή του τόπου κατοικίας του κληρονομούμενου από τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης έως τον χρόνο του θανάτου του, οι απόψεις δίστανται σχετικά με το εάν η ικανότητα του διαθέτη πρέπει να καθορίζεται με βάση το δίκαιο του τόπου κατοικίας του κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης ή του τόπου κατοικίας του κατά τον χρόνο του θανάτου του.

Μια διαθήκη είναι τυπικά έγκυρη σύμφωνα με τον νόμο περί κληρονομικής διαδοχής (Succession Act) του 1965, εφόσον έχει περιβληθεί τον τύπο που προβλέπεται: στο δίκαιο του τόπου στον οποίο ο διαθέτης συνέταξε τη διάταξη τελευταίας βούλησης, ή στο δίκαιο του τόπου υπηκοότητας, κατοικίας ή συνήθους διαμονής του διαθέτη, είτε κατά τον χρόνο σύνταξης της διάταξης τελευταίας βούλησης είτε κατά τον χρόνο του θανάτου του, ή εφόσον υπάρχει ακίνητη περιουσία, στο δίκαιο του τόπου όπου βρίσκεται αυτή.

3.8 Ακίνητη περιουσία

Στο ιρλανδικό δίκαιο γίνεται διάκριση μεταξύ κινητής και ακίνητης περιουσίας, ενώ, προκειμένου να καθοριστεί κατά πόσο το οικείο δικαίωμα είναι κινητό ή ακίνητο περιουσιακό στοιχείο, εφαρμόζεται το δίκαιο της χώρας στην οποία βρίσκεται η περιουσία.

Κατά γενικό κανόνα, εφαρμοστέο δίκαιο σε σχέση με ακίνητη περιουσία είναι το δίκαιο του τόπου όπου βρίσκεται αυτή.

3.9 Αφερεγγυότητα

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας (ο «κανονισμός για την αφερεγγυότητα») θεσπίζει κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας για τις υποθέσεις αφερεγγυότητας εντός της ΕΕ [1]. Το άρθρο 3 του κανονισμού για την αφερεγγυότητα ορίζει ότι αρμόδια για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη. Επομένως, διαδικασία αφερεγγυότητας που έχει αρχίσει στην Ιρλανδία κρίνεται από τα ιρλανδικά δικαστήρια σύμφωνα με την ιρλανδική νομοθεσία που διέπει την αναγγελία, την εξέλεξη και την τελική επαλήθευση των απαιτήσεων σε διαδικασίες αφερεγγυότητας. Τα βασικά σχετικά νομοθετήματα είναι ο νόμος περί εταιρειών (Companies Act) του 2014, οι νόμοι περί προσωπικής αφερεγγυότητας (Personal Insolvency Acts) του 2012-2015 και ο πτωχευτικός νόμος (Bankruptcy Act) του 1988.

Σχετικοί σύνδεσμοι

<http://www.irishstatutebook.ie/1995/en/act/pub/0026/sec0027.html>

[1] Αντικαταστάθηκε, με ισχύ από την 26η Ιουνίου 2017, από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2015/848 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας (αναδιατύπωση).

Τελευταία επικαιροποίηση: 18/11/2019

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότοπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.

Ποιο δικαιο θα εφαρμοσθεί; - Ελλάδα

Όταν μία έννομη σχέση μεταξύ ιδιωτών, έχει στοιχεία που τη συνδέουν με περισσότερα από ένα κράτη (στοιχείο αλλοδαπότητας), τότε, σε περίπτωση που θα προκύψει μία διαφορά, ο Έλληνας Δικαστής δεν θα εφαρμόσει υποχρεωτικά το ελληνικό δικαιο, αλλά θα ερευνήσει, μέσω του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, για το ποιο δικαιο πρέπει να εφαρμοστεί (εφαρμοστέο δικαιο). Το ιδιωτικό διεθνές δικαιο είναι ένας μηχανισμός που λειτουργεί με κανόνες σύνδεσης, οι οποίοι καθορίζουν το εφαρμοστέο δικαιο, δηλαδή, τις διατάξεις του δικαίου μίας χώρας, είτε αυτής του δικαστή που δικάζει είτε μίας άλλης χώρας. Ο καθορισμός του εφαρμοστέου δικαίου από τους κανόνες σύνδεσης, γίνεται μέσω ενός ή περισσότερων συνδέσμων. Ο σύνδεσμος είναι το χαρακτηριστικό εκείνο στοιχείο (συνδυαστικό στοιχείο) μίας διαφοράς με στοιχείο αλλοδαπότητας, που ενεργοποιεί συγκεκριμένο κανόνα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου για να καθορίσει ποιο είναι το συγκεκριμένο εφαρμοστέο δικαιο, δηλαδή, αν είναι το ελληνικό δικαιο ή το δικαιο μίας αλλοδαπής πολιτείας (σύγκρουση των νόμων).

1 Πηγές δικαίου

Βασική πηγή για την εξεύρεση του εφαρμοστέου δικαίου είναι οι ελληνικοί νόμοι. Στην έννοια του νόμου υπάγονται και οι διεθνείς συμβάσεις, πολυμερείς και διμερείς, που η Ελλάδα έχει υπογράψει και οι οποίες, από τη στιγμή της κύρωσής τους με νόμο, ισχύουν ως ελληνικό εσωτερικό δικαιο. Επίσης, στην έννοια του νόμου εντάσσεται και το δικαιο που παράγει η Ευρωπαϊκή Ένωση και, ειδικότερα, οι κανονισμοί. Δεδομένης της συνεχούς αύξησης των ιδιωτικών συναλλαγών, σε διεθνές επίπεδο, τόσο σε αριθμό, όσο και σε είδος, σημαντικό ουσιαστικό έργο, παρότι δεν αποτελεί τυπική πηγή, στην κάλυψη κενών στο μηχανισμό του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, μέσω του οποίου υποδεικνύεται το εφαρμοστέο δικαιο, επιτελεί η ελληνική νομολογία και το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.1 Εθνικοί κανόνες

Οι βασικές διατάξεις βρίσκονται στον Αστικό Κώδικα (ΑΚ), άρθρα 4-33, αλλά υπάρχουν και σε άλλους νόμους, όπως π.χ. στο νόμο 5325/1932 περί συναλλαγματικής και γραμματίου εις διαταγήν, άρθρα 90-96 και στο νόμο 5960/1933 περί επιταγής, άρθρα 70-76.

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Μερικές από τις πολυμερείς είναι:

Σύμβαση της Γενεύης της 19.5.1956, για τη χερσαία μεταφορά, που κυρώθηκε από την Ελλάδα με το νόμο 559/1977.

Σύμβαση της Χάγης της 5.10.1961, για τις συγκρούσεις των νόμων που αφορούν τον τύπο διατάξεων διαθήκης, που κυρώθηκε από την Ελλάδα με το νόμο 1325/1983.

Σύμβαση της Χάγης της 15.11.1965, περί επιδόσεως δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που κυρώθηκε από την Ελλάδα με το νόμο 1334/1983.

Σύμβαση της Χάγης της 19.10.1996, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δικαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών, που κυρώθηκε από την Ελλάδα με το νόμο 4020/2011.

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Μερικές από τις διμερείς διεθνείς συμβάσεις είναι:

Σύμβαση δικαστικής αρωγής σε αστικές και ποινικές υποθέσεις μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Δημοκρατίας της Αλβανίας της 17.5.1993, που κυρώθηκε από την Ελλάδα με το νόμο 2311/1995.

Σύμβαση - Συνθήκη Φιλίας, Εμπορίου και Ναυτιλίας μεταξύ Ελλάδος και Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής της 3.8.1951, που κυρώθηκε από την Ελλάδα με το νόμο 2893/1954.

2 Εφαρμογή των κανονων που διεπουν τη συγκρουση των νομων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Όταν ο κανόνας σύνδεσης του ελληνικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου καθορίζει ως εφαρμοστέο κάποιο αλλοδαπό δικαιο, ο Έλληνας Δικαστής το λαμβάνει υπόψη του αυτεπαγγέλτως, δηλαδή, χωρίς να απαιτείται να το επικαλεστούν οι διάδικοι και οφείλει να ερευνήσει ποιες είναι οι διατάξεις του αλλοδαπού δικαίου που εφαρμόζονται (άρθρο 337 ΚΠολΔ).

2.2 Παραπομπή

Όταν οι κανόνες του ελληνικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου υποδεικνύουν την εφαρμογή ενός αλλοδαπού δικαίου, εφαρμόζονται οι ουσιαστικοί δικαίου διατάξεις του, δηλαδή, γίνεται παραπομπή μόνο σε αυτές και όχι στις διατάξεις του αλλοδαπού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου (άρθρο 32 ΑΚ), οι οποίες, με τη σειρά τους, μπορεί να καθορίζουν, ως εφαρμοστέο, το ελληνικό δικαιο ή κάποιο τρίτο αλλοδαπό δικαιο.

2.3 Μεταβολή του συνδυαστικού στοιχείου

Συχνά, κατά τη διάρκεια μίας έννομης σχέσης, ο σύνδεσμος (το χαρακτηριστικό στοιχείο) αυτής αλλάζει, π.χ. μεταφορά έδρας εταιρείας σε άλλη χώρα, με αποτέλεσμα να αλλάζει και το εφαρμοστέο δικαιο. Το ποιο δικαιο, τελικά, θα εφαρμοστεί, καθορίζεται από κανόνες που ρητά προβλέπουν τη λύση, διαφορετικά, ελλείψει τέτοιων κανόνων, ο Δικαστής εφαρμόζει είτε το αρχικά, πριν από την αλλαγή του συνδέσμου, είτε το μεταγενέστερα, μετά από την εν λόγω αλλαγή, εφαρμοστέο δικαιο, είτε συνδυάζει και τα δύο, ανάλογα με τις ατομικές περιστάσεις της κάθε περίπτωσης.

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Όταν ο μηχανισμός του ελληνικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, μέσω του κανόνα σύνδεσης, υποδεικνύει την εφαρμογή κανόνα αλλοδαπού δικαίου, που προσκρούει στις θεμελιώδεις αντιλήψεις περί ηθικής και δικαίου, όπως αυτές επικρατούν στην ελληνική δημόσια τάξη (άρθρο 33 ΑΚ), τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, που κρίνεται συγκεκριμένη υπόθεση, ο Έλληνας Δικαστής δεν θα εφαρμόσει τη συγκεκριμένη διάταξη του αλλοδαπού δικαίου, ενώ θα εφαρμόσει τις υπόλοιπες αλλοδαπές διατάξεις (αρνητική λειτουργία). Αν, όμως, μετά τον αποκλεισμό της αλλοδαπής διάταξης, υφίσταται κενό νόμου στο αλλοδαπό δικαιο, αυτό θα καλυφθεί με την εφαρμογή του ελληνικού δικαίου (θετική λειτουργία).

Τρόπος προστασίας των συμφερόντων της ελληνικής έννομης τάξης αποτελεί, επίσης, η θέσπιση κανόνων άμεσης εφαρμογής. Οι κανόνες αυτοί ρυθμίζουν ιδιαίτερα σημαντικά θέματα στις εσωτερικές έννομες σχέσεις του κράτους και εφαρμόζονται άμεσα από τον Έλληνα Δικαστή και στις υποθέσεις με στοιχείο αλλοδαπότητας, για την επίλυση των οποίων δεν μπαίνει σε κίνηση ο μηχανισμός του ελληνικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Για την εξεύρεση του εφαρμοστέου αλλοδαπού δικαίου, ο Έλληνας Δικαστής έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει όποιο μέσο κρίνει κατάλληλο. Η γνώση του μπορεί να στηρίζεται σε νομικές πληροφορίες που είτε κατέχει από προσωπική του γνώση, είτε το αναζητεί στα πλαίσια διεθνών συμβάσεων (πολυμερών και διμερών), όπου τα κράτη – μέλη αναλαμβάνουν σχετική αμοιβαία υποχρέωση παροχής πληροφοριών, είτε από εγχώριους και αλλοδαπούς επιστημονικούς οργανισμούς. Στην περίπτωση όπου η εξεύρεση του εφαρμοστέου αλλοδαπού δικαίου καθίσταται δυσχερής ή άκαρπη, ο Έλληνας Δικαστής μπορεί να ζητήσει ακόμα και τη συνδρομή των διαδίκων, χωρίς, ωστόσο, να περιορίζεται από αυτά που του προσκομίζουν (άρθρο 337 ΚΠολΔ). Κατ' εξαίρεση, ο Έλληνας Δικαστής εφαρμόζει το ελληνικό δίκαιο και όχι το εφαρμοστέο αλλοδαπό, στην περίπτωση που, ενώ έγιναν όλες οι προσπάθειες για την εξεύρεση των διατάξεων του αλλοδαπού δικαίου, αυτό δεν κατέστη δυνατό.

3 Κανόνες συγκρούσης νομων

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Ο Έλληνας Δικαστής αναζητεί το εφαρμοστέο δίκαιο στη μεγάλη πλειοψηφία των συμβάσεων και δικαιοπραξιών με στοιχείο αλλοδαπότητας, που καταρτίστηκαν από τη 17.12.2009, με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) 593/2008 – Ρώμη Ι. Ο γενικός κανόνας ορίζει, ότι εφαρμοστέο είναι το δίκαιο που επέλεξαν τα μέρη.

Για τις συμβάσεις και δικαιοπραξίες που καταρτίστηκαν, κατά τη χρονική περίοδο, από την 1.4.1991 μέχρι τη 16.12.2009, το εφαρμοστέο δίκαιο αναζητείται με βάση την Κοινοτική Σύμβαση της Ρώμης, της 19 Ιουνίου 1980, με όμοιο γενικό κανόνα με αυτόν του παραπάνω Κανονισμού.

Για όλες τις κατηγορίες των συμβατικών ενοχών και δικαιοπραξιών, που εξαιρούνται ρητά από το πεδίο εφαρμογής των παραπάνω Κανονισμού και Σύμβασης, καθώς και για αυτές που έχουν καταρτιστεί πριν από την 1.4.1991, το εφαρμοστέο δίκαιο αναζητείται μέσω του άρθρου 25 ΑΚ, με όμοιο γενικό κανόνα με αυτόν του Κανονισμού.

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Ο Έλληνας Δικαστής αναζητεί το εφαρμοστέο δίκαιο στις ενοχές από αδικοπράξια, στις ενοχές από αδικαιολόγητο πλουτισμό, στη διοίκηση αλλοτρίων και στην ευθύνη από διαπραγματεύσεις, από την 11.1.2009, με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) 864/2007 – Ρώμη ΙΙ. Ο γενικός κανόνας ορίζει, ότι εφαρμοστέο είναι το δίκαιο της χώρας στην οποία επέρχεται η ζημία.

Για τις αδικοπράξεις που δεν εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής του παραπάνω Κανονισμού, καθώς και για τις αδικοπράξεις που έχουν λάβει χώρα πριν από την 11.1.2009, το εφαρμοστέο δίκαιο αναζητείται μέσω του άρθρου 26 ΑΚ, με όμοιο γενικό κανόνα με αυτόν του Κανονισμού.

Στις ενοχές από αδικαιολόγητο πλουτισμό, που έχουν γεννηθεί πριν από την 11.1.2009, σύμφωνα με την ελληνική νομολογία, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους που, με βάση το σύνολο όλων των ειδικών συνθηκών, αρμόζει περισσότερο.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

-Το φυσικό πρόσωπο

Επώνυμο, κατοικία

Με δεδομένο ότι το επώνυμο και η κατοικία αποτελούν ιδιότητες εξετασίμου του φυσικού προσώπου, το εφαρμοστέο δίκαιο, ως προς αυτές, αναζητείται, κάθε φορά, στα πλαίσια συγκεκριμένης βιοτικής σχέσης που πρέπει να ρυθμιστεί. Έτσι, λ.χ., ως προς τους συζύγους, το επώνυμο και η κατοικία τους ρυθμίζονται από το δίκαιο που διέπει τις προσωπικές τους σχέσεις, κατ' άρθρο 14 ΑΚ, ενώ, ως προς τα ανήλικα τέκνα, ρυθμίζονται από το δίκαιο που διέπει τις σχέσεις μεταξύ γονέων και τέκνων, κατ' άρθρα 18-21 ΑΚ.

Ικανότητα

Για τα θέματα που αφορούν την ικανότητα κάθε προσώπου, Έλληνα ή Αλλοδαπού, να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, να ενεργεί δικαιοπραξίες, να είναι διάδικος και να συμμετέχει αυτοπρόσωπα σε δίκη, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχει το πρόσωπο (άρθρα 5 και 7 ΑΚ, 62 εδ. α' και 63 παρ. 1 ΚΠολΔ). Στην περίπτωση που, Αλλοδαπός, σύμφωνα με το δίκαιο ιθαγένειάς του, δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα ή ικανότητα για αυτοπρόσωπη δικαστική παράσταση, ενώ, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο έχει τις παραπάνω ικανότητες (με εξαίρεση στις δικαιοπραξίες οικογενειακού, κληρονομικού και εμπράγματος δικαίου για ακίνητα εκτός Ελλάδας), εφαρμοστέο είναι το ελληνικό δίκαιο (άρθρα 9 ΑΚ και 66 ΚΠολΔ).

-Το νομικό πρόσωπο

Για τα θέματα που αφορούν την ικανότητα δικαίου και δικαιοπραξίας των νομικών προσώπων, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο της έδρας του νομικού προσώπου, κατ' άρθρο 10 ΑΚ. Σύμφωνα με την ελληνική νομολογία, ως έδρα θεωρείται η πραγματική και όχι η καταστατική.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

3.4.1 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου

Τα θέματα των σχέσεων γονέων και τέκνων αφορούν τους μεταξύ τους δεσμούς συγγένειας και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που γεννώνται από αυτές. Εφαρμοστέο δίκαιο για το αν ένα παιδί θεωρείται ότι έχει γεννηθεί εντός έγκυρου γάμου ή εκτός γάμου (άρθρο 17 ΑΚ):

του κράτους που ρυθμίζει τις προσωπικές σχέσεις της μητέρας του παιδιού και του συζύγου της, κατά το χρόνο γέννησης του παιδιού, όπως αυτό καθορίζεται στο άρθρο 14 ΑΚ

αν ο γάμος έχει λυθεί πριν τη γέννηση, του κράτους που ρύθμιζε τις προσωπικές σχέσεις της μητέρας του παιδιού και του συζύγου της, κατά το χρόνο λύσης του γάμου, όπως αυτό καθοριζόταν, κατ' άρθρο 14 ΑΚ.

Εφαρμοστέο δίκαιο για τις σχέσεις των γονέων με το παιδί που έχει γεννηθεί εντός γάμου, ακόμα και αν λυθεί ο γάμος:

Ο Έλληνας Δικαστής αναζητεί το εφαρμοστέο δίκαιο στη Σύμβαση της Χάγης της 19.10.1996, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών, που κυρώθηκε από την Ελλάδα με το νόμο 4020/2011, σχετικά με τα θέματα της γονικής ευθύνης και τα μέτρα προστασίας των παιδιών, εφόσον πρόκειται για εφαρμογή δικαίου κράτους μέλους της παραπάνω σύμβασης.

Όταν πρόκειται για μη συμβαλλόμενο κράτος στην αμέσως παραπάνω σύμβαση ή για θέματα που δεν ρυθμίζει η παραπάνω σύμβαση, το εφαρμοστέο δίκαιο, κατ' άρθρο 18 ΑΚ, είναι:

όταν έχουν την ιθαγένεια του ίδιου κράτους, του κράτους αυτού

αν μετά τη γέννηση απέκτησαν κοινή νέα ιθαγένεια, του κράτους της τελευταίας κοινής ιθαγένειας

όταν πριν τη γέννηση έχουν διαφορετική ιθαγένεια και μετά τη γέννηση δεν αλλάζει η ιθαγένειά τους ή, αν πριν τη γέννηση έχουν την ίδια ιθαγένεια, αλλά με τη γέννηση αλλάζει η ιθαγένεια των γονέων ή του παιδιού, του κράτους της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους κατά τη διάρκεια της γέννησης αν δεν έχουν κοινή συνήθη διαμονή, του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχει το παιδί.

Εφαρμοστέο δίκαιο για τις σχέσεις της μητέρας και του πατέρα με το παιδί που έχει γεννηθεί εκτός γάμου (άρθρα 19 και 20 ΑΚ):

όταν έχουν την ιθαγένεια του ίδιου κράτους, του κράτους αυτού

αν μετά τη γέννηση απέκτησαν κοινή νέα ιθαγένεια, του κράτους της τελευταίας κοινής ιθαγένειας

όταν πριν τη γέννηση έχουν διαφορετική ιθαγένεια και μετά τη γέννηση δεν αλλάζει η ιθαγένειά τους ή, αν πριν τη γέννηση έχουν την ίδια ιθαγένεια, αλλά με τη γέννηση αλλάζει η ιθαγένεια των γονέων ή του παιδιού, του κράτους της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής κατά τη διάρκεια της γέννησης αν δεν έχουν κοινή συνήθη διαμονή, του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχει ο πατέρας ή η μητέρα.

Εφαρμοστέο δίκαιο για τη διατροφή του τέκνου από τους γονείς:

Ο Έλληνας Δικαστής αναζητεί το εφαρμοστέο δίκαιο, από τη 18.6.2011, με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) 4/2009, όπως αυτό προσδιορίζεται από το Πρωτόκολλο της Χάγης της 23ης Νοεμβρίου 2007. Ο γενικός κανόνας ορίζει, ότι εφαρμοστέο είναι το δίκαιο της χώρας όπου έχει τη συνήθη διαμονή του ο υπόχρεος.

3.4.2 Υιοθεσία

Για τις προϋποθέσεις σύστασης και λύσης υιοθεσίας με στοιχείο αλλοδαπότητας, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχει το κάθε πρόσωπο που εμπλέκεται στην υιοθεσία (άρθρο 23 ΑΚ). Για τον τύπο της υιοθεσίας εφαρμοστέο είναι το δίκαιο που προβλέπεται στο άρθρο 11 ΑΚ, δηλαδή, είτε το δίκαιο που διέπει το περιεχόμενό της, είτε το δίκαιο του τόπου όπου καταρτίζεται, είτε το δίκαιο της ιθαγένειας όλων των μερών. Όταν τα πρόσωπα που μετέχουν στην υιοθεσία έχουν διαφορετικές ιθαγένειες, πρέπει να τηρούνται οι προϋποθέσεις και να μην υπάρχουν κωλύματα, σύμφωνα με όλα τα δίκαια των αντίστοιχων κρατών, για να είναι έγκυρη η υιοθεσία.

Εφαρμοστέο δίκαιο για τις σχέσεις μεταξύ των γονέων που υιοθετούν και του παιδιού που υιοθετείται:

όταν, μετά την υιοθεσία, έχουν την ιθαγένεια του ίδιου κράτους, του κράτους αυτού

αν, κατά τη διάρκεια της υιοθεσίας, απέκτησαν κοινή νέα ιθαγένεια, του κράτους της τελευταίας κοινής ιθαγένειας

όταν, πριν την υιοθεσία, έχουν διαφορετική ιθαγένεια και, μετά την υιοθεσία, δεν αλλάζει η ιθαγένειά τους ή, αν, πριν την υιοθεσία, έχουν την ίδια ιθαγένεια, αλλά, με την τέλεση της υιοθεσίας, αλλάζει η ιθαγένεια του ενός από τους εμπλεκόμενους στην υιοθεσία, του κράτους της τελευταίας κοινής συνήθους

διαμονής τους, κατά τη διάρκεια της υιοθεσίας

αν δεν έχουν κοινή συνήθη διαμονή, του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχει ο γονέας που υιοθετεί ή, στην περίπτωση που υιοθετούν σύζυγοι, το δίκαιο

που ρυθμίζει τις προσωπικές τους σχέσεις.

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

3.5.1 Γάμος

Ουσιαστικές προϋποθέσεις

Για τις απαραίτητες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν και τα κωλύματα που δεν πρέπει να έχουν τα πρόσωπα που επιθυμούν να παντρευτούν, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχουν, όταν αυτή είναι κοινή ή, αν έχουν διαφορετικές ιθαγένειες, οποιοδήποτε από τα αντίστοιχα δίκαια (άρθρο 13 παρ. 1 εδ. α' ΑΚ).

Τυπικές προϋποθέσεις

Για την εγκυρότητα του τύπου του γάμου, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχουν τα πρόσωπα που θα παντρευτούν, όταν αυτή είναι κοινή ή, αν έχουν διαφορετικές ιθαγένειες, οποιοδήποτε από τα δίκαια του κράτους της ιθαγένειάς τους ή το δίκαιο του κράτους στο οποίο γίνεται η τέλεση του γάμου (άρθρο 13 παρ. 1 εδ. β' ΑΚ). Η ελληνική δημόσια τάξη απαιτεί την τήρηση τύπου στην τέλεση του γάμου, με αποτέλεσμα, οι ελεύθερες ενώσεις προσώπων που συμβιώνουν αλλά δεν έχουν τελέσει γάμο με την τήρηση κάποιου τύπου, να αναγνωρίζονται ως έγκυρες στην Ελλάδα, εφόσον αναγνωρίζονται ως έγκυρες από αλλοδαπό δίκαιο και αυτοί που συμβιώνουν δεν είναι Έλληνες.

Οι προσωπικές σχέσεις των συζύγων

Προσωπικές σχέσεις των συζύγων είναι εκείνες που έχουν στη βάση τους το γάμο και δεν έχουν περιουσιακό αντικείμενο, όπως η συμβίωση, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις, μεταξύ των οποίων και η διατροφή των συζύγων.

Εφαρμοστέο δίκαιο στις προσωπικές σχέσεις των συζύγων (άρθρο 14 ΑΚ), πλην της διατροφής:

όταν μετά το γάμο έχουν οι σύζυγοι την ιθαγένεια του ίδιου κράτους, του κράτους αυτού

αν κατά τη διάρκεια του γάμου οι σύζυγοι απέκτησαν κοινή νέα ιθαγένεια, του κράτους της τελευταίας κοινής ιθαγένειας

αν κατά τη διάρκεια του γάμου οι σύζυγοι είχαν κοινή ιθαγένεια και ο ένας πήρε αργότερα την ιθαγένεια άλλου κράτους, του κράτους της τελευταίας κοινής ιθαγένειας, εφόσον ο άλλος σύζυγος συνεχίζει να έχει την ιθαγένεια αυτή

όταν οι σύζυγοι έχουν πριν το γάμο διαφορετική ιθαγένεια και μετά το γάμο δεν αλλάζει η ιθαγένειά τους ή, αν πριν το γάμο έχουν την ίδια ιθαγένεια, αλλά με την τέλεση του γάμου αλλάζει η ιθαγένεια του ενός, του κράτους της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους

αν δεν έχουν κοινή συνήθη διαμονή κατά τη διάρκεια του γάμου τους, του κράτους με το οποίο οι σύζυγοι συνδέονται στενότερα.

Υποχρεώσεις διατροφής συζύγων

Το εφαρμοστέο δίκαιο ρυθμίζεται κατ' άρθρο 4 της Σύμβασης της Χάγης της 2.10.1973, που κυρώθηκε από την Ελλάδα με το νόμο 3137/2003 και υποδεικνύει ως εφαρμοστέο το δίκαιο του κράτους όπου έχει τη συνήθη διαμονή του ο δικαιούχος.

Οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων υπάγονται τα περιουσιακά δικαιώματα και οι αντίστοιχες υποχρεώσεις που δημιουργούνται με αφορμή το γάμο.

Εφαρμοστέο είναι το δίκαιο που ρυθμίζει τις προσωπικές σχέσεις των συζύγων αμέσως μετά την τέλεση του γάμου (άρθρο 15 ΑΚ).

3.5.2 Ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης

Στην Ελλάδα, εκτός από το γάμο, αναγνωρίζεται και μία άλλη μορφή συμβίωσης, η οποία προβλέπεται στο νόμο 3719/2008. Κατά ρητή πρόβλεψη και ρύθμιση του παραπάνω νόμου, σε όλα τα σύμφωνα συμβίωσης που συνάπτονται στην Ελλάδα ή ενώπιον ελληνικών προξενικών αρχών, χωρίς διάκριση για το αν τα μέρη είναι Έλληνες ή Αλλοδαποί, είναι εφαρμοστέος ο νόμος αυτός, τόσο ως προς τον τύπο, όσο και ως προς το σύνολο των σχέσεων των μερών.

Στην περίπτωση που το σύμφωνο συμβίωσης καταρτίστηκε στην αλλοδαπή, για τον τύπο του συμφώνου εφαρμοστέο είναι το δίκαιο που προβλέπεται στο άρθρο 11 ΑΚ, δηλαδή, είτε το δίκαιο που διέπει το περιεχόμενό της, είτε το δίκαιο του τόπου όπου καταρτίζεται, είτε το δίκαιο της ιθαγένειας όλων των μερών, ενώ, ως προς τις σχέσεις των μερών, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του τόπου όπου έλαβε χώρα η κατάρτιση του συμφώνου.

3.5.3 Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Για τα θέματα του διαζυγίου ή άλλης μορφής δικαστικού χωρισμού, η αναζήτηση του εφαρμοστέου δικαίου γίνεται μέσω του Κανονισμού (ΕΕ) 1259/2010 για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα του δικαίου που είναι εφαρμοστέο στο διαζύγιο και το δικαστικό χωρισμό – Ρώμη ΙΙΙ. Ο βασικός κανόνας είναι ότι οι σύζυγοι μπορούν να επιλέξουν με κοινή συμφωνία το δίκαιο που θα είναι εφαρμοστέο σε περίπτωση διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό ένα από τα ακόλουθα δίκαια: α) το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής των συζύγων κατά τον χρόνο σύναψης της συμφωνίας, ή β) το δίκαιο του κράτους της τελευταίας συνήθους διαμονής των συζύγων, υπό την προϋπόθεση ότι ο ένας εξ αυτών εξακολουθεί να διαμένει εκεί κατά τον χρόνο σύναψης της συμφωνίας, ή γ) το δίκαιο του κράτους της ιθαγένειας ενός εκ των συζύγων κατά τον χρόνο σύναψης της συμφωνίας, ή δ) το δίκαιο του δικάζοντος δικαστηρίου.

3.5.4 Υποχρεώσεις διατροφής

Ο παραπάνω Κανονισμός εξαιρεί ρητά το θέμα της διατροφής των πρώην συζύγων, το οποίο ρυθμίζεται κατ' άρθρο 8 της Σύμβασης της Χάγης της 2.10.1973, που κυρώθηκε από την Ελλάδα με το νόμο 3137/2003 και υποδεικνύει ως εφαρμοστέο το δίκαιο του κράτους που εφαρμόστηκε στη διαδικασία του διαζυγίου ή του χωρισμού.

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Βλ. παραπάνω υπό 3.5.1., τελευταία παράγραφο

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Για τα θέματα που αφορούν όλες τις κληρονομικές σχέσεις, εκτός από τον τύπο με τον οποίο συντάσσεται και ανακαλείται μία διαθήκη, η αναζήτηση του εφαρμοστέου δικαίου γίνεται μέσω του Κανονισμού (ΕΕ) 650/2012 σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου. Όταν υπάρχει διαθήκη, αυτή θεωρείται έγκυρη όταν συντάχθηκε με τον τύπο που προβλέπει οποιοδήποτε από τα παρακάτω δίκαια (άρθρο 1 της Σύμβαση της Χάγης της 5ης Οκτωβρίου 1961, για τις συγκρούσεις των νόμων που αφορούν τον τύπο διατάξεων διαθήκης):

του κράτους όπου ο κληρονομούμενος συνέταξε τη διαθήκη

του κράτους την ιθαγένεια του οποίου είχε ο κληρονομούμενος, όταν συνέταξε τη διαθήκη ή όταν πέθανε

του κράτους όπου ο κληρονομούμενος είχε την κατοικία του ή τη διαμονή του, όταν συνέταξε τη διαθήκη ή όταν πέθανε

όταν η διαθήκη αφορά ακίνητα, του κράτους όπου βρίσκονται τα ακίνητα.

3.8 Ακίνητη περιουσία

Το εφαρμοστέο δίκαιο, σχετικά με τις εμπράγματες σχέσεις που αφορούν την ακίνητη περιουσία, ρυθμίζεται από το άρθρο 27 ΑΚ και είναι το δίκαιο του κράτους όπου βρίσκονται αυτά.

Για τις ενοχικές σχέσεις που αφορούν την ακίνητη περιουσία, το εφαρμοστέο δίκαιο αναζητείται στον Κανονισμό (ΕΚ) 593/2008 – Ρώμη Ι, με γενικό κανόνα που ορίζει, ότι εφαρμοστέο είναι το δίκαιο που επέλεξαν τα μέρη.

Για τον τύπο που πρέπει να έχουν οι αμέσως παραπάνω συναλλαγές, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους όπου βρίσκονται τα ακίνητα (άρθρο 12 ΑΚ).

3.9 Αφερεγγυότητα

Στη διαδικασία αφερεγγυότητας και στα αποτελέσματά της, το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας και είναι το δίκαιο του κράτους όπου άρχισε η σχετική διαδικασία.

Τελευταία επικαιροποίηση: 21/03/2018

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστοτόπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.

Η πρωτότυπη γλωσσική έκδοση [es](#) αυτής της σελίδας τροποποιήθηκε

πρόσφατα. Η γλωσσική έκδοση που βλέπετε τώρα βρίσκεται στο στάδιο της

μετάφρασης.

Υπάρχει ήδη μετάφραση στις ακόλουθες γλώσσες

Ποιο δίκαιο θα εφαρμοσθεί; - Ισπανία

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Η πλειονότητα των κανόνων περί σύγκρουσης νόμων περιέχονται στον εισαγωγικό τίτλο του αστικού κώδικα (άρθρα 9-12). Ορισμένοι ειδικοί νόμοι, όπως π. χ. ο νόμος σχετικά με τη διεθνή υιοθεσία, περιλαμβάνουν επίσης εφαρμοστέες νομικές διατάξεις.

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο, στην Ισπανία ισχύουν επί του παρόντος οι ακόλουθοι κανονισμοί της ΕΕ:

-Κανονισμός αριθ. 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας

-Κανονισμός αριθ. 593/2008 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη Ι)

-Κανονισμός αριθ. 864/2007 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές (Ρώμη ΙΙ)

-Κανονισμός αριθ. 1259/2010 για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα του δικαίου που είναι εφαρμοστέο στο διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό (Ρώμη ΙΙΙ)

-Κανονισμός αριθ. 650/2012 σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου.

Η Ισπανία είναι επίσης συμβαλλόμενο μέρος σε διάφορες συμβάσεις σχετικά με τη σύγκρουση νόμων. Οι κύριες πολυμερείς συμβάσεις στον τομέα αυτόν είναι οι ακόλουθες:

-Σύμβαση για την εφαρμοστέα νομοθεσία σε θέματα επωνύμων και ονομάτων, Μόναχο, 5 Σεπτεμβρίου 1980.

- Σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών, Χάγη, 19 Οκτωβρίου 1996.

-Πρωτόκολλο σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής, Χάγη, 23 Νοεμβρίου 2007.

-Σύμβαση για τις συγκρούσεις νόμων που αφορούν τον τύπο διατάξεων διαθήκης, Χάγη, 5 Οκτωβρίου 1961.

-Σύμβαση για το εφαρμοστέο δίκαιο στα τροχαία ατυχήματα, Χάγη, 4 Μαΐου 1971.

-Πρωτόκολλο για το εφαρμοστέο δίκαιο σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων, Χάγη, 2 Οκτωβρίου 1973.

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο, επί του παρόντος ισχύει η σύμβαση μεταξύ του Βασιλείου της Ισπανίας και της Ανατολικής Δημοκρατίας της Ουρουγουάης σχετικά με τις συγκρούσεις νόμων σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής και την αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων και συμβιβασμών σχετικά με υποχρεώσεις διατροφής, Μοντεβιδέο, 4 Νοεμβρίου 1987.

2 Εφαρμογή των κανονων που διέπουν τη σύγκρουση των νομων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Το άρθρο 12.6 του αστικού κώδικα ορίζει ότι «τα δικαστήρια και οι αρχές εφαρμόζουν αυτεπαγγέλτως τους κανόνες περί σύγκρουσης νόμων που προβλέπονται στο ισπανικό δίκαιο».

2.2 Παραπομπή

Το άρθρο 12.2 του αστικού κώδικα ορίζει ότι η παραπομπή σε αλλοδαπό δίκαιο αφορά τους ουσιαστικούς του κανόνες, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η παραπομπή που βάσει των κανόνων σύγκρουσής του μπορεί να γίνεται σε άλλο δίκαιο που δεν είναι το ισπανικό. Ως εκ τούτου, γίνεται αποδεκτή μόνο η αναπαραπομπή.

Περαιτέρω παραπομπή γίνεται αποδεκτή μόνο στις περιπτώσεις των συναλλαγματικών, επιταγών και γραμματίων εις διαταγή, όσον αφορά την ικανότητα ανάληψης τέτοιων υποχρεώσεων,.

Σε περίπτωση που εφαρμόζεται κανονισμός της ΕΕ ή διεθνής σύμβαση, θα εφαρμοστούν οι ειδικοί κανόνες αυτών των πράξεων σχετικά με την παραπομπή.

2.3 Μεταβολή του συνδεδεμένου στοιχείου

Στο ισπανικό δίκαιο δεν προβλέπεται γενικός κανόνας για την περίπτωση αλλαγής της εφαρμοστέας νομοθεσίας, για παράδειγμα, λόγω μεταβολής των περιστάσεων που χρησιμοποιούνται από τον κανόνα σύγκρουσης ως σύνδεσμος. Όσον αφορά την ενηλικίωση, το άρθρο 9.1 του αστικού κώδικα ορίζει ότι τυχόν μεταβολή του συνδέσμου δεν επηρεάζει ενηλικίωση που έχει ήδη επέλθει. Το κριτήριο που χρησιμοποιείται είναι η συνεκτίμηση του νόμου που ήταν εφαρμοστέος κατά τον χρόνο γένεσης της νομικής κατάστασης, ακόμη κι αν αργότερα μεταβληθεί ο σύνδεσμος.

Σε περίπτωση που εφαρμόζεται κανονισμός της ΕΕ ή διεθνής σύμβαση, θα εφαρμοστούν οι ειδικοί κανόνες αυτών των πράξεων σχετικά με την τυχόν αλλαγή της εφαρμοστέας νομοθεσίας.

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Το άρθρο 12.3 του αστικού κώδικα ορίζει ότι, εάν το αλλοδαπό δίκαιο αντίκειται στη δημόσια τάξη, δεν εφαρμόζεται σε καμία περίπτωση. Συνεπώς, η εφαρμογή του αλλοδαπού δικαίου αποκλείεται εάν παραβαίνει σαφώς τις βασικές αρχές του ισπανικού δικαίου. Οι αρχές που αναγνωρίζονται από το σύνταγμα θεωρούνται καίριας σημασίας.

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Το περιεχόμενο και η ισχύς του αλλοδαπού δικαίου πρέπει να αποδεικνύονται από τα μέρη και το δικαστήριο μπορεί να χρησιμοποιήσει οποιαδήποτε μέσα επαλήθευσης θεωρεί απαραίτητα για τον σκοπό αυτόν. Το σύστημα είναι μικτό, καθώς συνδυάζει την αρχή της υποβολής υπομνημάτων και της εξέτασης μόνο μετά την υποβολή αίτησης από τον διάδικο, με τη δυνατότητα δικαστικής συνεργασίας για τη διενέργεια ελέγχων. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις που το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου δεν μπορεί να αποδειχθεί, εφαρμόζεται το ισπανικό δίκαιο.

3 Κανόνες συγκρούσεως νομών

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Το ζήτημα του καθορισμού του δικαίου που είναι εφαρμοστέο στις συμβατικές ενοχές ρυθμίζεται, σε γενικές γραμμές, από τον κανονισμό αριθ. 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (κανονισμός Ρώμη Ι). Οι περιπτώσεις στις οποίες δεν εφαρμόζεται ο κανονισμός Ρώμη Ι επιλύονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10.5 του αστικού κώδικα, το οποίο βασίζεται στην αναγνώριση της ελευθερίας επιλογής, υπό την προϋπόθεση ότι το εφαρμοστέο δίκαιο επιλέγεται ρητώς και υφίσταται κάποιος σύνδεσμος μεταξύ του συγκεκριμένου δικαίου και του υπό κρίση ζητήματος. Ελλείψει συνδέσμου, εφαρμόζεται το εθνικό δίκαιο που είναι κοινό για τα μέρη ελλείψει τέτοιου, το δίκαιο της κοινής συνήθους διαμονής των μερών και, σε τελευταίο στάδιο, το δίκαιο του τόπου σύναψης της σύμβασης.

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Αυτό το ζήτημα διέπεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2007 (Ρώμη ΙΙ). Σε θέματα που αφορούν τροχαία ατυχήματα και ευθύνη κατασκευαστή, εφαρμόζονται οι κανόνες περί σύγκρουσης νόμων που περιέχουν οι Συμβάσεις της Χάγης του 1971 και του 1973 αντίστοιχα.

Τα θέματα που δεν καλύπτονται σε οποιαδήποτε από τις παραπάνω διατάξεις εμπίπτουν στο άρθρο 10.9 του αστικού κώδικα, σύμφωνα με το οποίο οι περιπτώσεις εξωσυμβατικής ευθύνης διέπονται από το δίκαιο του τόπου επέλευσης του γεγονότος από το οποίο απορρέουν. Η διοίκηση αλλοτρίων χωρής εντολή διέπεται από το δίκαιο του τόπου όπου ο διοικητής υλοποιεί την κύρια δραστηριότητα και ο αδικαιολόγητος πλουτισμός διέπεται από το δίκαιο δυνάμει του οποίου επήλθε η μεταβίβαση της αξίας στον πλουτίσαντα.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Το άρθρο 9 του αστικού κώδικα ορίζει ότι το εφαρμοστέο δίκαιο στα θέματα αυτά καθορίζεται από την ιθαγένεια των φυσικών προσώπων. Υπάρχουν διατάξεις σχετικά με τις περιπτώσεις διπλής ιθαγένειας και ακαθόριστης ιθαγένειας. Η διπλή ιθαγένεια καθορίζεται από το εάν πρόκειται για διπλή ιθαγένεια σύμφωνα με το ισπανικό δίκαιο ή για διπλή ιθαγένεια που δεν προβλέπεται από το ισπανικό δίκαιο. Συνθήκες για τη διπλή ιθαγένεια έχουν συναφθεί με τη Χιλή, το Περού, την Παραγουάη, τη Νικαράγουα, τη Γουατεμάλα, τη Βολιβία, το Εκουαδόρ, την Κόστα Ρίκα, την Ονδούρα, τη Δομινικανή Δημοκρατία, την Αργεντινή και την Κολομβία. Στις περιπτώσεις αυτές, εφαρμόζονται οι διατάξεις της σχετικής διεθνούς συνθήκης εάν δεν υφίσταται σχετική πρόβλεψη, προτιμάται η ιθαγένεια που αντιστοιχεί στην τελευταία συνθήκη διαμονής και, ελλείψει τέτοιας, η τελευταία αποκτηθείσα ιθαγένεια. Εάν η διπλή ιθαγένεια δεν προβλέπεται στο ισπανικό δίκαιο και μία από τις ιθαγένειες είναι η ισπανική, αυτή προηγείται, παρότι πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή της μη εισαγωγής διακρίσεων για λόγους ιθαγένειας εάν και οι δύο ιθαγένειες αφορούν χώρες της ΕΕ. Για τα πρόσωπα με ακαθόριστη ιθαγένεια, εφαρμόζεται ως δίκαιο που διέπει την προσωπική κατάστασή τους το δίκαιο του τόπου συνήθους διαμονής τους. Στην περίπτωση των ανιθαγενών, εφαρμόζεται το άρθρο 12 της σύμβασης της Νέας Υόρκης της 28ης Σεπτεμβρίου 1954, που ορίζει ότι εφαρμόζεται το δίκαιο της χώρας κατοικίας του ανιθαγενούς και ελλείψει κατοικίας το δίκαιο της χώρας διαμονής του.

Το εφαρμοστέο δίκαιο στο όνομα των φυσικών προσώπων διέπεται από τη σύμβαση του Μονάχου του 1980. Τα ονόματα και τα επώνυμα φυσικού προσώπου καθορίζονται από το δίκαιο του κράτους του οποίου είναι υπήκοος το οικείο πρόσωπο.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

Το άρθρο 9.4 του αστικού κώδικα ορίζει ότι στον καθορισμό βιολογικών σχέσεων γονέων-τέκνων εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού κατά τον χρόνο δημιουργίας της σχέσης. Ελλείψει συνήθους διαμονής του παιδιού ή εάν το συγκεκριμένο δίκαιο δεν επιτρέπει τη δημιουργία της σχέσης γονέα-τέκνου, το εφαρμοστέο δίκαιο θα είναι το εθνικό δίκαιο του παιδιού κατά τον συγκεκριμένο χρόνο. Εάν αυτό το δίκαιο δεν επιτρέπει τη δημιουργία σχέσης γονέα-τέκνου ή το παιδί είναι ανιθαγενές, εφαρμόζεται το ουσιαστικό δίκαιο της Ισπανίας.

Το εφαρμοστέο δίκαιο στην υιοθεσία διέπεται από ειδικό κανονισμό, τον νόμο 54/2007 για τη διεθνή υιοθεσία. Το άρθρο 18 αυτού του νόμου ορίζει ότι η έγκριση υιοθεσίας από την αρμόδια ισπανική αρχή διέπεται από το ουσιαστικό δίκαιο της Ισπανίας όταν ο υιοθετούμενος έχει τη μόνιμη κατοικία του στην Ισπανία κατά τον χρόνο της υιοθεσίας ή βρίσκεται ή θα οδηγηθεί στην Ισπανία με σκοπό την εγκατάσταση στην Ισπανία.

Το εφαρμοστέο δίκαιο στο περιεχόμενο της σχέσης γονέων-τέκνων, είτε βιολογικής είτε βασιζόμενης σε υιοθεσία, και η άσκηση της γονικής μέριμνας καθορίζονται σύμφωνα με τη Σύμβαση της Χάγης της 19ης Οκτωβρίου 1996. Το άρθρο 17 της σύμβασης ορίζει ότι η άσκηση της γονικής μέριμνας διέπεται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο το παιδί έχει τη συνθήκη διαμονής του.

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

Υπάρχουν κανόνες για την τέλεση και τα αποτελέσματα του γάμου. Όσον αφορά τον τύπο της τέλεσης, ο αστικός κώδικας ορίζει ότι, είτε εντός είτε εκτός Ισπανίας, μπορεί να τελεστεί γάμος: 1) ενώπιον δικαστή, δημάρχου ή υπαλλήλου προβλεπόμενου από τον κώδικα 2) με τη νόμιμη προβλεπόμενη θρησκευτική τελετή. Επίσης, προβλέπεται ότι οι Ισπανοί μπορούν να τελέσουν γάμο εκτός Ισπανίας σύμφωνα με τον τύπο που προβλέπεται από το δίκαιο του τόπου τέλεσης του γάμου. Εάν και οι δύο σύζυγοι είναι αλλοδαποί, μπορούν να τελέσουν γάμο στην Ισπανία σύμφωνα με τον τύπο που προβλέπεται για τους Ισπανούς ή σύμφωνα με τον τύπο που προβλέπεται από το δίκαιο που διέπει την προσωπική κατάσταση οποιουδήποτε από τα δύο μέρη. Η ικανότητα γάμου και η συγκατάθεση υπόκεινται στο εθνικό δίκαιο κάθε συζύγου (άρθρο 9.1 του αστικού κώδικα).

Δυνάμει του άρθρου 9.2 του αστικού κώδικα, τα αποτελέσματα του γάμου διέπονται από το κοινό εθνικό δίκαιο των συζύγων κατά τον χρόνο τέλεσης του γάμου. Ελλείψει κοινού εθνικού δικαίου, διέπονται από το δίκαιο που διέπει την προσωπική κατάσταση ή το δίκαιο της χώρας συνήθους διαμονής οποιουδήποτε συζύγου, που έχει επιλεγεί και από τους δύο με δημόσιο έγγραφο το οποίο έχει καταρτιστεί πριν από την τέλεση του γάμου. Εάν δεν έχει γίνει τέτοια επιλογή, εφαρμόζεται το δίκαιο της χώρας της κοινής συνήθους διαμονής αμέσως μετά την τέλεση του γάμου και, ελλείψει τέτοιας διαμονής, το δίκαιο του τόπου τέλεσης του γάμου.

Ο δικαστικός χωρισμός και το διαζύγιο διέπονται από τον κανονισμό αριθ. 1259/2010, ο οποίος θεσπίζει ενισχυμένη συνεργασία στον τομέα του δικαίου που είναι εφαρμοστέο στο διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό (Ρώμη III). Το άρθρο 107.1 του αστικού κώδικα προβλέπει ότι η ακύρωση του γάμου διέπεται από το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο στην τέλεση του γάμου.

Όσον αφορά την ελεύθερη συμβίωση, δεν προβλέπεται σε διάταξη του ισπανικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου (γεγονός που σημαίνει, καταρχήν, αναλογική εφαρμογή άλλων διατάξεων).

Οι υποχρεώσεις διατροφής διέπονται από το Πρωτόκολλο της Χάγης του 2007 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής.

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Ο κανόνας που διέπει τα αποτελέσματα του γάμου (άρθρο 9.2 του αστικού κώδικα) περιλαμβάνει τόσο τα προσωπικά όσο και τα περιουσιακά αποτελέσματα. Συνεπώς, εφαρμόζεται το δίκαιο που διέπει την προσωπική κατάσταση αμφοτέρων των συζύγων κατά τον χρόνο της τέλεσης του γάμου ελλείψει τέτοιου, εφαρμόζεται το δίκαιο που διέπει την προσωπική κατάσταση ή το δίκαιο του κράτους συνήθους διαμονής οποιουδήποτε συζύγου, που έχει επιλεγεί και από τους δύο με δημόσιο έγγραφο το οποίο έχει καταρτιστεί πριν από την τέλεση του γάμου εάν δεν έχει γίνει τέτοια επιλογή, το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο της χώρας της κοινής συνήθους διαμονής αμέσως μετά την τέλεση του γάμου και, ελλείψει τέτοιας διαμονής, το δίκαιο του τόπου τέλεσης του γάμου.

Τα συμβόλαια ή οι συμφωνίες με τις οποίες καθορίζονται, μεταβάλλονται ή αντικαθίστανται οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων είναι έγκυρα εάν συνάδουν είτε με το δίκαιο που διέπει τα αποτελέσματα του γάμου είτε με το δίκαιο της ιθαγένειας ή της συνήθους διαμονής οποιουδήποτε συζύγου κατά τον χρόνο της σύναψής τους (άρθρο 9.3 του αστικού κώδικα).

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Η Ισπανία εφαρμόζει τις διατάξεις του κανονισμού αριθ. 650/2012 σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου.

Σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό, εφαρμόζεται το δίκαιο του κράτους συνήθους διαμονής του θανόντος κατά τον χρόνο του θανάτου του, εκτός εάν ο θανών είχε επιλέξει ως εφαρμοστέο το δίκαιο που αντιστοιχεί στην ιθαγένειά του.

Ο τύπος των διαθηκών διέπεται από τη Σύμβαση της Χάγης του 1961.

3.8 Ακίνητη περιουσία

Σύμφωνα με το άρθρο 101.1 του αστικού κώδικα, η κατοχή, η κυριότητα και τα άλλα εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων, καθώς και η δημοσιότητα τους, διέπονται από το δίκαιο του τόπου όπου βρίσκονται, κανόνας που εφαρμόζεται επίσης επί των κινητών. Για τους σκοπούς της σύστασης ή της μεταβίβασης δικαιωμάτων επί αγαθών σε διαμετακόμιση, αυτά θεωρούνται ότι βρίσκονται στον τόπο από τον οποίο απεστάλησαν, εκτός εάν ο αποστολέας και ο παραλήπτης έχουν συμφωνήσει, ρητά ή σιωπηρά, ότι θεωρούνται ευρισκόμενα στον τόπο προορισμού τους. Τα σκάφη, τα αεροσκάφη και τα μέσα σιδηροδρομικής μεταφοράς, καθώς και όλα τα δικαιώματα που συνιστώνται επί αυτών, υπόκεινται στο δίκαιο της χώρας της σημαίας ή της χώρας καταχώρισής τους σε μητρώο. Τα οχήματα με κινητήρα και τα άλλα μέσα οδικής μεταφοράς υπόκεινται στο δίκαιο του τόπου όπου βρίσκονται. Η έκδοση αξιολογίων διέπεται από το δίκαιο του τόπου έκδοσής τους.

3.9 Αφερεγγυότητα

Οι περιπτώσεις που δεν εμπίπτουν στον [ΕΚ](#) κανονισμό αριθ. 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας διέπονται από τον [ΕΚ](#) νόμο 22/2003, της 9ης Ιουλίου 2003, περί πτώχευσης. Το άρθρο 200 του εν λόγω νόμου ορίζει ότι, κατά γενικό κανόνα, οι διαδικασίες αφερεγγυότητας στην Ισπανία και τα αποτελέσματά τους, καθώς και οι διαδικασίες για τη διεξαγωγή και την ολοκλήρωσή τους, διέπονται από το ισπανικό δίκαιο. Ο νόμος περί πτώχευσης περιέχει επίσης διατάξεις ιδιωτικού διεθνούς δικαίου που καθορίζουν το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο στις διάφορες νομικές σχέσεις στο πλαίσιο των διαδικασιών αφερεγγυότητας.

Τελευταία επικαιροποίηση: 09/04/2018

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότοπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.

Η πρωτότυπη γλωσσική έκδοση αυτής της σελίδας τροποποιήθηκε πρόσφατα. Η γλωσσική έκδοση που βλέπετε τώρα βρίσκεται στο στάδιο της μετάφρασης.

Υπάρχει ήδη μετάφραση στις ακόλουθες γλώσσες

Ποιο δίκαιο θα εφαρμοσθεί; - Κροατία

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Στη Δημοκρατία της Κροατίας, το ιδιωτικό διεθνές και το δικονομικό δίκαιο κωδικοποιούνται σε μεγάλο βαθμό από τον νόμο για τη διευθέτηση συγκρούσεων νόμων με άλλες χώρες σε ορισμένους τομείς (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima* - «ZRS»), Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της Κροατίας (*Narodne Novine* - NN), αριθ. 53/91.

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Σύμβαση της Χάγης του 1954 περί πολιτικής δικονομίας

Σύμβαση της Χάγης του 1961 για τις συγκρούσεις νόμων που αφορούν τον τύπο διατάξεων διαθήκης

Σύμβαση της Χάγης του 1971 για το εφαρμοστέο δίκαιο στα τροχαία ατυχήματα

Σύμβαση της Χάγης του 1973 για το εφαρμοστέο δίκαιο σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Βάσει της κοινοποίησης διαδοχής κράτους, η Δημοκρατία της Κροατίας προσχώρησε σε πολλές διμερείς διεθνείς συνθήκες, όπως σε συνθήκες νομικής συνδρομής, προξενικές συμβάσεις και συνθήκες εμπορίου και ναυτιλίας. Συνθήκες νομικής συνδρομής οι οποίες περιέχουν, μεταξύ άλλων, κανόνες για την επίλυση συγκρούσεων νόμων έχουν συναφθεί με συγκεκριμένες χώρες:

Συμφωνία του 1954 περί αμοιβαίων νομικών ανταλλαγών με την Αυστρία, Βιέννη, 16 Δεκεμβρίου 1954

Συμφωνία του 1956 περί αμοιβαίας δικαστικής συνεργασίας με τη Βουλγαρία, Σόφια, 23 Μαρτίου 1956

Συμφωνία με την Τσεχική Δημοκρατία σχετικά με τη ρύθμιση έννομων σχέσεων σε αστικές, οικογενειακές και ποινικές υποθέσεις, Βελιγράδι, 20 Ιανουαρίου 1964

Συμφωνία του 1959 για αμοιβαίες νομικές σχέσεις με την Ελλάδα, Αθήνα, 18 Ιουνίου 1959

Συμφωνία του 1968 περί αμοιβαίων νομικών ανταλλαγών με την Ουγγαρία

2 Εφαρμογή των κανονων που διέπουν τη σύγκρουση των νομων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Όταν πρόκειται για νομικές καταστάσεις διεθνούς χαρακτήρα, τα δικαστήρια εφαρμόζουν το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο χρησιμοποιώντας τρεις μεθόδους, και πιο συγκεκριμένα: κανόνες σύγκρουσης νόμων, υπερισχύουσες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου και ειδικούς κανόνες ουσιαστικού δικαίου.

2.2 Παραπομπή

Στο πλαίσιο του κροατικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, το άρθρο 6 του ZRS ορίζει ότι αν σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω νόμου πρέπει να εφαρμοστεί το δίκαιο άλλου κράτους, οι κανόνες σύγκρουσης του εν λόγω άλλου κράτους που καθορίζουν το εφαρμοστέο δίκαιο λαμβάνονται υπόψη.

Εάν οι κανόνες σύγκρουσης άλλης χώρας παραπέμπουν στο δίκαιο της Δημοκρατίας της Κροατίας, εφαρμόζεται το δίκαιο της Δημοκρατίας της Κροατίας χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι κανόνες σχετικά με τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου.

2.3 Μεταβολή του συνδετικού στοιχείου

Γενικά, ο ZRS δεν ρυθμίζει αυτό το ζήτημα, ωστόσο περιέχει ορισμένες ειδικές διατάξεις που διέπουν τέτοιες περιπτώσεις (για παράδειγμα, το άρθρο 35 παράγραφος 1 ορίζει ότι το δίκαιο που διέπει το διαζύγιο είναι το δίκαιο του κράτους του οποίου είναι υπήκοοι οι δύο σύζυγοι κατά τον χρόνο κίνησης της διαδικασίας διαζυγίου, ενώ το άρθρο 45 παράγραφος 1 ορίζει ότι τα αποτελέσματα της υιοθεσίας κρίνονται βάσει του δικαίου του κράτους του οποίου ο υιοθετών και ο υιοθετούμενος είναι υπήκοοι κατά τον χρόνο σύστασης της υιοθεσίας).

Κατά κανόνα, κάθε επιμέρους περίπτωση θα πρέπει να αξιολογείται ανάλογα με το εάν η νομική κατάσταση έχει ολοκληρωθεί, είναι μόνιμη ή εξελίσσεται. Εάν ένας κανόνας περί σύγκρουσης νόμων διέπει μια μόνιμη κατάσταση, η νόμιμη δημιουργία της διέπεται από το εφαρμοστέο δίκαιο που ίσχυε κατά τον συγκεκριμένο χρόνο και, σε περίπτωση αλλαγής καθεστώτος, τα αποτελέσματα αυτής της νομικής κατάστασης κρίνονται βάσει του νέου νόμου κατά τον χρόνο της εφαρμογής του.

Όσον αφορά την κτήση δικαιωμάτων κυριότητας και άλλων εμπράγματων δικαιωμάτων, τα οποία κρίνονται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους στο οποίο βρίσκεται το πράγμα, ο εφαρμοστέος κανόνας ορίζει ότι δικαίωμα κυριότητας που έχει αποκτηθεί σύμφωνα με προγενέστερο καθεστώς διατηρεί την ισχύ του, ακόμη και εάν δεν έχει αποκτηθεί βάσει του νέου καθεστώτος. Ωστόσο, εάν το δικαίωμα κυριότητας επί κινητού δεν έχει αποκτηθεί σύμφωνα με προγενέστερο νόμο λόγω ελαττώματος ως προς τον τρόπο, το δικαίωμα αυτό αποκτάται μόλις το κινητό εισέλθει στην επικράτεια κράτους όπου δεν απαιτείται η τήρηση τρόπου για την αγορά.

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

α) Δημόσια τάξη

Το άρθρο 4 του ZRS προβλέπει ότι το δίκαιο άλλου κράτους δεν εφαρμόζεται εάν τα αποτελέσματα της εφαρμογής του θα προσέκρουαν στις βασικές αρχές του συστήματος διακυβέρνησης που ορίζονται στο σύνταγμα της Δημοκρατίας της Κροατίας.

Εκτός από το άρθρο 4, το οποίο θα πρέπει να ερμηνεύεται ως διάταξη που αποσκοπεί στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, της ελευθερίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των πολιτών, η δημόσια τάξη περιλαμβάνει επίσης λύσεις που προκύπτουν από τη Σύμβαση του 1950 για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών.

Η δημόσια τάξη δεν προστατεύει κατ' αποκλειστικότητα το εθνικό δίκαιο από το αλλοδαπό ουσιαστικό δίκαιο. Η βασιμότητα επίκλησης της προστασίας της εθνικής δημόσιας τάξης εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από το εάν η υπό κρίση διαφορά συνδέεται στενά με την εθνική επικράτεια και το δίκαιό της, δηλ. με το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή (lex fori), τέτοια δε σύνδεση υφίσταται όταν η εφαρμογή αλλοδαπού δικαίου θα είχε μονιμότερες επιπτώσεις στην εθνική επικράτεια.

β) Υπερισχύουσες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου

Ορισμένες φορές, οι καταστάσεις με διεθνή διάσταση διέπονται από ειδικούς κανόνες του lex fori, οι οποίοι αναφέρονται κυρίως ως υπερισχύουσες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου. Οι κανόνες αυτοί θεσπίζονται με τον ίδιο νόμο με τους κανόνες περί σύγκρουσης νόμων, ενώ, ενίοτε, περιέχονται και σε άλλα νομοθετικά κείμενα.

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 1 του ZRS, το δικαστήριο ή ο άλλος αρμόδιος φορέας εξευρίσκει αυτεπάγγελτα το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου. Το άρθρο 13 παράγραφος 2 και το άρθρο 13 παράγραφος 3 του ZRS προβλέπουν ότι δικαστήριο ή αρμόδιος φορέας μπορούν να ζητούν πληροφορίες σχετικά με αλλοδαπό δίκαιο από το Υπουργείο Δικαιοσύνης της Δημοκρατίας της Κροατίας. Ωστόσο, οι διάδικοι μπορούν επίσης να υποβάλουν δημόσιο έγγραφο σχετικά με το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου.

3 Κανόνες σύγκρουσης νομων

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Η πηγή των κανόνων περί σύγκρουσης νόμων είναι ο νόμος για τη διευθέτηση συγκρούσεων νόμων με άλλες χώρες σε ορισμένους τομείς («ZRS»).

Το άρθρο 19 του ZRS ορίζει ότι το δίκαιο που διέπει μια σύμβαση είναι το δίκαιο που έχουν επιλέξει τα συμβαλλόμενα μέρη, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά από αυτή την πράξη ή διεθνή συμφωνία.

Το άρθρο 20 προβλέπει ότι, εάν δεν έχει επιλεγεί εφαρμοστέο δίκαιο και οι ειδικές περιστάσεις της υπόθεσης δεν υποδεικνύουν άλλο δίκαιο, το δίκαιο που πρέπει να εφαρμοστεί είναι:

- 1) όσον αφορά την πώληση κινητών, το δίκαιο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο πωλητής κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς
- 2) όσον αφορά τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών ή έργου, το δίκαιο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο πάροχος των υπηρεσιών ή ο εργολάβος κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς
- 3) όσον αφορά τις συμβάσεις εκπροσώπησης, το δίκαιο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο εκπρόσωπος κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς
- 4) όσον αφορά τις συμβάσεις αντιπροσωπείας, το δίκαιο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο αντιπρόσωπος κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς
- 5) όσον αφορά τις συμβάσεις προμήθειας, το δίκαιο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο παραγγελιοδόχος κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς

- 6) όσον αφορά τις συμβάσεις αποστολής, το δικαίο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο αποστολέας κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς
- 7) όσον αφορά τις συμβάσεις μίσθωσης κινητών, το δικαίο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο εκμισθωτής κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς
- 8) όσον αφορά τις συμβάσεις δανεισμού χρημάτων, το δικαίο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο δανειστής κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς
- 9) όσον αφορά τις συμβάσεις χρήσης, το δικαίο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο δανειστής κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς
- 10) όσον αφορά τις συμβάσεις παρακαταθήκης, το δικαίο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο θεματοφύλακας κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς
- 11) όσον αφορά τις συμβάσεις αποθήκευσης, το δικαίο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο αποθηκάριος κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς
- 12) όσον αφορά τις συμβάσεις μεταφοράς, το δικαίο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο μεταφορέας κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς
- 13) όσον αφορά τις συμβάσεις ασφάλισης, το δικαίο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο ασφαλιστής κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς
- 14) όσον αφορά τις συμβάσεις πνευματικών δικαιωμάτων, το δικαίο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο δημιουργός κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς
- 15) όσον αφορά τις συμβάσεις δωρεάς, το δικαίο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο δωρητής κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς
- 16) όσον αφορά τις χρηματιστηριακές συναλλαγές, το δικαίο του τόπου της έδρας του χρηματιστηρίου
- 17) όσον αφορά τις συμβάσεις ανεξάρτητων τραπεζικών εγγυήσεων, το δικαίο του τόπου όπου είχε την έδρα του ο εγγυητής κατά τον χρόνο της σύναψης της σύμβασης
- 18) όσον αφορά τις συμβάσεις μεταφοράς τεχνολογίας (άδειες χρήσης κ.λπ.), το δικαίο του τόπου όπου είχε την έδρα του ο αποδέκτης της τεχνολογίας κατά τον χρόνο της σύναψης της σύμβασης
- 19) όσον αφορά τις (μη εμπράγματος) ιδιοκτησιακές αξιώσεις που απορρέουν από σύμβαση εργασίας, το δικαίο του κράτους στο οποίο θα εκτελεστεί ή εκτελέστηκε η σύμβαση εργασίας
- 20) όσον αφορά τις λοιπές συμβάσεις, το δικαίο του τόπου όπου κατοικούσε ή είχε την έδρα του ο προσφέρων κατά τον χρόνο της αποδοχής της προσφοράς.

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Όσον αφορά τις εξωσυμβατικές ενοχές, διατάξεις σχετικά με το εφαρμοστέο δικαίο περιέχουν ο ZRS καθώς και διεθνείς συμβάσεις (Σύμβαση της Χάγης του 1971 για το εφαρμοστέο δικαίο στα τροχαία ατυχήματα).

Ο ZRS περιέχει διατάξεις σχετικά με τον αδικαιολόγητο πλουτισμό, τη διοίκηση αλλοτρίων (negotiorum gestio), τις εξωσυμβατικές ενοχές που δεν απορρέουν από αδικοπραξία και την ευθύνη από αδικοπραξία.

Το δικαίο που διέπει την ευθύνη από αδικοπραξία είναι το δικαίο του τόπου όπου έχει τελεστεί η πράξη ή το δικαίο του τόπου όπου έχουν επέλθει οι συνέπειες, ανάλογα με το ποιο εξ αυτών είναι πιο ευνοϊκό για το ζημιωθέν μέρος. Εάν έχει επέλθει συμβάν από το οποίο απορρέει ευθύνη για αποζημίωση σε πλοίο στην ανοικτή θάλασσα ή σε αεροσκάφος, το δικαίο του κράτους της εθνικότητας του πλοίου ή το δικαίο του κράτους στο οποίο είναι καταχωρισμένο το αεροσκάφος θεωρείται ως το δικαίο του τόπου όπου συνέβη η πράξη από την οποία απορρέει η ευθύνη για αποζημίωση.

Το δικαίο που διέπει τον αδικαιολόγητο πλουτισμό είναι το δικαίο που είναι εφαρμοστέο στην έννομη σχέση που προέκυψε, αναμενόταν να προκύψει ή υποτίθεται ότι θα προέκυπτε και δυνάμει της οποίας επήλθε ο πλουτισμός. Το δικαίο που διέπει τη διοίκηση αλλοτρίων είναι το δικαίο του τόπου όπου τελέστηκε η πράξη της διοίκησης αλλοτρίων. Το δικαίο που διέπει τις ενοχές που απορρέουν από τη χρήση περιουσιακών στοιχείων που δεν συνιστά διοίκηση αλλοτρίων, καθώς και τις άλλες εξωσυμβατικές ενοχές που δεν απορρέουν από αδικοπραξία είναι το δικαίο του τόπου όπου έχουν λάβει χώρα τα γεγονότα από τα οποία απορρέει η ενοχή.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Το δικαίο που διέπει την ικανότητα δικαίου και τη δικαιοπρακτική ικανότητα φυσικού προσώπου είναι το δικαίο του κράτους του οποίου το πρόσωπο είναι υπήκοος.

Φυσικό πρόσωπο το οποίο δεν διαθέτει δικαιοπρακτική ικανότητα σύμφωνα με το δικαίο του κράτους του οποίου το εν λόγω πρόσωπο είναι υπήκοος θεωρείται ότι διαθέτει δικαιοπρακτική ικανότητα εάν τη διαθέτει σύμφωνα με το δικαίο του τόπου όπου γεννήθηκε η ενοχή.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

Το δικαίο που διέπει τις σχέσεις μεταξύ γονέων και τέκνων είναι το δικαίο του κράτους του οποίου είναι υπήκοοι.

Εάν οι γονείς και τα τέκνα έχουν διαφορετική υπηκοότητα, εφαρμοστέο είναι το δικαίο του κράτους στο οποίο κατοικούν όλοι.

Εάν οι γονείς και τα τέκνα έχουν διαφορετική υπηκοότητα και δεν κατοικούν στο ίδιο κράτος, εφαρμοστέο είναι το δικαίο της Δημοκρατίας της Κροατίας εφόσον το παιδί ή οποιοσδήποτε από τους γονείς είναι υπήκοος της Δημοκρατίας της Κροατίας.

Το δικαίο που διέπει την αναγνώριση, τον καθορισμό ή την αμφισβήτηση της πατρότητας ή της μητρότητας είναι το δικαίο του κράτους υπηκοότητας του παιδιού του οποίου αναγνωρίζεται, καθορίζεται ή αμφισβητείται η πατρότητα ή η μητρότητα κατά τον χρόνο της γέννησής του.

3.4.1 Υιοθεσία

Το δικαίο που διέπει τις προϋποθέσεις υιοθεσίας και λύσης υιοθεσίας είναι το δικαίο του κράτους του οποίου ο υιοθετών και ο υιοθετούμενος είναι υπήκοοι κατά τον χρόνο σύστασης της υιοθεσίας.

Εάν ο υιοθετών και ο υιοθετούμενος έχουν διαφορετική υπηκοότητα, τα δικαιώματα που διέπουν τις προϋποθέσεις υιοθεσίας και λύσης υιοθεσίας είναι σωρευτικά τα δικαιώματα και των δύο κρατών των οποίων καθένας εξ αυτών είναι υπήκοος.

Εάν την υιοθεσία πραγματοποιούν σύζυγοι από κοινού, τα δικαιώματα που διέπουν τις προϋποθέσεις υιοθεσίας και λύσης υιοθεσίας είναι, εκτός από το δικαίο του κράτους του οποίου είναι υπήκοος ο υιοθετούμενος, τα δικαιώματα των κρατών των οποίων είναι υπήκοος κάθε γονέας.

Το δικαίο που διέπει τις τυπικές απαιτήσεις για υιοθεσία είναι το δικαίο του τόπου όπου πραγματοποιείται η υιοθεσία.

Το δικαίο που διέπει τα αποτελέσματα της υιοθεσίας είναι το δικαίο του κράτους του οποίου είναι υπήκοοι ο υιοθετών και ο υιοθετούμενος κατά τον χρόνο σύστασης της υιοθεσίας.

Εάν ο υιοθετών και ο υιοθετούμενος έχουν διαφορετική υπηκοότητα, εφαρμοστέο είναι το δικαίο του κράτους στο οποίο κατοικούν.

Εάν ο υιοθετών και ο υιοθετούμενος έχουν διαφορετική υπηκοότητα και δεν κατοικούν στο ίδιο κράτος, εφαρμοστέο είναι το δικαίο της Δημοκρατίας της Κροατίας εφόσον ένας εξ αυτών είναι υπήκοος της Δημοκρατίας της Κροατίας.

Εάν ούτε ο υιοθετών ούτε ο υιοθετούμενος είναι υπήκοοι της Δημοκρατίας της Κροατίας, εφαρμοστέο είναι το δικαίο του κράτους του οποίου είναι υπήκοος ο υιοθετούμενος.

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

3.5.1 Γάμος

Το δικαίο που διέπει τις προϋποθέσεις σύναψης γάμου είναι, για κάθε πρόσωπο, το δικαίο του κράτους του οποίου το πρόσωπο είναι υπήκοος κατά την ημερομηνία σύναψης του γάμου.

Ακόμη και όταν οι προϋποθέσεις σύναψης γάμου πληρούνται σύμφωνα με το δικαίο του κράτους του οποίου είναι υπήκοος το πρόσωπο που επιθυμεί να συνάψει γάμο ενώπιον του αρμόδιου φορέα της Δημοκρατίας της Κροατίας, η σύναψη γάμου δεν επιτρέπεται εάν, σύμφωνα με το δικαίο της Δημοκρατίας της Κροατίας, υφίσταται, όσον αφορά το συγκεκριμένο πρόσωπο, κώλυμα το οποίο αφορά την ύπαρξη προηγούμενου γάμου, συγγένεια ή διανοητική ανικανότητα.

Το δικαίο που διέπει τις τυπικές προϋποθέσεις της σύναψης γάμου είναι το δικαίο του τόπου όπου συνάπτεται ο γάμος.

Το δικαίο που διέπει το ανίσχυρο γάμου (ανυπόστατο και ακυρότητα) είναι το δικαίο σύμφωνα με το οποίο συνήφθη ο γάμος.

Το δικαίο που διέπει το διαζύγιο είναι το δικαίο του κράτους του οποίου αμφότεροι οι σύζυγοι είναι υπήκοοι κατά τον χρόνο κίνησης της διαδικασίας διαζυγίου. Τα δικαία των διαφορετικών κρατών των οποίων οι σύζυγοι είναι υπήκοοι εφαρμόζονται σωρευτικά.

3.5.2 Ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης

Το δικαίο που διέπει τις περιουσιακές σχέσεων των προσώπων που συμβιώνουν χωρίς να έχουν συνάψει οποιαδήποτε μορφή γάμου είναι το δικαίο του κράτους του οποίου είναι υπήκοοι.

Εάν τα πρόσωπα έχουν διαφορετική υπηκοότητα, εφαρμόζεται το δικαίο του κράτους στο οποίο έχουν την κοινή κατοικία τους.

3.5.3 Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Το δικαίο που διέπει το διαζύγιο είναι το δικαίο του κράτους του οποίου αμφότεροι οι σύζυγοι είναι υπήκοοι κατά τον χρόνο κίνησης της διαδικασίας διαζυγίου. Τα δικαία των διαφορετικών κρατών των οποίων οι σύζυγοι είναι υπήκοοι εφαρμόζονται σωρευτικά.

3.5.4 Υποχρεώσεις διατροφής

Το δικαίο που διέπει την υποχρέωση διατροφής μεταξύ συγγενών εξ αίματος εκτός των γονέων και τέκνων ή την υποχρέωση διατροφής άλλων προσώπων που συνδέονται με συγγένεια είναι το δικαίο του κράτους του οποίου είναι υπήκοος ο συγγενής από τον οποίο αξιώνεται η διατροφή.

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Το δικαίο που διέπει τις προσωπικές σχέσεις και τις εκ του νόμου προβλεπόμενες περιουσιακές σχέσεις των συζύγων είναι το δικαίο του κράτους του οποίου οι σύζυγοι είναι υπήκοοι.

Εάν οι σύζυγοι έχουν διαφορετική υπηκοότητα, εφαρμόστεο είναι το δικαίο του κράτους στο οποίο κατοικούν. Εάν οι σύζυγοι δεν έχουν την ίδια υπηκοότητα ούτε κατοικούν στο ίδιο κράτος, εφαρμόστεο είναι το δικαίο του κράτους της τελευταίας κοινής κατοικίας τους.

Εάν το εφαρμοστέο δικαίο δεν μπορεί να καθορισθεί σύμφωνα με τα ανωτέρω, εφαρμόστεο είναι το δικαίο της Δημοκρατίας της Κροατίας. Το εφαρμοστέο δικαίο στις συμβάσεις ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων είναι το δικαίο που διέπει τις προσωπικές σχέσεις και τις εκ του νόμου προβλεπόμενες περιουσιακές σχέσεις των συζύγων κατά τον χρόνο της σύναψης του γάμου.

Εάν το δικαίο που καθορίστηκε κατά τον τρόπο αυτόν προβλέπει ότι οι σύζυγοι μπορούν να επιλέξουν το δικαίο που διέπει τη σύμβαση ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεών τους, εφαρμόστεο είναι το δικαίο που επέλεξαν οι σύζυγοι.

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Το δικαίο που διέπει την κληρονομική διαδοχή είναι το δικαίο του κράτους του οποίου ο θανών ήταν υπήκοος κατά τον χρόνο του θανάτου του.

Το δικαίο που διέπει την ικανότητα σύνταξης διαθήκης είναι το δικαίο του κράτους του οποίου ο διαθέτης είναι υπήκοος κατά τον χρόνο της σύνταξης της διαθήκης.

Διαθήκη είναι τυπικά έγκυρη εφόσον είναι έγκυρη σύμφωνα με:

- 1) το δικαίο του τόπου όπου συντάχθηκε η διαθήκη
- 2) το δικαίο του κράτους του οποίου ο διαθέτης ήταν υπήκοος είτε κατά την ημερομηνία σύνταξης της διαθήκης είτε κατά την ημερομηνία του θανάτου του
- 3) το δικαίο του κράτους του οποίου ο διαθέτης ήταν κάτοικος είτε κατά την ημερομηνία σύνταξης της διαθήκης είτε κατά την ημερομηνία του θανάτου του
- 4) το δικαίο του κράτους στο οποίο διέμενε ο διαθέτης είτε κατά την ημερομηνία σύνταξης της διαθήκης είτε κατά την ημερομηνία του θανάτου του
- 5) το δικαίο της Δημοκρατίας της Κροατίας
- 6) όσον αφορά τα ακίνητα, το δικαίο του τόπου όπου βρίσκεται το ακίνητο.

3.8 Ακίνητη περιουσία

Το δικαίο που διέπει τις συμβάσεις σχετικά με ακίνητα είναι αποκλειστικά το δικαίο του κράτους στο οποίο βρίσκεται το ακίνητο.

3.9 Αφερεγγυότητα

Το άρθρο 303 του πτωχευτικού νόμου προβλέπει τη βασική αρχή ότι τα έννομα αποτελέσματα της κίνησης πτωχευτικής διαδικασίας διέπονται από το δικαίο του κράτους στο οποίο κινήθηκε η διαδικασία.

Τελευταία επικαιροποίηση: 12/11/2018

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότοπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.

Ποιο δικαίο θα εφαρμοσθεί; - Κύπρος

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Σε περίπτωση προσφυγής στο Δικαστήριο σε διασυνοριακή υπόθεση, οι κανόνες περί εφαρμοστέου δικαίου που εφαρμόζονται στην Κύπρο είναι κυρίως αυτοί που προνοούνται από το Κοινοτικό Δικαίο και συγκεκριμένα, τους Κανονισμούς 593/2008 (Ρώμη I) αναφορικά με το εφαρμοστέο δικαίο στις συμβατικές ενοχές, 864/2007 (Ρώμη II) σε σχέση με το εφαρμοστέο δικαίο σε εξωσυμβατικές ενοχές.

Περαιτέρω, τα Κυπριακά Δικαστήρια αντλούν καθοδήγηση από τη νομολογία των Κυπριακών Δικαστηρίων, καθότι δεν υπάρχει σχετική εθνική νομοθεσία ή κωδικοποιημένοι κανόνες. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει σχετική κυπριακή νομολογία, τα Δικαστήρια εφαρμόζουν το Αγγλικό Κοινοδικαίο δυνάμει του άρθρου 29(1)(γ) του Περί Δικαστηρίων Νόμου, Ν.14/60.

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Η Σύμβαση της Χάγης της 1ης Ιουλίου 1985 περί του Νόμου που εφαρμόζεται σε Εμπιστεύματα και περί της Αναγνώρισης Αυτών, η οποία κυρώθηκε στην Κυπριακή Δημοκρατία με τον Κυρωτικό Νόμο 15(III) του 2017.

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Δεν ισχύει.

2 Εφαρμογή των κανόνων που διέπουν τη σύγκρουση νόμων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Ο Δικαστής δεν έχει υποχρέωση να εφαρμόζει τους εν λόγω κανόνες αυτεπαγγέλτως. Το ζήτημα εγείρεται μόνο από διάδικο, ο οποίος θα πρέπει να αποδείξει επιτυχώς με μαρτυρία ότι το αλλοδαπό δίκαιο πρέπει να υπερισχύσει έναντι του ημεδαπού. Σε περίπτωση που το Δικαστήριο δεν ικανοποιηθεί, θα εφαρμόσει το Κυπριακό δίκαιο.

Καθότι η ως άνω πρακτική αποτελεί θέμα μαρτυρίας και διαδικασίας, παραμένει αναλλώπιτη από τους Κοινοτικούς Καν.593/2008 και 864/2007 που αναφέρονται πιο πάνω.

2.2 Παραπομπή

Οι Καν.593/2008 και 864/2007 δεν επιτρέπουν την εφαρμογή του δόγματος της παραπομπής (*renvoi*). Στις περιπτώσεις όμως εκείνες που δεν καλύπτονται από τους Κανονισμούς, ο κανόνας της παραπομπής δύναται να προκύψει, ως ακολούθως:

Το Δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκκρεμεί υπόθεση στην οποία προκύπτει ότι θα πρέπει να εφαρμοστεί το αλλοδαπό δίκαιο δύναται, είτε να εφαρμόσει μόνο τους εσωτερικούς εθνικούς κανόνες του αλλοδαπού δικαίου, είτε να εφαρμόσει το αλλοδαπό δίκαιο στο σύνολο του συμπεριλαμβανομένων και των διεθνών κανόνων που αυτό εφαρμόζει.

Η δυσκολία που ανακύπτει στη δεύτερη περίπτωση επαφίεται στο γεγονός ότι οι κανόνες περί εφαρμοστέου δικαίου που ισχύουν στο αλλοδαπό νομικό σύστημα ενδεχομένως να παραπέμπουν τον Δικαστή στο Κυπριακό δίκαιο, το οποίο και θα πρέπει να εφαρμόσει (παραπομπή). Σε τέτοια περίπτωση, το Δικαστήριο έχει δύο επιλογές. Είτε θα αποδεχτεί τον "κανόνα της παραπομπής" και θα εφαρμόσει το Κυπριακό δίκαιο (θεωρία της "μερικής παραπομπής"), είτε θα τον απορρίψει και θα εφαρμόσει το αλλοδαπό δίκαιο στην ολότητά του ("ολική παραπομπή").

2.3 Μεταβολή του συνδετικού στοιχείου

Για σκοπούς αποφυγής οποιοσδήποτε προβλήματος που ενδέχεται να προκύψει από τη μεταβολή του συνδετικού στοιχείου (για παράδειγμα, τόπος κατοικίας, χώρος στον οποίο η κινητή ιδιοκτησία ή το εμπιστεύμαμα έχει μεταφερθεί κ.λ.π.), ο κανόνας που φορά στο εφαρμοστέο δίκαιο ιθίσαι να καθορίζει τον χρόνο όπου το συνδετικό στοιχείο εντοπίζεται. Ως παράδειγμα αναφέρεται το άρθρο 7 της Σύμβαση της Χάγης της 1ης Ιουλίου 1985 αναφορικά με τα εμπιστεύματα.

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Το αλλοδαπό δίκαιο δεν εφαρμόζεται, ακόμα και σε περίπτωση που οι κανόνες περί εφαρμοστέου δικαίου επιβάλλουν την εφαρμογή του, εάν η εφαρμογή του προσκρούει προς τη δημόσια τάξη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Νομολογιακά έχει καθοριστεί ότι ο όρος "δημόσια τάξη" περιλαμβάνει τις ουσιώδεις αρχές της δικαιοσύνης και τα δημόσια ήθη (*Pilavachi & Co Ltd v. International Chemical Co Ltd (1965) 1 CLR 97*).

Το αλλοδαπό δίκαιο δεν εφαρμόζεται, επίσης, σε ότι αφορά τέλη, φόρους και φορολογία.

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Εφαρμόζεται ο κανόνας που διαμορφώθηκε στην υπόθεση *Royal Bank of Scotland plc v. Geodrill Co Ltd and Others (1993) 1 JSC 753*, σύμφωνα με τον οποίο ο διάδικος που ισχυρίζεται ότι στην υπόθεσή του δέον να εφαρμοστεί συγκεκριμένο αλλοδαπό δίκαιο, θα πρέπει να θέσει τέτοιο ισχυρισμό και στη συνέχεια να προσαγάγει μαρτυρία εμπειρογνώμονα για να τον αποδείξει. Εάν το Δικαστήριο δεν ικανοποιηθεί από τη μαρτυρία αυτή ή κανείς εκ των διαδίκων δεν προβάλει τέτοιο ισχυρισμό, θα υπερισχύσει το κυπριακό δίκαιο.

3 Κανόνες σύγκρουσης νόμων

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Ο Κανονισμός 593/2008 (Ρώμη I) εφαρμόζεται σε όλες τις συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες στις οποίες εγείρεται ζήτημα εφαρμοστέου δικαίου.

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Στις πλείστες περιπτώσεις εφαρμόζεται ο Κανονισμός 864/2007 (Ρώμη II), ο οποίος προνοεί, ως γενικό κανόνα, ότι θα εφαρμόζεται το δίκαιο του μέρους στο οποίο έχει προκύψει η ζημιά (*lex loci damni*), ανεξαρτήτως της χώρας ή των χωρών στις οποίες οι έμμεσες συνέπειες θα μπορούσαν να επέλθουν. Ο Κανονισμός, επίσης, περιλαμβάνει ειδικούς κανόνες για καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου σε ειδικούς τύπους εξωσυμβατικών ενοχών, όπως ο αθέμιτος ανταγωνισμός και η ευθύνη λόγω ελαττωματικού προϊόντος.

Όσο αφορά τα εμπιστεύματα, εφαρμόζεται ο Νόμος που Εφαρμόζεται σε Εμπιστεύματα και περί της Αναγνώρισης Αυτών (Κυρωτικός) του 2017, Ν.15(III)/2017, ο οποίος κυρώνει τη Σύμβαση της Χάγης του 1985. Σύμφωνα με τον Κυρωτικό Νόμο και τη Σύμβαση, το δίκαιο που θα εφαρμοστεί είναι αυτό που έχει επιλέξει ο εμπιστευματοδόχος. Σε αντίθετη περίπτωση, θα εφαρμοστεί το δίκαιο με το οποίο το εμπιστεύμαμα είναι πιο στενά συνδεδεμένο.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Επώνυμο

Για τον καθορισμό του επωνύμου εφαρμόζεται ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμο, Ν.216/90. Σύμφωνα με το Ν.216/90, το επώνυμο τέκνου προσδιορίζεται με κοινή δήλωση των γονέων του μέχρι και τρεις μήνες από τη γέννηση του. Σε περίπτωση παράλειψης να προβούν σε τέτοια δήλωση, το τέκνο λαμβάνει το επώνυμο του πατέρα του. Όσο αφορά τέκνο που έχει γεννηθεί εκτός γάμου, αυτό λαμβάνει το επώνυμο της μητέρας του εκτός αν έχει αναγνωρισθεί από τον πατέρα του ή μέχρις ότου αναγνωρισθεί από τον πατέρα του.

Κατοικία

Η κατοικία προσώπου καθορίζεται από τον περί Διαθηκών και Διαδοχής Νόμο, Κεφ.195, σύμφωνα με τον οποίο κάθε πρόσωπο έχει, σε οποιοδήποτε δεδομένο χρόνο, την κατοικία την οποία απέκτησε κατά τη γέννηση του ("κατοικία της καταγωγής") ή την κατοικία που αποκτήθηκε ή που διατηρείται από αυτό με δική του ενέργεια ("κατοικία της επιλογής").

Σε περίπτωση γνήσιου τέκνου που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια της ζωής του πατέρα του, η κατοικία της καταγωγής του τέκνου, είναι η κατοικία του πατέρα του κατά το χρόνο της γέννησης του τέκνου.

Σε περίπτωση εξώγαμου τέκνου ή τέκνου που γεννήθηκε μετά το θάνατο του πατέρα του, η κατοικία της καταγωγής του τέκνου, είναι η κατοικία της μητέρας του κατά το χρόνο της γέννησης του τέκνου.

Ικανότητα

Όσο αφορά την ικανότητα προσώπου προς σύναψη γάμου, αυτή διέπεται από τον περί Γάμου Νόμο, Ν.104(I)/2013, το άρθρο 14 του οποίου καθορίζει ως ανίκανο για σύναψη γάμου πρόσωπο που δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του, ή που είναι ανίκανο κατά το χρόνο τέλεσης του γάμου να αντιληφθεί και να εκτιμήσει την πράξη του ούτως ώστε να συναινέσει στο γάμο, λόγω νοητικής διαταραχής ή ανεπάρκειας, ή λόγω εγκεφαλικής ή άλλης πάθησης ή ασθένειας, ή λόγω εξάρτησης από εξαρτησιογόνες ουσίες.

Ακόμα όμως και σε περίπτωση που τα πρόσωπα ή ένα από αυτά, δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας τους, θεωρούνται ικανά να συνάψουν γάμο εάν έχουν συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας τους, ή τα άτομα που ασκούν τη γονική μέριμνα των προσώπων αυτών έχουν

δώσει γραπτή συγκατάθεση, ή εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι που να δικαιολογούν τη σύναψη του γάμου. Όπου υπάρχει άρνηση για την παροχή της προαναφερόμενης συγκατάθεσης ή δεν υπάρχει άτομο που να ασκεί τη γονική μέριμνα, το ζήτημα της ικανότητας προς σύναψη γάμου αποφασίζεται από το οικογενειακό Δικαστήριο της Επαρχίας εντός της οποίας το πρόσωπο διαμένει.

Όσο δε αφορά τη δικαιοπρακτική ικανότητα, το άρθρο 11 του περί Συμβάσεων Νόμου, Κεφ.149, καθορίζει ότι ικανός προς το συμβάλλεσθαι είναι όποιος έχει σώες τας φρένες και δεν στερείται της ικανότητας του συμβάλλεσθαι δυνάμει οποιουδήποτε Νόμου. Σε σχέση με έγγαμο πρόσωπο, ο Νόμος προνοεί ότι δεν θεωρείται ανίκανο προς το συμβάλλεσθαι για τον μοναδικό λόγο ότι δεν συμπλήρωσε το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

3.4.1 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου

Η νομική σχέση μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένων της γονικής μέριμνας, της διατροφής και της επικοινωνίας, καθορίζονται από το Κυπριακό δίκαιο και ειδικότερα από τον περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμο, Ν.216/90.

Εφαρμόζονται, επίσης, οι Κοινοτικοί Κανονισμοί Βρυξέλλες ΙΙα και 4/2009 καθώς, επίσης, η Σύμβαση της Χάγης του 1996 περί της δικαιοδοσίας, του εφαρμοστέου δικαίου, της αναγνώρισης, της εκτέλεσης αποφάσεων και της συνεργασίας αναφορικά με τη γονική μέριμνα και τα μέτρα προστασίας παιδιών, στα θέματα που καλύπτουν.

3.4.2 Υιοθεσία

Σε διαδικασίες υιοθεσίας ενώπιον Κυπριακών Δικαστηρίων, εφαρμόζεται το Κυπριακό δίκαιο ανεξάρτητα από τον διακρατικό χαρακτήρα της υιοθεσίας.

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

3.5.1 Γάμος

Τα θέματα σύναψης τέλεσης και ακύρωσης γάμου στην Κύπρο ρυθμίζονται από τον περί Γάμου Νόμο του 2003, Ν.104(I)/2003. Εφαρμόζεται, επίσης, η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για Συναίνεση σε Γάμο, Ελάχιστη Ηλικία για Γάμο και Εγγραφή Γάμων που κυρώθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία με το Νόμο 16(III)/2003.

3.5.2 Ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης

3.5.3 Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Το θέμα του διαζυγίου διέπεται από το άρθρο 111 του Συντάγματος, καθώς και από τους περί Απόπειρας Συνδιαλλαγής και Πνευματικής Λύσης του Γάμου Νόμο του 1990, Ν.22/1990, και περί Γάμου Νόμο, Ν.104(I)/2003.

Αναφορικά με την αναγνώριση διαζυγίου και δικαστικού χωρισμού, εφαρμόζεται η Σύμβαση της Χάγης του 1971 περί της Αναγνώρισης Διαζυγίων και Δικαστικών Χωρισμών, η οποία κυρώθηκε στην Κύπρο με το Νόμο 14(III)/1983.

3.5.4 Υποχρεώσεις διατροφής

Υποχρεώσεις διατροφής συζύγων

Σύμφωνα με τον περί Ρυθμίσεως των Περιουσιακών Σχέσεων των Συζύγων Νόμο Ν.232/1991, ως έχει τροποποιηθεί,

Αν η έγγαμη συμβίωση διακοπεί το Δικαστήριο μπορεί με αίτηση του συζύγου να εκδώσει διάταγμα διατροφής με το οποίο να διατάσσεται ο άλλος σύζυγος να καταβάλλει στον αιτητή διατροφή.

Το δικαίωμα διατροφής μεταξύ πρώην συζύγων ισχύει όταν ο ένας εξ αυτών δεν μπορεί να εξασφαλίσει τη διατροφή του από τα εισοδήματα ή την περιουσία του και:

(α) κατά την έκδοση του διαζυγίου ή κατά το τέλος των χρονικών περιόδων που προβλέπονται πιο κάτω βρίσκεται σε ηλικία ή σε κατάσταση υγείας που δεν του επιτρέπει να αρχίσει ή να συνεχίσει την άσκηση κατάλληλου επαγγέλματος ώστε να εξασφαλίσει από αυτό τη διατροφή του

(β) έχει την επιμέλεια ή φύλαξη ανήλικου ή ενήλικου τέκνου ή άλλου εξαρτώμενου από αυτόν προσώπου, το οποίο λόγω σωματικής ή πνευματικής αναπηρίας αδυνατεί να φροντίζει τον εαυτό του και για αυτό το λόγο εμποδίζεται στην άσκηση κατάλληλου επαγγέλματος

(γ) δεν βρίσκει σταθερή κατάλληλη εργασία ή χρειάζεται κάποια επαγγελματική εκπαίδευση, για χρονικό διάστημα μέχρι και τρία χρόνια από την έκδοση του διαζυγίου

(δ) σε κάθε άλλη περίπτωση, όπου η επιδίκαση διατροφής κατά την έκδοση του διαζυγίου επιβάλλεται από λόγους επιείκειας.

Η διατροφή μπορεί να αποκλειστεί ή να περιοριστεί αν αυτό επιβάλλεται από σπουδαίους λόγους, ιδίως αν ο γάμος είχε μικρή χρονική διάρκεια ή αν ο δικαιούχος βαρύνεται με σοβαρή υπαιτιότητα για τη λύση του γάμου ή τη διακοπή της συμβίωσης ή αν προκάλεσε ο ίδιος τη δυσμενή οικονομική του κατάσταση.

Επίσης, η υποχρέωση διατροφής παύει ή το διάταγμα διατροφής τροποποιείται ανάλογα, όταν το επιβάλλουν οι περιστάσεις.

Υποχρεώσεις διατροφής ανήλικου τέκνου

Σύμφωνα με τον περί Ρυθμίσεως Γονέων και Τέκνων Νόμο, Ν.216/90, η υποχρέωση διατροφής ανήλικου τέκνου βαρύνει τους γονείς από κοινού ανάλογα με τις δυνάμεις τους. Η ως άνω υποχρέωση των γονέων είναι δυνατό να συνεχίσει και μετά την ενηλικίωση του τέκνου με απόφαση και σχετική δικαστική ρύθμιση, στις περιπτώσεις όπου ειδικές περιστάσεις το επιβάλλουν (π.χ. σε περίπτωση ανικανότητας ή αναπηρίας του τέκνου ή υπηρεσίας της θητείας του στην Εθνική Φρουρά ή φοίτησής του σε εκπαιδευτικό ίδρυμα ή επαγγελματική σχολή).

Το δικαίωμα ανήλικου τέκνου σε διατροφή από τους γονείς του παραμένει έστω και αν έχει περιουσία.

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Εφαρμόζεται το άρθρο 13 του Νόμου 232/1991 που θέτει ως γενικό κανόνα ότι ο γάμος δεν μεταβάλλει την περιουσιακή αυτοτέλεια των συζύγων. Παρόλα αυτά, ο νόμος επιτρέπει στο άρθρο 14 την διεκδίκηση σε περιουσία του άλλου συζύγου σε περίπτωση λύσης ή ακύρωσης του γάμου, νοουμένου ότι ο αιτητής συνέβαλε με οποιοδήποτε τρόπο στην αύξηση της περιουσίας του άλλου συζύγου. Με αγωγή στο Δικαστήριο, ο αιτητής δικαιούται να απαιτήσει την απόδοση του μέρους της αύξησης το οποίο προέρχεται από τη δική του συμβολή.

Η συνεισφορά του ενός συζύγου στην αύξηση της περιουσίας του άλλου τεκμαίρεται ότι ανέρχεται στο ένα τρίτο της αύξησης, εκτός αν αποδειχθεί μεγαλύτερη ή μικρότερη συνεισφορά.

Στην αύξηση της περιουσίας των συζύγων δεν υπολογίζονται ό,τι αυτοί απέκτησαν από δωρεά, κληρονομιά, κληροδοσία ή άλλη χαριστική αιτία.

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Η κληρονομική διαδοχή, αλλά και τα θέματα που αφορούν όλες τις κληρονομικές σχέσεις πλην του τύπου σύνταξης και ανάκλησης μίας διαθήκης, ρυθμίζονται από τον Κανονισμό 650/2012 σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και την εκτέλεση δημοσίων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου.

Σύμφωνα με το άρθρο 22 του Κανονισμού, το εφαρμοστέο δίκαιο δύναται να επιλεγεί από τον διαθέτη της περιουσίας ως το δίκαιο του κράτους του οποίου έχει την ιθαγένεια κατά το χρόνο πραγματοποίησης της επιλογής του ή κατά το χρόνο του θανάτου. Η επιλογή γίνεται με ρητή δήλωση.

Σε περίπτωση ύπαρξης διαθήκης, εφαρμόζεται η Σύμβαση της Χάγης της 5ης Οκτωβρίου 1961 αναφορικά με τις συγκρούσεις των νόμων που αφορούν τον τύπο διατάξεων διαθήκης. Σύμφωνα με το άρθρο 1 της Σύμβασης, η διαθήκη είναι έγκυρη όσο αφορά τον τύπο μόνο αν ο τύπος συντάχθηκε σύμφωνα με το δίκαιο:

α) του κράτους όπου ο κληρονομούμενος συνέταξε τη διαθήκη

- β) του κράτους της ιθαγένειας του κληρονομούμενου κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης ή του θανάτου του
γ) του κράτους στο οποίο ο κληρονομούμενος είχε την κατοικία ή τη διαμονή του κατά το χρόνο σύνταξης της διαθήκης ή του θανάτου του
δ) του κράτους στο οποίο βρίσκονται τα ακίνητα, όταν η διαθήκη αφορά ακίνητα.

3.8 Ακίνητη περιουσία

Αναφορικά με τις ενοχικές σχέσεις που αφορούν την ακίνητη περιουσία, εφαρμόζεται ο Καν.593/2008 (Ρώμη Ι), σύμφωνα με τον οποίον το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο που τα μέρη έχουν επιλέξει. Ελλείψει επιλογής των μερών, ισχύει το άρθρο 4 του Κανονισμού που καθορίζει ρητά το εφαρμοστέο δίκαιο ανά περίπτωση.

Όσο αφορά τις εμπράγματα, σύμφωνα με σχετική νομολογία των Κυπριακών Δικαστηρίων, το Δικαστήριο εφαρμόζει τη δοσικία του ακινήτου, δηλαδή, το δίκαιο της χώρας στην οποία βρίσκεται η ακίνητη περιουσία (lex situs).

3.9 Αφερεγγυότητα

Το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζεται από τον Κανονισμό 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας και είναι το δίκαιο του κράτους όπου άρχισε η σχετική διαδικασία.

Τελευταία επικαιροποίηση: 21/09/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότοπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.

Ποιο δίκαιο θα εφαρμοσθεί; - Λουξεμβούργο

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Δεν υπάρχει κώδικας ιδιωτικού διεθνούς δικαίου στο Λουξεμβούργο. Οι εθνικές διατάξεις σύγκρουσης νόμων είναι διάσπαρτες σε διάφορους κώδικες και ειδικούς νόμους. Το θέμα ρυθμίζεται σε μεγάλο βαθμό από πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις καθώς και από πράξεις του ευρωπαϊκού παράγωγου δικαίου.

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Πολλοί κανόνες σύγκρουσης νόμων περιέχονται σε πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις στις οποίες το Λουξεμβούργο είναι συμβαλλόμενο μέρος. Οι περισσότερες από τις συμβάσεις αυτές καταρτίστηκαν στο πλαίσιο της διάσκεψης της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.

Κατάλογος των συμβάσεων αυτών υπάρχει στον ιστότοπο της [διάσκεψης της Χάγης](#).

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Ορισμένες διμερείς συμβάσεις περιέχουν κανόνες σύγκρουσης νόμων. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. τον δικτυακό τόπο [Legilux](#).

2 Εφαρμογή των κανονων που διέπουν τη σύγκρουση των νομων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Όσον αφορά την προσωπική κατάσταση των φυσικών προσώπων, ο δικαστής λαμβάνει αυτεπαγγέλτως υπόψη τη σύγκρουση νόμων. Αυτό δεν ισχύει αν οι διάδικοι έχουν ελευθερία διάθεσης των δικαιωμάτων τους, όπως π.χ. σε συμβατικά θέματα λόγω της αρχής της ελεύθερης επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου από τους συμβαλλομένους. Στην περίπτωση αυτή, ο δικαστής λαμβάνει αυτεπαγγέλτως υπόψη τη σύγκρουση νόμων μόνο αν πρόκειται για περίπτωση διακεκριμένης καταστρατήγησης του νόμου.

Το επιλαμβανόμενο δικαστήριο εφαρμόζει αυτόματως το δικαίό του αν οι διάδικοι δεν ζητήσουν την εφαρμογή αλλοδαπού δικαίου.

2.2 Παραπομπή

Στο Λουξεμβούργο, στους τομείς που δεν καλύπτονται από διεθνή σύμβαση ή ευρωπαϊκό κανονισμό, που αποκλείουν ειδικώς την παραπομπή, η νομολογία δέχεται την παραπομπή κατά περίπτωση. Όταν, κατόπιν εφαρμογής του κανόνα σύγκρουσης νόμων, η παραπομπή καθορίζει ως εφαρμοστέο το δίκαιο του επιλαμβανόμενου δικαστηρίου, η παραπομπή γίνεται δεκτή, αλλά σταματά σ' αυτό το σημείο. Θεωρείται ότι παραπέμπει στο ουσιαστικό δίκαιο του επιλαμβανόμενου δικαστηρίου.

Η παραπομπή αποκλείεται σε θέματα για τα οποία οι διάδικοι είναι ελεύθεροι να επιλέξουν το εφαρμοστέο δίκαιο.

2.3 Μεταβολή του συνδετικού στοιχείου

Μεταβολή του συνδετικού στοιχείου υπάρχει όταν, λόγω αλλαγής του στοιχείου σύνδεσης που καθορίζει το εφαρμοστέο δίκαιο, μια κατάσταση ρυθμίζεται διαδοχικά από δύο διαφορετικά νομικά συστήματα. Ορίζεται ως διαχρονική σύγκρουση νόμων λόγω της κατά τόπο μεταβολής του συνδετικού στοιχείου. Στο Λουξεμβούργο το νέο δίκαιο εφαρμόζεται στις μελλοντικές συνέπειες μιας κατάστασης που δημιουργήθηκε στο παρελθόν με σεβασμό των συνεπειών που εξακολουθούν να υφίστανται. Ωστόσο, το νέο δίκαιο που καθορίζει ο κανόνας σύγκρουσης νόμων εφαρμόζεται όταν επέρχονται τροποποιήσεις σε μια κατάσταση η οποία δημιουργήθηκε υπό το προηγούμενο δίκαιο που αναγνωρίστηκε ως εφαρμοστέο.

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες το επιλαμβανόμενο δικαστήριο πρέπει να εφαρμόσει το δικό του δίκαιο, ακόμη και αν ο κανόνας σύγκρουσης νόμων αναγνωρίζει ως εφαρμοστέο άλλο δίκαιο:

Αδυναμία καθορισμού του αλλοδαπού δικαίου

Σε περίπτωση ανιθαγενών

Απουσία παροχής λύσης από το αλλοδαπό δίκαιο

Σε περίπτωση λήψης επειγόντων προσωρινών μέτρων

Όταν το αλλοδαπό δίκαιο αντιβαίνει στη δημόσια τάξη του κράτους του επιλαμβανόμενου δικαστηρίου

Όταν διατάξεις τυγχάνουν άμεσης εφαρμογής, ο δικαστής εφαρμόζει επίσης το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή:

Νόμοι περί διαδικασίας και νόμοι περί δικαστικής οργάνωσης

Νομικές διατάξεις οι οποίες ρυθμίζουν την προστασία των εργαζομένων ή τις μισθώσεις

Νομική προστασία των καταναλωτών

Τέλος, αν η εφαρμογή του δικαίου του επιλαμβανόμενου δικαστηρίου αποκλείστηκε από τους διαδίκους με πρόδηλο σκοπό την καταστρατήγησή του χάριν της εφαρμογής αλλοδαπού δικαίου που κατέστη τεχνητώς εφαρμοστέο, ο δικαστής οφείλει να αρνηθεί να λάβει υπόψη το συγκεκριμένο δίκαιο και να εφαρμόσει το δικό του δίκαιο.

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Δεδομένου ότι στο Λουξεμβούργο το αλλοδαπό δίκαιο αποτελεί για τον λουξεμβουργιανό δικαστή πραγματικό περιστατικό, αυτός που επικαλείται την εφαρμογή του πρέπει, καταρχήν, να αποδείξει ότι είναι εφαρμοστέο. Οι διάδικοι, και ιδίως αυτός που υποστηρίζει ότι η αξίωσή του ρυθμίζεται από το αλλοδαπό δίκαιο, πρέπει να αποδείξουν ότι αυτό είναι εφαρμοστέο.

3 Κανόνες συγκρούσης νομών

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Καταρχήν, οι συμβατικές ενοχές διέπονται από την εκπεφρασμένη βούληση των συμβαλλομένων, με την επιφύλαξη του σεβασμού των αναγκαστικών διατάξεων δημόσιας τάξης και της καταστρατήγησης του νόμου.

Απουσία επιλογής δικαίου από τους συμβαλλομένους, εφαρμόζονται οι διατάξεις της σύμβασης της Ρώμης του 1980 και του κανονισμού αριθ. 593/2008 της 17ης Ιουνίου 2008. Στη δεύτερη αυτή περίπτωση, ο δικαστής εφαρμόζει το αντικειμενικά καταλληλότερο δίκαιο.

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Καταρχήν, οι εξωσυμβατικές ενοχές διέπονται από το δίκαιο του τόπου της γενεσιουργού αιτίας της ζημίας ή της ενοχής, εκτός αν άλλο δίκαιο εμφανίζει στενότερο σύνδεσμο με τα πραγματικά περιστατικά ή αν εφαρμόζεται διεθνής σύμβαση.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Καταρχήν, η προσωπική κατάσταση διέπεται από το δίκαιο της ιθαγένειας του φυσικού προσώπου, με την επιφύλαξη κρίσιμων κριτηρίων, όπως η συνήθης διαμονή των ενδιαφερομένων και, ιδίως, εκείνη των ενδιαφερομένων παιδιών. Αυτό ισχύει επίσης για τη διαμόρφωση, τη σύνθεση και τις προϋποθέσεις αλλαγής του ονόματος, καθώς αυτό αποτελεί συστατικό στοιχείο της προσωπικής κατάστασης του φυσικού προσώπου.

Η γενική δικαιοπρακτική ικανότητα καθώς και η ικανότητα δικαστικής παράστασης διέπονται από το δίκαιο της ιθαγένειας του ενδιαφερομένου. Ωστόσο, η ενεργητική νομιμοποίηση διέπεται από το εφαρμοστέο στο εν λόγω δικαίωμα δίκαιο, δεδομένου ότι αφορά την ουσία του δικαιώματος. Όταν πρόκειται για διαφορές που απορρέουν από συμβάσεις, ο κανόνας αυτός επιδέχεται εξαιρέσεις όταν ο καλόπιστος αντισυμβαλλόμενος αιφνιδιάζεται από λόγο ανικανότητας άγνωστο στη χώρα όπου εκτελέστηκε η δικαιοπραξία. Γίνεται τότε δεκτό ότι το εθνικό δίκαιο υποχωρεί έναντι του δικαίου του τόπου εκτέλεσης.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

3.4.1 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου

Στο Λουξεμβούργο, όσον αφορά την πατρότητα τέκνου γεννημένου σε γάμο, εφαρμόζεται καταρχήν το δίκαιο που διέπει τον γάμο, δηλαδή το δίκαιο της κοινής ιθαγένειας των γονέων ή το δίκαιο της κοινής κατοικίας ή το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή.

Κάθε ζήτημα που σχετίζεται με τη θεμελίωση της πατρότητας τέκνου γεννημένου εκτός γάμου ρυθμίζεται καταρχήν από το δίκαιο της ιθαγένειας του τέκνου. Όσον αφορά τη φύση των αποδείξεων που θεμελιώνουν τη νομική σχέση μεταξύ γονέα και τέκνου, τις ουσιαστικές προϋποθέσεις της αναγνώρισης, την προθεσμία και τους λόγους έκπτωσης από το δικαίωμα προσβολής της πατρότητας και τα μέσα άμυνας κατά της αίτησης, εφαρμόζεται το δίκαιο της ιθαγένειας του τέκνου.

3.4.2 Υιοθεσία

Προϋποθέσεις υιοθεσίας

Καταρχήν, σύμφωνα με το άρθρο 370 του Αστικού Κώδικα, οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για να υιοθετηθεί κάποιος ρυθμίζονται από το δίκαιο της ιθαγένειας του υιοθετούντος ή των υιοθετούντων. Όταν οι δύο σύζυγοι που υιοθετούν έχουν διαφορετική ιθαγένεια, εφαρμοστέο δίκαιο είναι εκείνο της κοινής συνήθους διαμονής κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης. Ωστόσο, οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για να υιοθετηθεί κάποιος διέπονται καταρχήν από το δίκαιο της ιθαγένειας του υιοθετούμενου. Εξαιρέση από την αρχή αυτή προβλέπεται όταν η υιοθεσία προσδίδει στον υιοθετούμενο την ιθαγένεια του υιοθετούντος. Στην περίπτωση αυτή, οι προϋποθέσεις διέπονται από το δίκαιο της ιθαγένειας του υιοθετούντος.

Αποτελέσματα της υιοθεσίας

Τα αποτελέσματα της υιοθεσίας ρυθμίζονται από το δίκαιο της ιθαγένειας του υιοθετούντος ή των υιοθετούντων. Όταν υιοθετούν δύο σύζυγοι διαφορετικής ιθαγένειας ή ανιθαγενείς, ή όταν ένας εκ των συζύγων είναι ανιθαγενής, εφαρμοστέο δίκαιο είναι εκείνο της κοινής συνήθους διαμονής τους κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος της υιοθεσίας.

Σε περίπτωση υιοθεσίας στην αλλοδαπή, υπάρχει ενδεχόμενο σύγκρουσης των κανόνων που προβλέπουν αντίστοιχα την εφαρμογή του δικαίου της ιθαγένειας του υιοθετούντος ή του δικαίου της ιθαγένειας του υιοθετούμενου. Στην περίπτωση αυτή, η υιοθεσία είναι έγκυρη εάν τηρήθηκε ο τύπος που προβλέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία έλαβε χώρα η υιοθεσία και εάν η υιοθεσία πραγματοποιήθηκε ενώπιον των αρμόδιων αρχών βάσει του εν λόγω δικαίου.

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

3.5.1 Γάμος

Προϋποθέσεις κύρους του γάμου

Οι τυπικές προϋποθέσεις ρυθμίζονται καταρχήν από το δίκαιο του τόπου τέλεσης του γάμου.

Για να είναι ο γάμος έγκυρος, δυνάμει της σύμβασης της Χάγης της 14ης Μαρτίου 1978 για τη δήλωση και την αναγνώριση του κύρους των γάμων, πρέπει να πληρούνται οι ουσιαστικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στο δίκαιο της ιθαγένειας κάθε συζύγου. Το δίκαιο της ιθαγένειας καθορίζεται από τους κανόνες σύγκρουσης νόμων του κράτους τέλεσης του γάμου. Ακολουθώντας, πρέπει να πληρούνται επίσης οι ουσιαστικές προϋποθέσεις που προβλέπονται από το δίκαιο του κράτους τέλεσης του γάμου, αν τουλάχιστον ένας εκ των συζύγων έχει την ιθαγένεια του εν λόγω κράτους ή έχει τη συνήθη διαμονή του στο εν λόγω κράτος. Το δίκαιο που διέπει τις προϋποθέσεις του κύρους του γάμου εφαρμόζεται επίσης στις ουσιαστικές προϋποθέσεις της αγωγής ακύρωσης του γάμου.

Οι γάμοι που συνάπτονται στην αλλοδαπή θεωρούνται κατά τεκμήριο έγκυροι όταν προσκομίζεται η ληξιαρχική πράξη του γάμου, η οποία έχει καταρτιστεί σύμφωνα με τους τυπικούς κανόνες του δικαίου του τόπου τέλεσης του γάμου. Γάμος ο οποίος συνήφθη στην αλλοδαπή και προσκρούει προδήλως στη δημόσια τάξη του Λουξεμβούργου μπορεί να μην αναγνωριστεί.

Αποτελέσματα του γάμου

Απουσία κοινής ιθαγένειας, τα αποτελέσματα του γάμου στο Λουξεμβούργο ρυθμίζονται καταρχήν από το δίκαιο της κοινής κατοικίας των συζύγων, ήτοι του τόπου όπου έχει πραγματικά εγκατασταθεί το ζεύγος.

3.5.2 Ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης

Η σχέση ελεύθερης συμβίωσης δεν αποτελεί αντικείμενο κανενός κανόνα σύγκρουσης νόμων, διότι, στο λουξεμβουργιανό δίκαιο, η σχέση μεταξύ ατόμων που διαβιούν υπό το καθεστώς αυτό συνιστά πραγματική (de facto) (και όχι νομική) κατάσταση.

Το εφαρμοστέο δίκαιο στις σχέσεις ελεύθερης συμβίωσης που συνάπτονται στο Λουξεμβούργο είναι το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή.

Τα μέρη που καταχώρισαν την ελεύθερη συμβίωσή τους στην αλλοδαπή μπορούν να εγγραφούν στο ληξιαρχείο, υπό τον όρο τα δύο μέρη πληρούσαν κατά την ημερομηνία σύναψης της σχέσης ελεύθερης συμβίωσης στην αλλοδαπή τις προβλεπόμενες στο άρθρο 4 προϋποθέσεις. Όταν η συναφθείσα στην αλλοδαπή σχέση ελεύθερης συμβίωσης αναγνωριστεί στο Λουξεμβούργο, ισχύουν γι' αυτήν τα ίδια πλεονεκτήματα με εκείνα που αναγνωρίζονται στις σχέσεις ελεύθερης συμβίωσης που συνάπτονται στο Λουξεμβούργο.

3.5.3 Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Όταν οι σύζυγοι έχουν την ίδια ιθαγένεια, το διαζύγιο και ο δικαστικός χωρισμός ρυθμίζονται από το δικαίωμα της ιθαγένειας των συζύγων. Σε αντίθετη περίπτωση, εφαρμόζεται το δικαίωμα της πραγματικής κοινής κατοικίας τους. Εάν δεν μπορεί να εφαρμοστεί κανένα από τα προαναφερθέντα κριτήρια, εφαρμόζεται το δικαίωμα του δικάζοντος δικαστή.

Οι κανόνες αυτοί εφαρμόζονται επίσης στο παραδεκτό του διαζυγίου εν γένει, στους λόγους διαζυγίου, στα αποτελέσματα του διαζυγίου και στα παρεπόμενα μέτρα.

3.5.4 Υποχρεώσεις διατροφής

Σύμφωνα με το άρθρο 15 του κανονισμού αριθ. 4/2009 για τις υποχρεώσεις διατροφής, το σχετικό εφαρμοστέο δικαίωμα καθορίζεται σύμφωνα με το πρωτόκολλο της 23ης Νοεμβρίου 2007 για την είσπραξη, σε διεθνές επίπεδο, απαιτήσεων διατροφής τέκνων και άλλων μορφών οικογενειακής διατροφής. Εφαρμοστέο είναι καταρχήν το δικαίωμα της συνήθους διαμονής του δικαιούχου της διατροφής, αλλά οι διάδικοι μπορούν να επιλέξουν με αμοιβαία συμφωνία να ορίσουν, για διαδικασία που έχει ήδη κινηθεί, το δικαίωμα του δικάζοντος δικαστηρίου ή ένα από τα ακόλουθα δίκαια:

α) το δικαίωμα κράτους του οποίου ένας από τους διαδίκους έχει την ιθαγένεια κατά τον χρόνο του ορισμού

β) το δικαίωμα κράτους της συνήθους διαμονής ενός από τους διαδίκους κατά τον χρόνο του ορισμού

γ) το δικαίωμα που έχουν ορίσει οι διάδικοι για τη ρύθμιση των περιουσιακών τους σχέσεων τους ή το δικαίωμα που είναι πράγματι εφαρμοστέο στις σχέσεις αυτές

δ) το δικαίωμα που έχουν ορίσει οι διάδικοι για τη ρύθμιση του διαζυγίου ή του δικαστικού χωρισμού τους ή το δικαίωμα που είναι πράγματι εφαρμοστέο στο εν λόγω διαζύγιο ή δικαστικό χωρισμό.

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων ρυθμίζονται από το εθνικό δικαίωμα που καθορίζουν οι σύζυγοι πριν από τον γάμο.

Αν, κατά τη σύναψη του γάμου, οι σύζυγοι δεν έχουν προβεί σε επιλογή, το εφαρμοστέο δικαίωμα καθορίζεται σύμφωνα με τη σύμβαση της Χάγης της 14ης Μαρτίου 1978 για τη δήλωση και την αναγνώριση του κύρους των γάμων.

Βάσει της σύμβασης της Χάγης της 14ης Μαρτίου 1978, οι σύζυγοι μπορούν να καθορίσουν μόνο ένα από τα ακόλουθα δίκαια:

1. το δικαίωμα κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει ένας εκ των συζύγων κατά τον εν λόγω καθορισμό

2. το δικαίωμα κράτους στην επικράτεια του οποίου έχει τη συνήθη κατοικία του ένας εκ των συζύγων κατά τον εν λόγω καθορισμό

3. το δικαίωμα κράτους στην επικράτεια του οποίου ένας εκ των συζύγων θα εγκαταστήσει νέα συνήθη διαμονή μετά τον γάμο.

Το δικαίωμα που καθορίζεται κατ' αυτόν τον τρόπο εφαρμόζεται στο σύνολο των περιουσιακών τους στοιχείων.

Ωστόσο, ανεξάρτητα από το κατά πόσον οι σύζυγοι προέβησαν στον καθορισμό που αναφέρεται ανωτέρω, μπορούν, όσον αφορά τα ακίνητα ή ορισμένα εξ αυτών, να καθορίσουν ως εφαρμοστέο το δικαίωμα του τόπου όπου κείται τα ακίνητα. Μπορούν επίσης να προβλέψουν ότι τα ακίνητα που θα αποκτήσουν μεταγενέστερα θα υπάγονται στο δικαίωμα του τόπου όπου κείνται.

Σε περίπτωση μη επιλογής από τα μέρη, ο δικαστής οφείλει να αναζητήσει τη σωτηρητική επιλογή τους. Υφίσταται τεκμήριο υπέρ του δικαίου του κράτους στην επικράτεια του οποίου οι σύζυγοι εγκαθιστούν την πρώτη συνήθη διαμονή τους μετά τον γάμο.

Ωστόσο, στις ακόλουθες περιπτώσεις, οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, σύμφωνα με τη σύμβαση της Χάγης της 14ης Μαρτίου 1978, ρυθμίζονται από το δικαίωμα κράτους της κοινής ιθαγένειας των συζύγων:

1. όταν το συγκεκριμένο κράτος έχει προβεί στην προβλεπόμενη στο άρθρο 5 δήλωση και οι συντέπιές της δεν αποκλείονται από το δεύτερο εδάφιο του εν λόγω άρθρου

2. όταν το συγκεκριμένο κράτος δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση, το εθνικό δικαίωμα εφαρμόζεται βάσει του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του και οι σύζυγοι εγκαθιστούν την πρώτη συνήθη διαμονή τους μετά τον γάμο:

α) σε κράτος που έχει προβεί στην προβλεπόμενη στο άρθρο 5 δήλωση

ή

β) σε κράτος το οποίο δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση και του οποίου το ιδιωτικό διεθνές δικαίωμα προβλέπει επίσης την εφαρμογή του δικαίου της ιθαγένειάς τους

3. όταν οι σύζυγοι δεν εγκαθιστούν στην επικράτεια του ίδιου κράτους την πρώτη συνήθη διαμονή τους μετά τον γάμο.

Απουσία συνήθους διαμονής των συζύγων στην επικράτεια του ίδιου κράτους και απουσία κοινής ιθαγένειας, οι περιουσιακές σχέσεις διέπονται από το δικαίωμα του κράτους με το οποίο αυτές εμφανίζουν στενότερο σύνδεσμο, λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων.

Είναι δυνατή η οικειοθελής αλλαγή του εφαρμοστέου δικαίου, στο μέτρο που προβλέπεται στο νέο δικαίωμα που επιλέγεται.

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Οι διατάξεις του κανονισμού της ΕΕ αριθ. 650/2012 της 4ης Ιουλίου 2012 ισχύουν για κληρονομίες η επαγωγή των οποίων έγινε από τις 17 Αυγούστου 2015 και μετά. Το άρθρο 21 του κανονισμού ορίζει ως δικαίωμα που εφαρμόζεται σε ολόκληρη την κληρονομία περιουσία το δικαίωμα κράτους στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο του θανάτου του.

Οι κληρονομίες η επαγωγή των οποίων έγινε πριν από τις 17 Αυγούστου 2015 εξακολουθούν να διέπονται από τους λουξεμβουργιανούς κανόνες σύγκρουσης νόμων.

Εξ αδιαθέτου διαδοχή

Στο Λουξεμβούργο, η κληρονομία περιουσία υποδιαιρείται σε περισσότερα μέρη: την κινητή περιουσία και μία ή περισσότερες ακίνητες περιουσίες. Για τον καθορισμό του κινητού ή ακίνητου χαρακτήρα ενός αγαθού, εφαρμόζεται το δικαίωμα του δικάζοντος δικαστή.

Καταρχήν, η διαδοχή όσον αφορά την κινητή περιουσία ρυθμίζεται από το δικαίωμα της τελευταίας κατοικίας του κληρονομούμενου την ημέρα του θανάτου του.

Η κατοικία καθορίζεται βάσει των κανόνων του Αστικού Κώδικα.

Η διαδοχή όσον αφορά την ακίνητη περιουσία ρυθμίζεται από το δικαίωμα του κράτους στο οποίο κείται κάθε ακίνητο.

Διαδοχή βάσει διάταξης τελευταίας βούλησης

Καταρχήν, η γενική ικανότητα διάθεσης αιτία θανάτου ρυθμίζεται από την προσωπική κατάσταση του φυσικού προσώπου. Ωστόσο, οι ειδικές περιπτώσεις ανικανότητας ρυθμίζονται από το δικαίωμα που διέπει την κληρονομική διαδοχή. Η γενική ικανότητα αποδοχής δωρεάς ρυθμίζεται από το δικαίωμα που διέπει την προσωπική κατάσταση του ενδιαφερομένου.

3.8 Ακίνητη περιουσία

Η ακίνητη περιουσία καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του Αστικού Κώδικα και διέπεται από το δικαίωμα κράτους στο οποίο κείται το ακίνητο. Το ίδιο ισχύει για το περιεχόμενο των εμπράγματων δικαιωμάτων επί των ακινήτων, τη δημιουργία και τη μεταβίβασή τους καθώς και το καθεστώς χρησικτησίας.

3.9 Αφερεγγυότητα

Εκτός του πεδίου εφαρμογής των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1346/2000 και 2015/848, για τα θέματα πτώχευσης εφαρμόζεται το δικαίωμα του τόπου κίνησης της πτωχευτικής διαδικασίας.

Το δίκαιο αυτό εφαρμόζεται στα αποτελέσματα όλων των συλλογικών διαδικασιών που κινούνται στο Λουξεμβούργο καθώς και για τις πτωχεύσεις που κηρύσσονται στην αλλοδαπή. Ωστόσο, όσον αφορά τις ιδιαίτερες συνέπειες της πτώχευσης ενός συμβαλλομένου στα δικαιώματα που μπορεί να επικαλεστεί ο αντισυμβαλλόμενός του, εφαρμόζεται το δίκαιο του κράτους στο οποίο κηρύχθηκε η πτώχευση.

Η εφαρμογή του εν λόγω δικαίου περιορίζεται στις ιδιαίτερες συνέπειες και δεν καλύπτει όλες τις πτυχές της πράξης που επηρεάζεται από την πτώχευση.

Τελευταία επικαιροποίηση: 09/01/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότοπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.

Ποιο δίκαιο θα εφαρμοσθεί; - Μάλτα

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Η εθνική νομοθεσία συνίσταται σε θεσμοθετημένους (γραπτούς) νόμους. Αυτοί είναι ελεύθερα προσβάσιμοι μέσω του [Ευρωπαϊκού Ιστότοπου](#) της Συλλογής νομοθεσίας της Μάλτας. Μετά την προσχώρηση της Μάλτας στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, το νομικό σύστημα της Μάλτας περιλαμβάνει επίσης νομικές πράξεις και κανονισμούς της ΕΕ που εφαρμόζονται άμεσα ή έχουν μεταφερθεί στην εθνική της νομοθεσία και οι οποίοι είναι πιθανό να υπερισχύουν έναντι της τελευταίας.

Παρότι η αρχή του δεδικασμένου δεν προβλέπεται στην εθνική νομοθεσία της Μάλτας και δεν έχει δεσμευτική εφαρμογή στη χώρα αυτή, τα δικαστήρια της Μάλτας τείνουν να δίνουν βαρύτητα σε προηγούμενες δικαστικές αποφάσεις, ιδίως στις αποφάσεις του Εφετείου και του Συνταγματικού Δικαστηρίου (αμφότερα ανώτατα δικαστήρια της Μάλτας).

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Σύμβαση της 5ης Οκτωβρίου 1961 περί κατάργησης της επικύρωσης αλλοδαπών δημοσίων εγγράφων

Σύμβαση της 15ης Νοεμβρίου 1965 περί επιδόσεως και κοινοποίησεως στο εξωτερικό δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις

Σύμβαση της 18ης Μαρτίου 1970 για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων στην αλλοδαπή σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις

Σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1980 για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών

Σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1980 για τη διευκόλυνση της διεθνούς πρόσβασης στη δικαιοσύνη

Σύμβαση της 1ης Ιουλίου 1985 για το εφαρμοστέο δίκαιο στα καταπιεστέα και την αναγνώρισή τους

Σύμβαση της 25ης Ιανουαρίου 1988 σχετικά με την αμοιβαία διοικητική συνδρομή σε φορολογικά θέματα

Σύμβαση της 16ης Ιανουαρίου 1992 για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς

Σύμβαση της 29ης Μαΐου 1993 για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία

Σύμβαση της 19ης Οκτωβρίου 1996 σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία σε θέματα γονικής μέριμνας και μέτρων προστασίας των παιδιών

Σύμβαση της Ρώμης του 1980 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές

Σύμβαση της 30ής Ιουνίου 2005 για τις συμφωνίες παρέκτασης της δικαιοδοσίας

Σύμβαση της 23ης Νοεμβρίου 2007 για την είσπραξη, σε διεθνές επίπεδο, απαιτήσεων διατροφής παιδιών και άλλων μορφών οικογενειακής διατροφής

Πρωτόκολλο της 23ης Νοεμβρίου 2007 σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής

Η Μάλτα έχει επίσης κυρώσει σειρά Συνθηκών των Ηνωμένων Εθνών - περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο της διαδικασίας κύρωσης παρέχονται [εδώ](#).

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Δεν γνωρίζουμε κάποια διμερή σύμβαση η οποία να περιέχει διατάξεις σχετικά με την επιλογή δικαίου στην οποία να είναι συμβαλλόμενο μέρος η Μάλτα.

2 Εφαρμογή των κανονων που διέπουν τη σύγκρουση των νομων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Οι κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων δεν εφαρμόζονται αυτεπάγγελα από τον δικαστή εφαρμόζονται μόνον εφόσον τουλάχιστον ένας διάδικος ισχυριστεί ότι υφίσταται σύγκρουση νόμων. Ο διάδικος που προβάλλει τον σχετικό ισχυρισμό οφείλει να αποδείξει το περιεχόμενο του αλλοδαπού νόμου, κατά τρόπο ικανοποιητικό για το δικαστήριο. Εάν δεν προβληθεί σχετικός ισχυρισμός ή δεν προσκομιστούν επαρκείς αποδείξεις, τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν το δίκαιο της Μάλτας.

2.2 Παραπομπή

Η θέση της Μάλτας σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της παραπομπής δεν είναι σαφής. Οι κωδικοποιημένοι κανόνες σχετικά με την επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου είναι περιορισμένοι. Για τον λόγο αυτόν, τα δικαστήρια εφαρμόζουν πολύ συχνά μη κωδικοποιημένους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου προκειμένου να καθορίσουν το δίκαιο που πρέπει να εφαρμοστεί σε μια συγκεκριμένη υπόθεση. Τα δικαστήρια της Μάλτας έχουν μάλιστα αποφανθεί ότι, ελλείψει νομοθεσίας η οποία διέπει το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, τα δικαστήρια της Μάλτας πρέπει να ανατρέχουν στις αρχές του αγγλικού κοινοδικαίου.

Βάσει των ανωτέρω, τα δικαστήρια της Μάλτας έχουν υιοθετήσει την εφαρμογή της αρχής της παραπομπής του εν λόγω δικαίου. Εξ αυτού συνάγεται ότι η αρχή της παραπομπής δεν εφαρμόζεται σε υποθέσεις που αφορούν αδικοπραξίες, ασφαλιστικές διαφορές και συμβάσεις. Εφαρμόζεται, ωστόσο, σε υποθέσεις που αφορούν το κύρος διαθηκών, αξιώσεις επί ξένης ιδιοκτησίας και διαφορές οικογενειακού δικαίου.

2.3 Μεταβολή του συνδετικού στοιχείου

Το θέμα αυτό αντιμετωπίζεται με τον προσδιορισμό, για κάθε κανόνα επιλογής δικαίου, του χρόνου κατά τον οποίο ορίζεται το συνδετικό στοιχείο.

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Τα δικαστήρια της Μάλτας μπορούν να αρνηθούν την εφαρμογή αλλοδαπού νόμου αν αυτός προσκρούει στη δημόσια τάξη της Μάλτας ή μπορεί να χαρακτηριστεί ως αλλοδαπός φορολογικός νόμος ή ως ποινικός νόμος.

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Ο ισχυρισμός περί εφαρμογής αλλοδαπού δικαίου αποδεικνύεται ως πραγματικό περιστατικό και όχι ως νομικό ζήτημα. Τα δικαστήρια της Μάλτας έχουν εξουσία να ερμηνεύουν την εθνική νομοθεσία όχι όμως και το περιεχόμενο αλλοδαπών νόμων. Προκειμένου να γίνει κατανοητό το περιεχόμενο αλλοδαπών νόμων, διορίζονται από το δικαστήριο ειδικοί εμπειρογνώμονες του αλλοδαπού δικαίου. Οι διάδικοι έχουν επίσης δικαίωμα να υποβάλουν στο δικαστήριο γνωμοδοτήσεις διαφορετικών εμπειρογνομόνων, στο πλαίσιο της προσαγωγής αποδείξεων.

Το βάρος απόδειξης φέρει ο διάδικος που προβάλλει τον σχετικό ισχυρισμό, δηλαδή ο εναγόμενος.

3 Κανόνες συγκρούσης νομών

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Σε υποθέσεις που αφορούν συμβατικές ενοχές εκτός των χωρών της ΕΕ εφαρμόζεται η Σύμβαση της Ρώμης του 1980, δυνάμει του νόμου για τη Σύμβαση της Ρώμης σχετικά με τις συμβατικές ενοχές (κύρωση), κεφάλαιο 482 της Συλλογής νομοθεσίας της Μάλτας. Από την άλλη πλευρά, οι συμβατικές ενοχές εντός των χωρών της ΕΕ ρυθμίζονται από τον κανονισμό Ρώμη Ι [κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 593/2008 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές].

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Οι κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων στις εξωσυμβατικές ενοχές ρυθμίζονται με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 864/2007 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές (γνωστός ως κανονισμός Ρώμη ΙΙ).

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Ματζέικη ιθαγένεια αποκτά ένα πρόσωπο από τη γέννησή του, εφόσον ο πατέρας ή η μητέρα του είναι υπήκοος της Μάλτας.

Σε αντίθεση με την ιθαγένεια, ο τόπος συνήθους διαμονής μπορεί να επιλεγεί από το πρόσωπο όταν αυτό ενηλικιωθεί. Ο τόπος συνήθους διαμονής ορίζεται με βάση τον τόπο κατοικίας του προσώπου, εφόσον υπάρχει πρόθεσή του να κατοικήει στον τόπο αυτό μόνιμα ή για αόριστο χρονικό διάστημα.

Η ικανότητα ανάληψης συγκεκριμένων υποχρεώσεων, π.χ. η ικανότητα τέλεσης γάμου, σύναψης συμβάσεων, διεξαγωγής εμπορικής δραστηριότητας, σύνταξης διαθήκης κ.λπ. ορίζεται βάσει των κανόνων που ισχύουν στον συγκεκριμένο τόπο.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

3.4.1 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου

Οι υποχρεώσεις του γονέα έναντι του τέκνου ορίζονται από τον αστικό κώδικα της Μάλτας, ωστόσο η γονική μέριμνα παύει αυτοδικαίως όταν το τέκνο συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του. Η δικαιοδοσία των δικαστηρίων της Μάλτας ορίζεται με βάση τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας (Βρυξέλλες ΙΙα). Εκτενέστερη αναφορά στο θέμα αυτό γίνεται στη [σχετική ενότητα](#).

3.4.2 Υιοθεσία

Η υιοθεσία ρυθμίζεται επίσης από τον αστικό κώδικα της Μάλτας, τον οποίο εφαρμόζουν τα δικαστήρια της Μάλτας σε κάθε περίπτωση που αυτά έχουν δικαιοδοσία. Υιοθεσίες στην αλλοδαπή αναγνωρίζονται από το δίκαιο της Μάλτας σύμφωνα με τη Σύμβαση για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία.

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

3.5.1 Γάμος

Το κύρος ενός γάμου ορίζεται με βάση το δίκαιο του τόπου τέλεσης του γάμου. Στη Μάλτα, οι νόμιμες διατυπώσεις του γάμου παρατίθενται στο κεφάλαιο 255 της Συλλογής νομοθεσίας της Μάλτας ([ΕΓ νόμος περί γάμου](#)). Ο σχετικός νόμος ορίζει, μεταξύ άλλων, τους περιορισμούς που ισχύουν σε σχέση με τον γάμο. Ένας από τους περιορισμούς που αναφέρονται στον εν λόγω νόμο είναι ότι «γάμος ο οποίος τελείται από πρόσωπο το οποίο δεν έχει συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας του είναι άκυρος».

Εφαρμοστέο δίκαιο στη Μάλτα είναι το δίκαιο του τόπου κατοικίας των συζύγων.

3.5.2 Ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης

Ο θεσμός της αστικής συμβίωσης ρυθμίζεται στο κεφάλαιο 530 της Συλλογής νομοθεσίας της Μάλτας (νόμος περί αστικής συμβίωσης), το οποίο με τη σειρά του παραπέμπει στο κεφάλαιο 255. Συνεπώς, όσον αφορά την αστική συμβίωση πρέπει να πληρούνται οι ρυθμίσεις και προϋποθέσεις του κεφαλαίου 255.

3.5.3 Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Τα δικαστήρια της Μάλτας έχουν δικαιοδοσία μόνο επί υποθέσεων διαζυγίου σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας. Εκτενέστερη αναφορά στο θέμα αυτό γίνεται στη [σχετική ενότητα](#).

3.5.4 Υποχρεώσεις διατροφής

Η Μάλτα δεσμεύεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 4/2009 για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και τη συνεργασία σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής. Εκτενέστερη αναφορά στο θέμα αυτό γίνεται στη [σχετική ενότητα](#).

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Εφαρμοστέο δίκαιο στη Μάλτα είναι το δίκαιο του τόπου της συζυγικής κατοικίας (lex situs). Ο αστικός κώδικας (άρθρο 1316) προβλέπει ότι σύζυγοι οι οποίοι έχουν τελέσει γάμο στη Μάλτα είναι συνδικαιούχοι της συζυγικής περιουσίας. Επίσης, αν ο γάμος έχει τελεστεί εκτός της Μάλτας και εν συνεχεία οι σύζυγοι έχουν εγκατασταθεί στη Μάλτα, αυτοί καθίστανται συνδικαιούχοι της συζυγικής περιουσίας μόλις αποκτήσουν τόπο κατοικίας στη Μάλτα, με την επιφύλαξη προηγούμενης αντίθετης συμφωνίας μεταξύ τους.

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Σε υποθέσεις διαθήκων και κληρονομικής διαδοχής τα δικαστήρια της Μάλτας εφαρμόζουν σταθερά το αγγλικό κοινοδίκαιο. Ως εκ τούτου, «σε περιπτώσεις εξ αδιαθέτου διαδοχής (δηλ. όταν δεν υπάρχει διαθήκη), εφαρμόζεται το δίκαιο του τόπου κατοικίας του κληρονομούμενου κατά τον χρόνο του θανάτου, όσον αφορά τη διανομή της κινητής του περιουσίας ως προς τη διανομή της ακίνητης περιουσίας, εφαρμόζεται το δίκαιο του τόπου του ακινήτου. Όταν υπάρχει διαθήκη, η ικανότητα του κληρονομούμενου να συντάξει διαθήκη καθορίζεται με βάση το δίκαιο του τόπου κατοικίας του κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης. Κληρονόμος έχει δικαίωμα να κληρονομήσει κινητή περιουσία αν έχει τη σχετική ικανότητα σύμφωνα με το δίκαιο του τόπου κατοικίας του ή σύμφωνα με το δίκαιο του τόπου κατοικίας του κληρονομούμενου». Περαιτέρω, «μια διαθήκη είναι τυπικά έγκυρη αν είναι νόμιμη σύμφωνα με: το δίκαιο του τόπου σύνταξης της διαθήκης (συνήθως ο τόπος υπογραφής της διαθήκης από τον διαθέτη και τον ή τους μάρτυρες) κατά τον χρόνο σύνταξής της το δίκαιο του τόπου κατοικίας, συνήθους διαμονής ή ιθαγένειας του διαθέτη κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης το δίκαιο του τόπου κατοικίας, συνήθους διαμονής ή ιθαγένειας του διαθέτη κατά τον χρόνο θανάτου. Μια διαθήκη είναι επίσης τυπικά έγκυρη ως προς τη διανομή της ακίνητης περιουσίας του διαθέτη αν συνάδει με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία βρίσκεται το ακίνητο.»

3.8 Ακίνητη περιουσία

3.9 Αφερεγγυότητα

Η Μάλτα δεσμεύεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, όπως έχει τροποποιηθεί. Ο εν λόγω κανονισμός ορίζει, μεταξύ άλλων, τους κανόνες που ισχύουν σε διαδικασίες που περιλαμβάνουν την πλήρη ή μερική εκποίηση της περιουσίας του οφειλέτη και τον διορισμό εκκαθαριστή, στις περιπτώσεις όπου ο τόπος βασικών συμφερόντων του οφειλέτη βρίσκεται σε κράτος μέλος της ΕΕ. Σε υποθέσεις που δεν εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 εφαρμόζεται το δίκαιο της Μάλτας, εφόσον έχουν δικαιοδοσία τα δικαστήρια της Μάλτας, δηλ. όταν η εταιρεία είναι εγγεγραμμένη στη Μάλτα.

Τελευταία επικαιροποίηση: 11/04/2018

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που

περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότοπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστότοπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.

Η πρωτότυπη γλωσσική έκδοση [PI](#) αυτής της σελίδας τροποποιήθηκε πρόσφατα. Η γλωσσική έκδοση που βλέπετε τώρα βρίσκεται στο στάδιο της μετάφρασης.

Υπάρχει ήδη μετάφραση στις ακόλουθες γλώσσες

Ποιο δικαίο θα εφαρμοσθεί; - Πολωνία

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ: Οι απαντήσεις που δίνονται παρακάτω ΔΕΝ ΙΣΧΥΟΥΝ για τις περιπτώσεις που διέπονται από τη νομοθεσία της ΕΕ

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Νόμος περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου της 4ης Φεβρουαρίου 2011 (Επίσημη Εφημερίδα αριθ. 2011/80, στοιχείο 432, όπως τροποποιήθηκε) (εφεξής, «ΝΙΔΔ»).

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Σύμβαση της Χάγης, της 17ης Ιουλίου 1905, για τη στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων και συναφή μέτρα προστασίας.

Σύμβαση της Χάγης, της 5ης Οκτωβρίου 1961, για τις συγκρούσεις νόμων που αφορούν τον τύπο διατάξεων διαθήκης.

Σύμβαση της Χάγης, της 5ης Οκτωβρίου 1961, για τη δικαιοδοσία των αρχών και το εφαρμοστέο δικαίο σε θέματα προστασίας των ανηλίκων.

Σύμβαση της Χάγης, της 4ης Μαΐου 1971, για το εφαρμοστέο δικαίο στα τροχαία ατυχήματα.

Σύμβαση της Χάγης, της 2ας Οκτωβρίου 1973, για το εφαρμοστέο δικαίο στις υποχρεώσεις διατροφής.

Σύμβαση σχετικά με το εφαρμοστέο δικαίο στις συμβατικές ενοχές, η οποία άνοιξε προς υπογραφή στη Ρώμη στις 19 Ιουνίου 1980.

Σύμβαση της Χάγης, της 19ης Οκτωβρίου 1996, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δικαίο, την αναγνώριση, εκτέλεση και συνεργασία όσον αφορά τη νομική μέριμνα και μέτρα για την προστασία των παιδιών.

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Η Πολωνία έχει υπογράψει μια σειρά διμερών συμβάσεων περί νομικών συναλλαγών που θεσπίζουν επίσης κανόνες περί σύγκρουσης νόμων. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται και οι συμφωνίες τόσο με κράτη μέλη της ΕΕ όσο και με τρίτες χώρες. Δεδομένου ότι οι πράξεις που δεσμεύουν τα κράτη μέλη της ΕΕ και περιέχουν κανόνες σύγκρουσης νόμων σχετικά με διάφορους τομείς **υπερισχύουν** των διμερών συμφωνιών που έχουν υπογραφεί από τα κράτη μέλη, καταρχήν, μόνο οι συμφωνίες με τρίτες χώρες έχουν πρακτική σημασία.

Οι συμφωνίες αυτές είναι οι συμφωνίες με τη Λευκορωσία (26 Οκτωβρίου 1994), τη Ρωσία (16 Σεπτεμβρίου 1996), την Ουκρανία (24 Μαΐου 1993), τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας (28 Σεπτεμβρίου 1986), την Κούβα (18 Νοεμβρίου 1982), το Βιετνάμ (22 Μαρτίου 1993) και, συνακόλουθα (βάσει της συμφωνίας με τη Γιουγκοσλαβία της 6ης Φεβρουαρίου 1960), οι συμφωνίες με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο και τη Σερβία.

2 Εφαρμογή των κανόνων που διέπουν τη σύγκρουση των νόμων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Ναι, το δικαστήριο εφαρμόζει τους κανόνες σύγκρουσης νόμων αυτεπαγγέλτως. Επίσης, εφαρμόζει αυτεπαγγέλτως το αλλοδαπό δικαίο στις περιπτώσεις όπου ένας κανόνας σύγκρουσης νόμων υποδεικνύει το αλλοδαπό δικαίο ως εφαρμοστέο σε ένα συγκεκριμένο ζήτημα.

2.2 Παραπομπή

Δυνάμει του άρθρου 5 του ΝΙΔΔ, το πολωνικό δικαίο δέχεται μόνο την αναπαραιομπή.

Η παράγραφος 1 δεν ισχύει εάν το εφαρμοστέο δικαίο προσδιορίστηκε βάσει:

1) επιλογής δικαίου

2) της μορφής της δικαιοπραξίας

3) συμβατικών ή εξωσυμβατικών ενοχών ή μονομερών δικαιοπραξιών για τις οποίες ο εν λόγω νόμος ορίζει το εφαρμοστέο δικαίο.

2.3 Μεταβολή του συνδυατικού στοιχείου

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Οι παρεκκλίσεις από την εφαρμογή του νόμου, που ορίζονται στους κανόνες σύγκρουσης νόμων αναφορικά με την έννομη σχέση, προβλέπονται στα άρθρα 3 και 10 του ΝΙΔΔ.

Άρθρο 3 παράγραφος 1: Όταν ο νόμος απαιτεί την εφαρμογή του δικαίου της ιθαγένειας (*lex patriae*) και είναι αδύνατος ο προσδιορισμός της ιθαγένειας του ενδιαφερόμενου προσώπου, δεν έχει ιθαγένεια ή δεν είναι δυνατός ο προσδιορισμός του περιεχομένου του δικαίου της ιθαγένειας, εφαρμόζεται το δικαίο του τόπου κατοικίας του προσώπου και, ελλείψει αυτού, το δικαίο της χώρας της συνήθους κατοικίας του.

Άρθρο 10 παράγραφος 1: Όταν είναι αδύνατη η εξακρίβωση των συνθηκών που καθορίζουν την εφαρμοσιμότητα του δικαίου, εφαρμόζεται το δικαίο με το οποίο συνδέεται στενότερα η έννομη σχέση. Επιπρόσθετα, όταν είναι αδύνατος ο προσδιορισμός του περιεχομένου του εφαρμοστέου αλλοδαπού δικαίου εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, εφαρμόζεται το πολωνικό δικαίο.

Επιπλέον, το άρθρο 67 του ΝΙΔΔ ορίζει ότι, όταν δεν προσδιορίζεται εφαρμοστέο δικαίο στον ΝΙΔΔ, σε συγκεκριμένους κανονισμούς, σε διεθνείς συμφωνίες που έχουν κυρωθεί και εφαρμόζονται στην Πολωνία ή στη νομοθεσία της ΕΕ, το δικαίο που διέπει την έννομη σχέση **θα πρέπει να είναι το δικαίο της χώρας με την οποία συνδέεται στενότερα η έννομη σχέση.**

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Το δικαστήριο προσδιορίζει και εφαρμόζει το αλλοδαπό δικαίο αυτεπαγγέλτως – άρθρο 1143 του πολωνικού κώδικα πολιτικής δικονομίας.

3 Κανόνες σύγκρουσης νόμων

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Οι σχετικοί κανόνες σύγκρουσης νόμων που περιλαμβάνονται στον ΝΙΔΔ:

Άρθρο 28 παράγραφος 1: Το δικαίο που εφαρμόζεται στις συμβατικές ενοχές καθορίζεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δικαίο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη Ι) (ΕΕ L 177 της 4ης Ιουλίου 2008, σ. 6). Οι διατάξεις του κανονισμού εφαρμόζονται κατά περίπτωση στις συμβατικές ενοχές που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 παράγραφος 2 στοιχείο ζ) του κανονισμού που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

Σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ, όταν το πολωνικό δικαίο προβλέπει υποχρέωση ασφάλισης, το ασφαλιστήριο συμβόλαιο διέπεται από το πολωνικό δικαίο.

2. Όταν το δικαίο κράτους μέλους του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, το οποίο προβλέπει υποχρέωση ασφάλισης, απαιτεί την εφαρμογή του δικαίου του εν λόγω κράτους μέλους στο ασφαλιστήριο συμβόλαιο, τότε ισχύει το δικαίο αυτό.

Άρθρο 30 παράγραφος 1: Με την εξαίρεση των περιπτώσεων που προβλέπονται στον κανονισμό που αναφέρεται στο άρθρο 28, η επιλογή δικαίου χώρας εκτός κράτους μέλους του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου όσον αφορά σύμβαση που συνδέεται στενά με την επικράτεια τουλάχιστον ενός κράτους μέλους δεν πρέπει να στερεί τους καταναλωτές από την προστασία που δικαιούνται βάσει του πολωνικού δικαίου που ενσωματώνει τις παρακάτω οδηγίες:

1) την οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρητρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ L 95 της 21ης Απριλίου 1993, σ. 29), ειδική έκδοση στην πολωνική γλώσσα της Επίσημης Εφημερίδας της ΕΕ, κεφάλαιο 15, τόμος 2, σ. 288)

2) [καταργήθηκε]

3) την οδηγία 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 1999, σχετικά με ορισμένες πτυχές της πώλησης και των εγγυήσεων καταναλωτικών αγαθών (ΕΕ L 171 της 7ης Ιουλίου 1999, σ. 12), ειδική έκδοση στην πολωνική γλώσσα της Επίσημης Εφημερίδας της ΕΕ, κεφάλαιο 15, τόμος 4, σ. 223)

4) την οδηγία 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Σεπτεμβρίου 2002, σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ (ΕΕ L 271 της 9ης Οκτωβρίου 2002, σ. 16, ειδική έκδοση στην πολωνική γλώσσα της Επίσημης Εφημερίδας της ΕΕ, κεφάλαιο 6, τεύχος 4, σ. 321)

5) την οδηγία 2008/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 133 της 22ας Μαΐου 2008, σ. 66, όπως τροποποιήθηκε).

2. Όταν το δίκαιο που εφαρμόζεται σε σύμβαση που υπάγεται στην οδηγία 2008/122/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιανουαρίου 2009, για την προστασία των καταναλωτών ως προς ορισμένες πτυχές των συμβάσεων χρονομεριστικής μίσθωσης, μακροπρόθεσμων προϊόντων διακοπών, μεταπώλησης και ανταλλαγής (ΕΕ L 33 της 3ης Φεβρουαρίου 2009, σ. 10) είναι το δίκαιο χώρας εκτός κράτους μέλους του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, οι καταναλωτές δεν πρέπει να στερούνται την προστασία που απολαμβάνουν βάσει του πολωνικού δικαίου το οποίο ενσωματώνει τη συγκεκριμένη οδηγία:

1) εάν κάποια από τα ακίνητα βρίσκονται σε ένα από τα κράτη μέλη, ή

2) όσον αφορά συμφωνία που δεν σχετίζεται άμεσα με ακίνητο, εάν ένας οικονομικός φορέας διεξάγει την επιχειρηματική ή επαγγελματική του δραστηριότητα σε ένα από τα κράτη μέλη ή μεταβιβάσει την εν λόγω δραστηριότητα σε ένα από τα κράτη μέλη κατά οποιονδήποτε τρόπο και η σύμβαση εντάσσεται στην εν λόγω δραστηριότητα.

Άρθρο 31. Η απορρέουσα από ενοχή εξασφάλιση πλην συναλλαγματικής ή επιταγής διέπεται από το δίκαιο της χώρας όπου υπογράφηκε ή εκδόθηκε.

Άρθρο 32 παράγραφος 1: Η απορρέουσα από μονομερή δικαιοπραξία ενοχή διέπεται από το δίκαιο που έχει επιλέξει το μέρος που πραγματοποιεί τη συναλλαγή. Όταν έχουν προσδιοριστεί και τα δύο μέρη της εν λόγω ενοχής, η επιλογή, η τροποποίηση ή η κατάργηση του δικαίου πρέπει να γίνεται κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των μερών.

2. Στις περιπτώσεις όπου δεν γίνεται καμία ρητή επιλογή δικαίου, η απορρέουσα από μονομερή δικαιοπραξία ενοχή διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία έχει τη συνθήκη κατοικία ή την έδρα του το πρόσωπο που πραγματοποιεί τη συναλλαγή. Εάν από τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης συνάγεται ότι η ενοχή είναι στενότερα συνδεδεμένη με το δίκαιο διαφορετικής χώρας, ισχύει το δίκαιο της εν λόγω χώρας.

...

Σύμφωνα με το άρθρο 36, τα αποτελέσματα της εκχώρησης απαιτήσεων αναφορικά με τρίτους καθορίζονται από το δίκαιο της χώρας που έχει δικαιοδοσία επί των απαιτήσεων που εκχωρήθηκαν.

Άρθρο 37. Το δίκαιο που εφαρμόζεται στην αναδοχή χρέους είναι το δίκαιο της χώρας που έχει δικαιοδοσία επί του αναληφθέντος χρέους.

Άρθρο 38. Το αποτέλεσμα της μεταβολής της αξίας του νομίσματος στο ποσό της ευθύνης αποτιμάται σύμφωνα με τον νόμο που είναι εφαρμοστέος στην ευθύνη.

3.2 Εξωσυμβατικές ενochές

Οι σχετικοί κανόνες σύγκρουσης νόμων κατοχυρώνονται στον ΝΙΔΔ:

Άρθρο 33. Το εφαρμοστέο δίκαιο στις ενochές που απορρέουν από γεγονότα εκτός από δικαιοπραξίες καθορίζεται από τον κανονισμό 864/2007/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουνίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενochές (Ρώμη ΙΙ) (ΕΕ L 199 της 31ης Ιουλίου 2007, σ. 40).

Άρθρο 34. Η Σύμβαση της Χάγης, της 4ης Μαΐου 1971, για το εφαρμοστέο δίκαιο στα τροχαία ατυχήματα (Επίσημη Εφημερίδα αριθ. 2003/63, στοιχείο 585) καθορίζει το δίκαιο που εφαρμόζεται στην εξωσυμβατική ευθύνη τρίτου που απορρέει από τροχαία ατυχήματα.

Άρθρο 35. Η ευθύνη τρίτου για πράξεις και παραλείψεις φορέων που ασκούν δημόσια εξουσία σε μια ορισμένη χώρα διέπεται από το δίκαιο της εν λόγω χώρας.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Κανόνες σύγκρουσης νόμων που εφαρμόζονται στην κατάσταση φυσικού προσώπου:

Η ικανότητα δικαίου φυσικού προσώπου και η ικανότητά του προς δικαιοπραξία διέπονται από το δίκαιο της ιθαγένειάς του (άρθρο 11 παράγραφος 1).

2. Όταν φυσικό πρόσωπο πραγματοποιεί δικαιοπραξία στο πλαίσιο της επιχειρηματικής του δραστηριότητας, αρκεί το γεγονός ότι έχει την ικανότητα να πραγματοποιήσει την εν λόγω συναλλαγή βάσει του δικαίου της χώρας στην οποία έχει έδρα η επιχείρηση.

3. Η παράγραφος 1 δεν αποκλείει την εφαρμογή του δικαίου που διέπει τη δικαιοπραξία εάν προβλέπει ειδικές απαιτήσεις όσον αφορά την ικανότητα τέλεσης της δικαιοπραξίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 12, όταν έχει υπογραφεί συμφωνία μεταξύ μερών που είναι εγκατεστημένα στην ίδια χώρα, το φυσικό πρόσωπο που έχει ικανότητα υπογραφής της συμφωνίας βάσει του δικαίου της εν λόγω χώρας δύναται να επικαλεστεί δικαιοπρακτική ανικανότητα σύμφωνα με τον νόμο που αναφέρεται στο άρθρο 11 παράγραφος 1 μόνο εφόσον ο αντισυμβαλλόμενος γνώριζε την εν λόγω δικαιοπρακτική ανικανότητα όταν υπέγραψε τη συμφωνία ή εφόσον δεν είχε γνώση της εν λόγω ανικανότητας εκείνη τη χρονική στιγμή λόγω αμέλειας.

2. Το φυσικό πρόσωπο που πραγματοποιεί μονομερή δικαιοπραξία και έχει την ικανότητα προς τούτο βάσει του δικαίου της χώρας στην οποία πραγματοποιείται η δικαιοπραξία δύναται να επικαλεστεί ανικανότητα σύμφωνα με τον νόμο που αναφέρεται στο άρθρο 11 παράγραφος 1 μόνο εφόσον η πράξη αυτή δεν θίγει τυχόν πρόσωπα τα οποία, ενεργώντας με δέουσα επιμέλεια, βασιζόνταν στην αντίληψη ότι το πρόσωπο που πραγματοποιεί τη δικαιοπραξία είχε την ικανότητα προς τούτο.

3. Εάν φυσικό πρόσωπο ενεργεί διαμέσου αντιπροσώπου, η εφαρμοσιμότητα των παραγράφων 1 και 2 καθορίζεται από τις σχετικές με τον αντιπρόσωπο περιστάσεις.

4. Οι παράγραφοι 1 και 2 δεν ισχύουν σε δικαιοπραξίες που άπτονται του οικογενειακού δικαίου, του δικαίου περί κληρονομιάς ή του κληρονομικού δικαίου, ή τυχόν κανονισμών που αφορούν ακίνητα που βρίσκονται σε χώρα άλλη από τη χώρα στην οποία τελέστηκε η δικαιοπραξία.

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 1, η **ανικανότητα προς δικαιοπραξία** διέπεται από το δίκαιο της ιθαγένειας του ανίκανου προς δικαιοπραξία φυσικού προσώπου. Όταν το πολωνικό δικαστήριο επιλαμβάνεται επί της ανικανότητας προς δικαιοπραξία αλλοδαπού πολίτη, εφαρμόζεται το πολωνικό δίκαιο.

Το άρθρο 14 παράγραφος 1 απαιτεί την εφαρμογή του δικαίου της ιθαγένειας στο **τεκμήριο ή τη δήλωση θανάτου** φυσικού προσώπου. Το πολωνικό δίκαιο εφαρμόζεται όταν πολωνικό δικαστήριο αποφασίζει επί τεκμηρίου ή δήλωσης θανάτου αλλοδαπού πολίτη.

Σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 1, **τα προσωπικά δικαιώματα** φυσικού προσώπου ρυθμίζονται από το δίκαιο της ιθαγένειάς του.

Φυσικό πρόσωπο του οποίου τα προσωπικά δικαιώματα τελούν υπό απειλή ή έχουν παραβιαστεί δύναται να ζητήσει προστασία υπό το δίκαιο της χώρας στο έδαφος της οποίας συμβαίνει το γεγονός που προκαλεί την απειλή ή λαμβάνει χώρα η παραβίαση, ή το δίκαιο της χώρας στο έδαφος της οποίας επήλθαν τα αποτελέσματα της παραβίασης.

Εάν τα προσωπικά δικαιώματα φυσικού προσώπου έχουν καταπατηθεί στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το δικαίωμα απάντησης, διόρθωσης ή λήψης παρόμοιου προστατευτικού μέτρου διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία έχει την έδρα του ή τη συνήθη κατοικία του ο εκδότης ή ο ραδιοτηλεοπτικός φορέας.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

3.4.1 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου

Κανόνες σύγκρουσης νόμων που εφαρμόζονται στις σχέσεις μεταξύ γονέων και τέκνων (ΝΙΔΔ):

«**Η σχέση γονέα και τέκνου μπορεί να θεμελιώνεται ή να αμφισβητείται** με βάση το δίκαιο της ιθαγένειάς του κατά τη στιγμή της γέννησής του (άρθρο 55 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ). Εάν το δίκαιο της ιθαγένειας του τέκνου κατά τη στιγμή της γέννησής του δεν επιτρέπει τη θεμελίωση της πατρότητας με δικαστική εντολή, η θεμελίωση της πατρότητας με δικαστική εντολή διέπεται από το δίκαιο της ιθαγένειας του τέκνου κατά τον χρόνο της θεμελίωσης της σχέσης γονέα και τέκνου. Η αναγνώριση της σχέσης γονέα και τέκνου διέπεται από το ισχύον κατά τη στιγμή της αναγνώρισης δίκαιο της ιθαγένειας του τέκνου. Όταν το συγκεκριμένο δίκαιο δεν προβλέπει την αναγνώριση τέκνου, εφαρμόζεται το δίκαιο της ιθαγένειας του τέκνου κατά τη στιγμή της γέννησής του, εφόσον επιτρέπει την εν λόγω αναγνώριση. Η αναγνώριση τέκνου που έχει συλληφθεί, αλλά δεν έχει ακόμη γεννηθεί, διέπεται από το δίκαιο της ιθαγένειας της μητέρας κατά τη στιγμή της αναγνώρισης.

Με βάση το άρθρο 56 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ, η Σύμβαση της Χάγης, της 19ης Οκτωβρίου 1996, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία όσον αφορά τη γονική μέριμνα και τα μέτρα για την προστασία των παιδιών (ΕΕ L 151 της 11ης Ιουνίου 2008, σ. 39 Επίσημη Εφημερίδα αριθ. 2010/172, στοιχείο 1158) **καθορίζει το δίκαιο που πρέπει να εφαρμόζεται στη γονική μέριμνα και τα δικαιώματα επιμέλειας.**

Όταν ο τόπος της συνήθους κατοικίας του τέκνου μεταφέρεται σε χώρα που δεν έχει προσχωρήσει στη σύμβαση που αναφέρεται στην παράγραφο 1, το δίκαιο εκείνης της χώρας καθορίζει εφεξής τους όρους εφαρμογής μέτρων στη χώρα της πρώην συνήθους κατοικίας του τέκνου.

Η Σύμβαση της Χάγης, της 19ης Οκτωβρίου 1996, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία όσον αφορά τη γονική μέριμνα και μέτρα για την προστασία των παιδιών υποδεικνύει το δίκαιο που πρέπει να εφαρμόζεται στην **επιμέλεια** των παιδιών (άρθρο 59 του ΝΙΔΔ).

Όταν ο τόπος της συνήθους κατοικίας του τέκνου μεταφέρεται σε χώρα που δεν έχει προσχωρήσει στη σύμβαση που αναφέρεται στην παράγραφο 1, το δίκαιο εκείνης της χώρας καθορίζει εφεξής τους όρους εφαρμογής μέτρων στη χώρα της πρώην συνήθους κατοικίας του τέκνου.

3.4.2 Υιοθεσία

Σύμφωνα με το άρθρο 57 του ΝΙΔΔ, η υιοθεσία διέπεται από το δίκαιο της ιθαγένειας του υιοθετούμενου γονέα.

Η από κοινού υιοθεσία από τους συζύγους διέπεται από το κοινό δίκαιο της ιθαγένειάς τους. Όταν οι σύζυγοι δεν έχουν κοινό δίκαιο ιθαγένειας (*lex patriae*), το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο της χώρας στην οποία κατοικούν και οι δύο σύζυγοι και, εάν δεν κατοικούν στην ίδια χώρα, το δίκαιο της χώρας στην οποία και οι δύο σύζυγοι έχουν τη συνήθη διαμονή τους. Όταν οι σύζυγοι δεν έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην ίδια χώρα, το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο της χώρας με την οποία συνδέονται στενότερα αμφότεροι οι σύζυγοι.

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 58 του ΝΙΔΔ, η υιοθεσία είναι αδύνατη χωρίς την εφαρμογή του δικαίου της ιθαγένειας του υποψήφιου υιοθετούμενου σε σχέση με τη συναίνεσή του, τη συναίνεση του νόμιμου αντιπροσώπου του και τη συναίνεση της αρμόδιας αρχής, καθώς και τυχόν περιορισμών στην υιοθεσία κατόπιν αλλαγής κατοικίας σε διαφορετική χώρα.

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

3.5.1 Γάμος

Η ικανότητα σύναψης γάμου αναφορικά με καθένα από τα μέρη καθορίζεται από το δίκαιο της ιθαγένειάς του κατά τη στιγμή της τέλεσης του γάμου (άρθρο 48 του ΝΙΔΔ).

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 49 παράγραφος 1, ο τύπος τέλεσης του γάμου διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία τελείται. Εάν ο γάμος τελείται εκτός Πολωνίας, αρκεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του δικαίου της ιθαγένειας αμφοτέρων των συζύγων ή του δικαίου του τόπου κατοικίας ή συνήθους διαμονής και των δύο συζύγων κατά το χρόνο τέλεσης του γάμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 50 του ΝΙΔΔ, στα αποτελέσματα της αδυναμίας τέλεσης του γάμου και της αδυναμίας συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις που αφορούν τον τύπο τέλεσης του γάμου, εφαρμόζεται, *mutatis mutandis*, το δίκαιο που αναφέρεται στα άρθρα 48 και 49.

Οι προσωπικές σχέσεις και το περιουσιακό καθεστώς των συζύγων διέπεται από το δικαίωμα της κοινής τους ιθαγένειας (άρθρο 51 παράγραφος 1). Όταν οι σύζυγοι δεν έχουν κοινό δίκαιο ιθαγένειας (*lex patriae*), το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο της χώρας στην οποία κατοικούν και οι δύο σύζυγοι και, εάν δεν κατοικούν στην ίδια χώρα, το δίκαιο της χώρας στην οποία και οι δύο σύζυγοι έχουν τη συνήθη διαμονή τους. Όταν οι σύζυγοι δεν έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην ίδια χώρα, το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο της χώρας με την οποία συνδέονται στενότερα αμφότεροι οι σύζυγοι.

3.5.2 Ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης

Ουδέν

3.5.3 Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Σύμφωνα με το άρθρο 54 του ΝΙΔΔ, η λύση του γάμου διέπεται από το ισχύον δίκαιο της κοινής ιθαγένειας των συζύγων κατά τον χρόνο κατάθεσης της αίτησής τους για λύση του γάμου. Όταν οι σύζυγοι δεν έχουν κοινό δίκαιο ιθαγένειας, το δίκαιο που εφαρμόζεται είναι το δίκαιο της χώρας στην οποία κατοικούν και οι δύο σύζυγοι κατά τον χρόνο κατάθεσης της αίτησης για λύση του γάμου και, όταν δεν έχουν κοινή κατοικία κατά τον χρόνο κατάθεσης της αίτησης για λύση του γάμου, το δίκαιο που εφαρμόζεται είναι το δίκαιο της χώρας στην οποία οι σύζυγοι είχαν την τελευταία κοινή συνήθη διαμονή τους, με την προϋπόθεση ότι αυτή παραμένει η συνήθης διαμονή ενός εκ των συζύγων. Το πολωνικό δίκαιο ισχύει όταν δεν συντρέχουν προϋποθέσεις που να καθιστούν δυνατό τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου.

Οι ως άνω διατάξεις ισχύουν, *mutatis mutandis*, και στη διάσταση.

3.5.4 Υποχρεώσεις διατροφής

Σύμφωνα με το άρθρο 63, το δίκαιο που εφαρμόζεται στις υποχρεώσεις διατροφής ρυθμίζεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και τη συνεργασία σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής (ΕΕ L 7 της 10ης Ιανουαρίου 2009, σ. 1).

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Οι προσωπικές σχέσεις και το περιουσιακό καθεστώς των συζύγων διέπεται από το δίκαιο της κοινής τους ιθαγένειας (άρθρο 51 παράγραφος 1). Όταν οι σύζυγοι δεν έχουν κοινό δίκαιο ιθαγένειας (*lex patriae*), το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο της χώρας στην οποία κατοικούν και οι δύο σύζυγοι και, εάν δεν κατοικούν στην ίδια χώρα, το δίκαιο της χώρας στην οποία και οι δύο σύζυγοι έχουν τη συνήθη διαμονή τους. Όταν οι σύζυγοι δεν έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην ίδια χώρα, το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο της χώρας με την οποία συνδέονται στενότερα αμφότεροι οι σύζυγοι.

Βάσει του άρθρου 52 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ, οι σύζυγοι έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν ως εφαρμοστέο δίκαιο επί των περιουσιακών τους σχέσεων το δίκαιο της ιθαγένειας του ενός εκ των συζύγων, ή το δίκαιο της χώρας στην οποία ένας από αυτούς έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του. Η επιλογή του δικαίου μπορεί να προηγείται της τέλεσης του γάμου.

Τα γαμικά σύμφωνα διέπονται από το δίκαιο που έχουν επιλέξει οι συμβαλλόμενοι κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1. Σε περιπτώσεις όπου δεν έχει γίνει ρητά η επιλογή δικαίου, το γαμικό σύμφωνο διέπεται από το δίκαιο που εφαρμόζεται στις προσωπικές και τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων κατά τη στιγμή της υπογραφής του. Όταν επιλέγεται το δίκαιο που διέπει τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων ή το γαμικό σύμφωνο, αρκεί να διατηρηθεί ο τύπος των γαμικών συμφώνων που απαιτεί το επιλεγμένο δίκαιο ή το δίκαιο της χώρας στην οποία επιλέχθηκε το δίκαιο.

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Το εφαρμοστέο επί της κληρονομίας δίκαιο ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου (ΕΕ L 201 της 27ης Ιουλίου 2012, σ. 107, όπως τροποποιήθηκε).

3.8 Ακίνητη περιουσία

Βάσει του άρθρου 41 παράγραφος 1 του ΝΙΔΔ, η κυριότητα και άλλα δικαιώματα ιδιοκτησίας διέπονται από το δίκαιο της χώρας στην οποία βρίσκεται το αντικείμενο των εν λόγω δικαιωμάτων. Η κτήση και η απώλεια της κυριότητας και η κτήση, η απώλεια ή η μεταβολή του περιεχομένου ή της προτεραιότητας των λοιπών δικαιωμάτων ιδιοκτησίας διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία βρισκόταν το αντικείμενο όταν έλαβε χώρα το γενεσιουργό γεγονός των έννομων συνεπειών που αναφέρονται ανωτέρω.

3.9 Αφερεγγυότητα

Οι κανόνες σύγκρουσης νόμων οι οποίοι καθορίζουν το δίκαιο που εφαρμόζεται στις πτωχευτικές διαδικασίες ορίζονται στον νόμο περί πτωχεύσεων της 28ης Φεβρουαρίου 2003 (ενσωπιομένο κείμενο: Επίσημη Εφημερίδα του 2015, στοιχείο 233):

Βάσει του άρθρου 460 του νόμου περί πτωχεύσεων, το πολωνικό δίκαιο εφαρμόζεται στις πτωχευτικές διαδικασίες που κινούνται στην Πολωνία, εκτός αν οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου ορίζουν άλλως.

Σύμφωνα με το άρθρο 461 του νόμου περί πτωχεύσεων, το εργασιακό καθεστώς των εργαζομένων που απασχολούνται σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ ή σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) που έχει προσχωρήσει στη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο ρυθμίζεται από το δίκαιο που διέπει και τη σύμβαση απασχόλησής τους.

Το δίκαιο που καθορίζει κατά πόσον ένα συγκεκριμένο αντικείμενο συνιστά ακίνητη περιουσία είναι το δίκαιο που εφαρμόζεται στον τόπο όπου βρίσκεται το εν λόγω αντικείμενο.

Οι συμβάσεις για τη χρήση ή την αγορά ακινήτων, που βρίσκονται σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ ή σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) που έχει προσχωρήσει στη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, διέπονται από το δίκαιο της χώρας στην οποία βρίσκεται η ακίνητη περιουσία.

Τα δικαιώματα επί ακίνητης περιουσίας που βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ ή σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) το οποίο έχει προσχωρήσει στη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, ή επί νηολογημένων πλοίων ή αεροσκαφών, διέπονται από το δίκαιο της χώρας στην οποία τηρείται το σχετικό νηολόγιο/μητρώο.

Η κήρυξη σε πτώχευση δεν θίγει τα δικαιώματα των πιστωτών ή τρίτων να βαρύνουν στοιχεία του ενεργητικού ή άλλα περιουσιακά στοιχεία του πτωχεύσαντος που είναι εγκατεστημένος σε διαφορετικό κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), το οποίο έχει προσχωρήσει στη συμφωνία του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, μη εξαιρουμένων τυχόν οργανωμένων τμημάτων του ακινήτου, και ιδίως, του δικαιώματος διάθεσής του για την κάλυψη τυχόν χρεών ή του δικαιώματος κάλυψης οφειλών από τα οφέλη που αποφέρει το ακίνητο, των δικαιωμάτων ενεχύρασης και υποθήκευσης, του δικαιώματος για απαίτηση της απαλλαγής του ακινήτου με ενέργεια των υπευθύνων παρά τη θέληση του εξουσιοδοτημένου προσώπου, ή του δικαιώματος χρήσης του ακινήτου με την ιδιότητα του διαχειριστή (άρθρο 462 του νόμου περί πτωχεύσεων). Η εν λόγω διάταξη εφαρμόζεται στα προσωπικά δικαιώματα και τις αξιώσεις που έχουν εγγραφεί στα κτηματολόγια και τα υποθηκοφυλακεία και σε άλλα δημόσια μητρώα και η άσκηση ή διεκδίκηση των οποίων οδηγεί στη γένεση των παραπάνω δικαιωμάτων.

Βάσει του άρθρου 463 παράγραφος 1 του νόμου περί πτωχεύσεων, η επιφύλαξη του δικαιώματος κυριότητας προς τον πωλητή σε σύμβαση πώλησης δεν λήγει ως αποτέλεσμα της κήρυξης σε πτώχευση εγχώριας τράπεζας που ενεργεί ως αγοραστής του αντικείμενου της σύμβασης εφόσον, κατά τη στιγμή της κήρυξης σε πτώχευση, το αντικείμενο της σύμβασης βρισκόταν σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), το οποίο έχει προσχωρήσει στη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο.

Το γεγονός της κήρυξης εγχώριας τράπεζας που εκποιεί περιουσιακό στοιχείο σε πτώχευση, δεν δικαιολογεί την υπαναχώρηση από σύμβαση πώλησης εάν το αντικείμενο της πώλησης μεταβιβάστηκε πριν από την κήρυξη της πτώχευσης και βρισκόταν στο εξωτερικό κατά τη στιγμή της κήρυξης της πτώχευσης. Σύμφωνα με το άρθρο 464, η άσκηση των δικαιωμάτων τα οποία πρέπει να έχουν καταχωριστεί σε μητρώο, να έχουν κοινοποιηθεί σε λογαριασμό ή να έχουν κατατεθεί σε κεντρικό αποθετήριο προκειμένου να δημιουργηθούν, να υφίστανται ή να διατεθούν, διέπεται από το δίκαιο της χώρας όπου διατηρούνται τα εν λόγω μητρώα, οι λογαριασμοί ή τα αποθετήρια.

Με την επιφύλαξη του άρθρου 464, το δικαίωμα επαναγοράς διέπεται από το δίκαιο που εφαρμόζεται στις συμβατικές ενοχές, το οποίο διέπει τη σύμβαση από την οποία απορρέει το δικαίωμα.

Με την επιφύλαξη του άρθρου 464, το δίκαιο που εφαρμόζεται στις συμβατικές ενοχές, το οποίο διέπει τις συναλλαγές που συνάπτονται στην οργανωμένη αγορά, εφαρμόζεται στις συμβάσεις που έχουν υπογραφεί στο πλαίσιο συναλλαγών που συνάπτονται στην οργανωμένη αγορά κατά την έννοια του νόμου της 29ης Ιουλίου 2005 περί των συναλλαγών χρηματοπιστωτικών μέσων.

Ο συμψηφισμός που προβλέπεται στο άρθρο 467 του νόμου περί πτωχεύσεων διέπεται από το δίκαιο των συμβατικών ενοχών που ισχύει στη συμφωνία συμψηφισμού.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 4671 του νόμου περί πτωχεύσεων, η κήρυξη σε πτώχευση δεν θίγει το δικαίωμα του πιστωτή να συμψηφίσει το χρέος του με το χρέος του πτωχεύσαντα όπου αυτό επιτρέπεται βάσει του νόμου που εφαρμόζεται στο χρέος του πτωχεύσαντα.

Η εκτελεστότητα και η εγκυρότητα δικαιοπραξίας που τελείται μετά την κήρυξη της πτώχευσης και συνίσταται στη διάθεση ακινήτου, ποντοπόρου πλοίου ή αεροσκάφους που πρέπει να έχει νηολογηθεί/εγγραφεί σε μητρώο, ή η διάθεση των δικαιωμάτων τα οποία πρέπει να έχουν καταχωριστεί στο μητρώο, να έχουν κοινοποιηθεί σε λογαριασμό ή να έχουν κατατεθεί σε κεντρικό αποθετήριο προκειμένου να δημιουργηθούν, να υφίστανται ή να διατεθούν, διέπονται από το δίκαιο της χώρας στην οποία βρίσκεται το ακίνητο ή στην οποία τηρούνται τα μητρώα, οι λογαριασμοί ή τα αποθετήρια.

Σύμφωνα με το άρθρο 469 του νόμου περί πτωχεύσεων, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις περί μη εκτελεστότητας και ακυρότητας δικαιοπραξίας που πραγματοποιείται εις βάρος των πιστωτών όταν το δίκαιο που διέπει τη συναλλαγή δεν επιτρέπει οι δικαιοπραξίες που τελούνται εις βάρος πιστωτών να καθίστανται μη εκτελεστές.

Βάσει του άρθρου 470 του νόμου περί πτωχεύσεων, τα αποτελέσματα της κήρυξης πτώχευσης σε διαδικασία που εκκρεμεί ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) που έχει προσχωρήσει στη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο αξιολογούνται με βάση το δίκαιο της χώρας στην οποία εκκρεμεί η δικαστική διαδικασία.

Τελευταία επικαιροποίηση: 12/04/2018

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότοπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.

Η πρωτότυπη γλωσσική έκδοση [\[ro\]](#) αυτής της σελίδας τροποποιήθηκε πρόσφατα. Η γλωσσική έκδοση που βλέπετε τώρα βρίσκεται στο στάδιο της μετάφρασης.

Υπάρχει ήδη μετάφραση στις ακόλουθες γλώσσες

Ποιο δικαιο θα εφαρμοσθεί; - Ρουμανία

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Στις εθνικές πηγές του ρουμανικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου περιλαμβάνονται: το Σύνταγμα, ο τίτλος VII του Αστικού Κώδικα και ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, διάφορες ειδικές πράξεις συναφείς με το ιδιωτικό διεθνές δικαιο για τους αλλοδαπούς, τις επιχειρήσεις, το εμπορικό μητρώο, την ιθαγένεια.

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Συμβάσεις της Συνδιάσκεψης της Χάγης για το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο στον τομέα της ποινικής δικονομίας κατάργηση της υποχρέωσης επικύρωσης εγγράφων επίδοση εγγράφων συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών προστασία παιδιών υιοθεσία επιλογή δικαστηρίου και υποχρεώσεις διατροφής.

Συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης στον τομέα της εμπορικής διαιτησίας αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων σε θέματα επιμέλειας παιδιών πληροφορίες σχετικά με αλλοδαπό δικαιο υιοθεσία νομικό καθεστώς των παιδιών που γεννιούνται εκτός γάμου και ιθαγένεια.

Συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών για ζητήματα που αφορούν: δικαιώματα των γυναικών και των παιδιών είσπραξη απαιτήσεων διατροφής παιδιών στο εξωτερικό διαιτησία ασυλία μεταφορά διανοητική ιδιοκτησία εξωσυμβατική ευθύνη αστική ευθύνη για ζημιές από ρύπανση προσόρμιση σκαφών προθεσμίες παραγραφής και σύμβαση πώλησης.

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Συνθήκες για ζητήματα δικαστικής συνδρομής σε αστικές υποθέσεις έχουν συναφθεί ανάμεσα στη Ρουμανία και την Αλβανία, την Αλγερία, την Αυστρία, το Βέλγιο, τη Βουλγαρία, την Κίνα, την Τσεχική Δημοκρατία, την Κούβα, την Αίγυπτο, τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Ουγγαρία, την Ιταλία, τη πΓΔΜ, το Μαρόκο, τη Μογγολία, την Πολωνία, τη Ρωσία, τη Σερβία, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία, τη Νότια Κορέα, την Ισπανία, τη Συρία, την Τυνησία, την Τουρκία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

2 Εφαρμογή των κανονων που διεπουν τη συγκρουση των νομων

Η εφαρμογή αλλοδαπού δικαίου σε έννομη σχέση με στοιχείο αλλοδαπότητας μπορεί να γίνει αυτεπαγγέλτως από τον δικαστή ή να ζητηθεί από τον ενδιαφερόμενο διάδικο.

Το δικαστήριο δύναται, βάσει του ενεργού ρόλου του, να ενεργήσει αυτεπαγγέλτως και να αναθέσει στους διαδίκους να συζητήσουν την εφαρμογή αλλοδαπού δικαίου, όταν ο ρουμανικός κανόνας σύγκρουσης νόμων κάνει σχετική αναφορά. Επιπλέον, οι ενδιαφερόμενοι διάδικοι δύναται να επικαλεστούν αλλοδαπό δικαιο σε δικαστήριο, βάσει της αρχής της διαθεσιμότητας.

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Το αλλοδαπό δικαιο περιλαμβάνει τις διατάξεις ουσιαστικού δικαίου (περιλαμβανομένων των κανόνων περί συγκρούσεων), εκτός αν οι διάδικοι έχουν επιλέξει το εφαρμοστέο αλλοδαπό δικαιο και επίσης: σε περιπτώσεις αλλοδαπού δικαίου που είναι εφαρμοστέο στη μορφή των νομικών πράξεων και στις συμβατικές ενοχές και σε άλλες ειδικές περιπτώσεις οι οποίες προβλέπονται σε διεθνείς συμβάσεις στις οποίες συμμετέχει η Ρουμανία, στο δικαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή από τον νόμο.

Όπου το αλλοδαπό δικαιο παραπέμπει στο ρουμανικό δικαιο ή σε δικαιο άλλου κράτους, ισχύει το ρουμανικό δικαιο, εκτός αν προβλέπεται ρητά άλλως. Βλέπε άρθρα 2559 και 2560 του Αστικού Κώδικα.

2.2 Παραπομπή

Το αλλοδαπό δικαιο περιλαμβάνει τις διατάξεις ουσιαστικού δικαίου (περιλαμβανομένων των κανόνων περί συγκρούσεων), εκτός αν οι διάδικοι έχουν επιλέξει το εφαρμοστέο αλλοδαπό δικαιο και επίσης: σε περιπτώσεις αλλοδαπού δικαίου που είναι εφαρμοστέο στη μορφή των νομικών πράξεων και στις συμβατικές ενοχές και σε άλλες ειδικές περιπτώσεις οι οποίες προβλέπονται σε διεθνείς συμβάσεις στις οποίες συμμετέχει η Ρουμανία, στο δικαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή από τον νόμο.

Όπου το αλλοδαπό δικαιο παραπέμπει στο ρουμανικό δικαιο ή σε δικαιο άλλου κράτους, ισχύει το ρουμανικό δικαιο, εκτός αν προβλέπεται ρητά άλλως. Βλέπε άρθρα 2559 και 2560 του Αστικού Κώδικα.

2.3 Μεταβολή του συνδετικού στοιχείου

Στις περιπτώσεις όπου εφαρμόζεται πάντα το παλαιό δικαιο, ακόμη και όταν το συνδετικό στοιχείο μεταβάλλεται, περιλαμβάνονται: το δικαιο της τελευταίας ιθαγένειας (απόφαση με την οποία διαπιστώνεται τεκμαιρόμενος θάνατος, απουσία ή αφάνεια), το δικαιο το οποίο, κατά την ημερομηνία γέννησης του παιδιού, διέπει τα αποτελέσματα του γάμου των γονέων του παιδιού (θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου για παιδιά που γεννήθηκαν εντός γάμου), το εθνικό δικαιο του παιδιού από τη στιγμή της γέννησής του (θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου για παιδιά που γεννήθηκαν εκτός γάμου).

Στις περιπτώσεις στις οποίες το παλαιό δικαιο υπερισχύει του νέου, ακόμη και όταν το συνδετικό στοιχείο μεταβάλλεται, περιλαμβάνονται: το δικαιο του κράτους αποστολής του περιουσιακού στοιχείου (περιουσιακό στοιχείο προς αποστολή), το δικαιο της μόνιμης κατοικίας/της εταιρικής έδρας του οφειλέτη της χαρακτηριστικής παροχής κατά τη σύναψη της σύμβασης (όπου προσδιορίζονται οι στενότεροι δεσμοί συνάφειας που μπορεί να προκύπτουν από μια σύμβαση).

Στις περιπτώσεις όπου μπορεί να ισχύει είτε το νέο δικαιο είτε το παλαιό δικαιο, όταν το συνδετικό στοιχείο μεταβάλλεται, περιλαμβάνονται: το δικαιο του τόπου στον οποίο βρίσκεται το κινητό περιουσιακό στοιχείο κατά τον χρόνο επέλευσης του νομικού γεγονότος που δημιουργήσε ή κατήργησε το δικαιο (κτήση, μεταβίβαση ή απώλεια εμπράγματων δικαιωμάτων) το εφαρμοστέο δικαιο κατά τον χρόνο και στον τόπο διεξαγωγής των μορφών δημοσιότητας (κινητή περιουσία που έχει παλαιότερα μεταφερθεί ή πρόκειται να μεταφερθεί σε μεταγενέστερο χρόνο σε άλλη χώρα) το δικαιο της χώρας όπου βρίσκεται το περιουσιακό στοιχείο στην αρχή της περιόδου κατοχής ή όπου έχει μεταφερθεί (χρησικτησία).

Στις περιπτώσεις στις οποίες ισχύει το ευνοϊκότερο δίκαιο, όταν το συνδυετικό στοιχείο μεταβάλλεται, περιλαμβάνονται: η μεταβολή ιθαγένειας κατά την ενηλικίωση η περίπτωση τέκνου γεννημένου εκτός γάμου (τέκνου το οποίο έχει διπλή ιθαγένεια κατά τη γέννηση).

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Το αλλοδαπό δίκαιο δεν εφαρμόζεται αν αντίκειται στη δημόσια τάξη δυνάμει του ρουμανικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου (λόγου χάριν, όταν αυτό οδηγεί σε αποτέλεσμα ασύμβατο προς τις θεμελιώδεις αρχές του ρουμανικού δικαίου ή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και προς τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα) ή αν το εν λόγω αλλοδαπό δίκαιο έχει καταστεί εφαρμοστέο κατά παράβαση του ρουμανικού δικαίου. Όταν δεν ισχύει το αλλοδαπό δίκαιο, ισχύει το ρουμανικό δίκαιο.

Κατ' εξαίρεση, η εφαρμογή του δικαίου που καθορίζεται από τους εθνικούς κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου μπορεί να αποκλειστεί αν η έννομη σχέση έχει πολύ μακρινή συνάφεια με το εν λόγω δίκαιο. Στην περίπτωση αυτή, ισχύει το δίκαιο με τη μεγαλύτερη συνάφεια προς την έννομη σχέση.

Οι επιτακτικές διατάξεις που προβλέπονται από το ρουμανικό δίκαιο για τη ρύθμιση έννομης σχέσης που έχει στοιχείο αλλοδαπότητας ισχύουν κατά προτεραιότητα. Οι επιτακτικές διατάξεις του δικαίου άλλου κράτους μπορούν επίσης να εφαρμόζονται απευθείας για τη ρύθμιση έννομης σχέσης που έχει στοιχείο αλλοδαπότητας, όταν η έννομη σχέση έχει στενή συνάφεια με το δίκαιο του εν λόγω κράτους και όταν αυτό απαιτείται από τα έννομα συμφέροντα των διαδίκων.

Βλέπε άρθρα 2564 και 2566 του Αστικού Κώδικα.

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου προσδιορίζεται από το δικαστήριο με την προσκόμιση βεβαιώσεων από τους κρατικούς φορείς που το έχουν θεσπίσει, βάσει γνωμάτευσης πραγματογνώμονα ή με άλλον προσηκόντα τρόπο. Ενδέχεται να απαιτηθεί από τον διάδικο που επικαλείται αλλοδαπό δίκαιο να αποδείξει το περιεχόμενό του.

Βλέπε άρθρο 2562 του αστικού κώδικα, άρθρο 30 του νόμου αριθ. 189/2003 σχετικά με τη διεθνή δικαστική συνδρομή σε αστικές υποθέσεις, την ευρωπαϊκή σύμβαση περί πληροφορήσεως επί του αλλοδαπού δικαίου, Λονδίνο 1968, και τις διμερείς συνθήκες που έχουν συναφθεί με τα κράτη που αναφέρονται στο σημείο 1.3.

3 Κανόνες συγκρούσεως νομων

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Οι ουσιαστικές απαιτήσεις μιας νομικής πράξης καθορίζονται από το δίκαιο που επιλέγουν τα μέρη ή ο συντάκτης της. Τα μέρη δύνανται να επιλέξουν το δίκαιο που θα ισχύει για το σύνολο ή για ένα μόνο μέρος μιας νομικής πράξης.

Απουσία επιλογής, ισχύει το δίκαιο του κράτους με το οποίο η νομική πράξη έχει τη μεγαλύτερη συνάφεια (το κράτος όπου ο οφειλέτης της χαρακτηριστικής παροχής ή ο συντάκτης της πράξης έχει, κατά την ημερομηνία σύναψης της πράξης, τον συνήθη τόπο διαμονής ή την εταιρική του έδρα), ενώ, όταν δεν είναι εφικτός ο προσδιορισμός του εν λόγω δικαίου, ισχύει το δίκαιο του τόπου σύναψης της νομικής πράξης.

Οι τυπικές απαιτήσεις μιας νομικής πράξης καθορίζονται από το δίκαιο που διέπει την ουσία της. Η πράξη θεωρείται έγκυρη όταν πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται από ένα εκ των ακόλουθων δικαίων: το δίκαιο του τόπου όπου συντάχθηκε το δίκαιο της ιθαγένειας ή το δίκαιο της συνήθους διαμονής του ατόμου που την έχει υπογράψει ή το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο σύμφωνα με το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο της αρχής που εξετάζει το κύρος της νομικής πράξης.

Το εφαρμοστέο στις συμβατικές ενοχές δίκαιο καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, σε ζητήματα που δεν εμπίπτουν στο πεδίο τους, σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις για το εφαρμοστέο στις σχετικές νομικές πράξεις δίκαιο, εκτός αν προβλέπεται άλλως από διεθνείς συμβάσεις ή από ειδικές διατάξεις.

Βλέπε άρθρα 2640 έως 2646 του Αστικού Κώδικα.

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Το εφαρμοστέο στις εξωσυμβατικές ενοχές δίκαιο καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, σε ζητήματα που δεν εμπίπτουν στο πεδίο τους, σύμφωνα με το δίκαιο που ρυθμίζει την ουσία της προγενέστερης έννομης σχέσης μεταξύ των μερών, εκτός αν προβλέπεται άλλως από διεθνείς συμβάσεις ή από ειδικές διατάξεις.

Οι αξιώσεις για αποζημίωση που βασίζονται σε προσβολή του δικαιώματος ιδιωτικότητας και δικαιωμάτων συναφών με την προσωπικότητα διέπονται, κατ' επιλογή του θιγομένου, από το δίκαιο: του κράτους της συνήθους διαμονής του θιγομένου του κράτους όπου επήλθε το βλαπτικό αποτέλεσμα ή του κράτους στο οποίο ο υπαίτιος της βλάβης έχει τον συνήθη τόπο διαμονής ή την εταιρική του έδρα.

Το δικαίωμα απάντησης κατά προσβολών που σχετίζονται με την προσωπικότητα υπόκειται στο δίκαιο του κράτους έκδοσης της δημοσίευσης ή μετάδοσης του προγράμματος.

Βλέπε άρθρα 2641 και 2642 του Αστικού Κώδικα.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Το ονοματεπώνυμο ενός φυσικού προσώπου διέπεται από το δίκαιο της χώρας του. Η ονοματοδοσία ενός παιδιού κατά τη γέννηση διέπεται, κατ' επιλογή, είτε από το δίκαιο της κοινής ιθαγένειας αμφότερων των γονέων και του παιδιού είτε από το δίκαιο του κράτους όπου το παιδί γεννήθηκε και ζει από τη γέννησή του και μετά.

Ο τόπος διαμονής ενός φυσικού προσώπου υπόκειται στο εθνικό δίκαιο.

Η οικογενειακή κατάσταση και η ικανότητα των φυσικών προσώπων διέπονται από το δίκαιο της χώρας τους. Ειδικές ανικανότητες οι οποίες σχετίζονται με μια συγκεκριμένη έννομη σχέση υπόκεινται στο εφαρμοστέο στην εν λόγω έννομη σχέση δίκαιο. Η έναρξη και παύση της προσωπικότητας εξαρτώνται από το εθνικό δίκαιο κάθε φυσικού προσώπου.

Η παροχή μέριμνας σε φυσικό πρόσωπο που χαίρει πλήρους νομικής ικανότητας υπόκειται στο δίκαιο του κράτους στο οποίο αυτό διατηρεί τον συνήθη τόπο κατοικίας του κατά την ημερομηνία υπαγωγής του σε επιτροπεία ή κατά την ημερομηνία λήψης άλλου μέτρου προστασίας.

Βλέπε άρθρα 2570, 2572 έως 2576 και 2578 έως 2579 του Αστικού Κώδικα.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

3.4.1 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου

Η θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου το οποίο γεννήθηκε εντός γάμου καθορίζεται σύμφωνα με το δίκαιο το οποίο, κατά την ημερομηνία γέννησης, διέπει τα γενικά αποτελέσματα του γάμου των γονέων του. Αν ο γάμος των γονέων λύθηκε πριν από τη γέννηση του παιδιού, εφαρμόζεται το δίκαιο από το οποίο διέπονταν τα αποτελέσματα του γάμου κατά την ημερομηνία της λύσης του. Το ίδιο ισχύει για τις περιπτώσεις άρνησης της πατρότητας ενός παιδιού γεννημένου εντός γάμου, καθώς και για την απόκτηση του ονόματος του παιδιού.

Η θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου το οποίο γεννήθηκε εκτός γάμου καθορίζεται από το δίκαιο της χώρας του παιδιού κατά τη γέννησή του, πράγμα που ισχύει για την αναγνώριση της πατρότητας και για τα αποτελέσματά της καθώς και για την αμφισβήτηση της αναγνώρισης της πατρότητας. Αν το παιδί έχει και άλλη ιθαγένεια πέραν της ρουμανικής, εφαρμόζεται το ευνοϊκότερο γι' αυτό δίκαιο ιθαγένειας.

Βλέπε άρθρα 2603 έως 2606 του Αστικού Κώδικα.

3.4.2 Υιοθεσία

Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για την ολοκλήρωση μιας υιοθεσίας καθορίζονται από το εθνικό δίκαιο του υιοθετούντος και του υιοθετούμενου. Πρέπει επίσης να πληρούνται οι αναγκαστικές για αμφοτέρωτα τα καθεστώτα προϋποθέσεις, όπως αυτές ορίζονται σε έκαστο εθνικό δίκαιο. Οι απαιτούμενες ουσιαστικές προϋποθέσεις για συζύγους που υιοθετούν από κοινού, ή όταν ο ένας σύζυγος υιοθετεί το παιδί του άλλου συζύγου, καθορίζονται από το δίκαιο που διέπει τα γενικά αποτελέσματα του γάμου.

Τα αποτελέσματα της υιοθεσίας, οι σχέσεις μεταξύ του υιοθετούντος και του υιοθετούμενου, καθώς και η λύση της υιοθεσίας διέπονται από το εθνικό δίκαιο του υιοθετούντος, ενώ, όταν υιοθετούντες είναι αμφοτέροι οι γονείς, από το δίκαιο που διέπει τα γενικά αποτελέσματα του γάμου.

Η μορφή της υιοθεσίας υπόκειται στο δίκαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου έχει συναφθεί.

Βλέπε άρθρα 2607 έως 2610 του Αστικού Κώδικα.

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

3.5.1 Γάμος

Οι ουσιαστικές απαιτήσεις για τη σύναψη γάμου καθορίζονται από το εθνικό δίκαιο έκαστου εκ των μελλοντικών συζύγων κατά τον χρόνο της τέλεσης του γάμου.

Η μορφή της σύναψης γάμου υπόκειται στο δίκαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου τελείται.

Το δίκαιο που διέπει τις νομικές απαιτήσεις της σύναψης γάμου εφαρμόζεται επίσης στην ακυρότητα του γάμου και στα αποτελέσματα της εν λόγω ακυρότητας.

Τα γενικά αποτελέσματα του γάμου υπόκεινται στο εφαρμοστέο στην κοινή συνήθη διαμονή των συζύγων δίκαιο και, ελλείψει αυτού, στο εφαρμοστέο στην κοινή ιθαγένεια των συζύγων δίκαιο. Απουσία κοινής ιθαγένειας, ισχύει το δίκαιο του κράτους τέλεσης του γάμου.

Βλέπε άρθρα 2585 έως 2589 του Αστικού Κώδικα.

3.5.2 Ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης

3.5.3 Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Η Ρουμανία εφαρμόζει τον κανονισμό «Ρώμη III».

Σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, οι σύζυγοι δύνανται να επιλέγουν κοινή συναινεσί ένα από τα ακόλουθα εφαρμοστέα στο διαζύγιο δίκαια: το δίκαιο του κράτους όπου οι σύζυγοι έχουν την κοινή συνήθη κατοικία τους κατά την ημερομηνία της συμφωνίας για το επιλεγόμενο εφαρμοστέο δίκαιο το δίκαιο του κράτους όπου οι σύζυγοι είχαν την τελευταία κοινή συνήθη κατοικία τους, αν τουλάχιστον ο ένας εξ αυτών εξακολουθεί να διαμένει σ' αυτήν κατά τον χρόνο της συμφωνίας για το επιλεγόμενο εφαρμοστέο δίκαιο το δίκαιο του κράτους του οποίου έκαστος σύζυγος είναι υπήκοος το δίκαιο του κράτους στο οποίο οι σύζυγοι έχουν ζήσει για διάστημα 3 ετών τουλάχιστον ή το ρουμανικό δίκαιο.

Η συμφωνία σχετικά με την επιλογή του εφαρμοστέου στο διαζύγιο δικαίου δύνανται να συναφθεί ή να τροποποιηθεί το αργότερο την ημερομηνία παραπομπής στην αρμόδια να αποφανθεί επί του διαζυγίου αρχή. Ωστόσο, το δικαστήριο δύνανται να λάβει υπόψη τη συμφωνία των συζύγων το αργότερο κατά την πρώτη ακροαματική διαδικασία στην οποία οι διάδικοι έχουν κλητευθεί δεόντως.

Εάν οι σύζυγοι δεν επιλέξουν δίκαιο, τότε το εφαρμοστέο στο διαζύγιο δίκαιο είναι: το δίκαιο του κράτους όπου οι σύζυγοι έχουν την κοινή συνήθη διαμονή τους κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης διαζυγίου απουσία κοινής συνήθους διαμονής, το δίκαιο του κράτους της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής των συζύγων, αν τουλάχιστον ένας εκ των συζύγων έχει τη συνήθη διαμονή του στην επικράτεια του εν λόγω κράτους κατά την ημερομηνία υποβολής αίτησης διαζυγίου ελλείψει αυτού, το δίκαιο της κοινής ιθαγένειας των συζύγων κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης διαζυγίου απουσία κοινής ιθαγένειας των συζύγων, το δίκαιο της τελευταίας κοινής ιθαγένειας των συζύγων, αν ο ένας εξ αυτών διατηρούσε την εν λόγω ιθαγένεια κατά την ημερομηνία της αίτησης διαζυγίου και το ρουμανικό δίκαιο σε όλες τις υπόλοιπες περιπτώσεις.

Το δίκαιο που διέπει το διαζύγιο εφαρμόζεται δεόντως και στην περίπτωση του δικαστικού χωρισμού.

Βλέπε άρθρα 2597 έως 2602 του Αστικού Κώδικα.

3.5.4 Υποχρεώσεις διατροφής

Το εφαρμοστέο στις υποχρεώσεις διατροφής δίκαιο καθορίζεται σύμφωνα με τους διατάξεις του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 2612 του Αστικού Κώδικα).

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Το εφαρμοστέο στο καθεστώς που διέπει τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων δίκαιο είναι εκείνο που επιλέγεται από τους συζύγους (συνήθως διαμονή ενός εκ των συζύγων κατά την ημερομηνία επιλογής δίκαιο της ιθαγένειας έκαστου συζύγου κατά την ημερομηνία επιλογής ή το δίκαιο της πρώτης κοινής συνήθους διαμονής μετά την τέλεση του γάμου). Αυτό το δίκαιο διέπει τα μέτρα δημοσιότητας και τη δυνατότητα αντιτάξεως σε τρίτους και, εναλλακτικά με το δίκαιο του τόπου σύναψης, τις τυπικές προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη σύναψη του συμφωνητικού για τις περιουσιακές σχέσεις.

Η συμφωνία σχετικά με το εφαρμοστέο στις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων δίκαιο δύνανται να συναφθεί πριν από την τέλεση του γάμου ή κατά τη σύναψη ή κατά τη διάρκεια αυτού.

Οι τυπικές προϋποθέσεις είναι εκείνες που προβλέπονται είτε από το δίκαιο που έχει επιλεγεί για να διέπει τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων είτε από το δίκαιο βάσει του οποίου συνήθη η συμφωνία. Αν οι σύζυγοι δεν έχουν επιλέξει το δίκαιο που διέπει τις περιουσιακές σχέσεις τους, τότε οι εν λόγω σχέσεις διέπονται από το δίκαιο που διέπει τα γενικά αποτελέσματα του γάμου τους.

Βλέπε άρθρα 2590 έως 2596 του Αστικού Κώδικα.

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Η Ρουμανία εφαρμόζει τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 650/2012.

Στο εθνικό δίκαιο, η κληρονομική διαδοχή διέπεται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο ο θανών είχε τη συνήθη διαμονή του κατά τον χρόνο του θανάτου του.

Ένα φυσικό πρόσωπο δύνανται να επιλέξει ως εφαρμοστέο στην κληρονομία δίκαιο το δίκαιο του κράτους του οποίου έχει την ιθαγένεια. Αν γίνει επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου, αυτό διέπει την ύπαρξη και το κύρος της συναίνεσης η οποία εκφράζεται με τη δήλωση της επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου.

Η σύνταξη, η τροποποίηση ή η ανάκληση της διαθήκης θεωρείται έγκυρη αν η πράξη πληροί τις τυπικές προϋποθέσεις που ισχύουν είτε κατά την ημερομηνία σύνταξης, τροποποίησης ή ανάκλησής της είτε κατά τον θάνατο του διαθέτη, σύμφωνα με: το εθνικό δίκαιο του διαθέτη το δίκαιο της συνήθους διαμονής το δίκαιο του τόπου σύνταξης, τροποποίησης ή ανάκλησης του εγγράφου το δίκαιο του τόπου του ακινήτου ή το δίκαιο του δικαστηρίου ή του φορέα που υλοποιεί τη διαδικασία διαβίβασης των κληρονομούμενων περιουσιακών στοιχείων.

Αν, δυνάμει του εφαρμοστέου δικαίου, η κληρονομία είναι σχολάζουσα, τότε το περιουσιακό στοιχείο που βρίσκεται/κείται στην επικράτεια της Ρουμανίας περιέρχεται στο ρουμανικό κράτος σύμφωνα με το ρουμανικό δίκαιο που διέπει την κατακύρωση σχολάζουσας κληρονομιαίας περιουσίας.

Βλέπε άρθρα 2633 έως 2636 του Αστικού Κώδικα.

3.8 Ακίνητη περιουσία

Βάσει του δικαίου του τόπου όπου βρίσκεται/κείται η περιουσία (lex rei sitae) ρυθμίζονται ζητήματα όπως: η κατοχή, η κυριότητα και τα άλλα εμπράγματα δικαιώματα επί περιουσιακών στοιχείων, περιλαμβανομένων των εμπράγματων ασφαλειών (κατά την έναρξη της περιόδου κατοχής) η χρησιμότητα (όταν προέκυψε το νομικό γεγονός που δημιούργησε, τροποποίησε ή κατάργησε το εν λόγω δικαίωμα) η γένεση, μεταβίβαση ή απόσβεση εμπράγματων

δικαιωμάτων επί περιουσιακού στοιχείου η τοποθεσία του οποίου έχει αλλάξει (κατά τη σύναψη σύμβασης για υποθήκη κινητής περιουσίας) οι προϋποθέσεις κύρους, η δημοσιότητα και τα αποτελέσματα της υποθήκης κινητής περιουσίας μορφές δημοσιότητας και μορφές που θεσπίζουν δικαιώματα που σχετίζονται με ακίνητη περιουσία, και (κατά το χρόνο κλοπής/εξαγωγής ή κατά τον χρόνο υποβολής της αξίωσης) αξιώσεις για κλεμμένα ή παράνομα εξαχθέντα περιουσία.

Περιουσία υπό μεταφορά υπόκειται στο δίκαιο του κράτους από το οποίο έχει αποσταλεί.

Η γένεση, η μεταβίβαση ή η απόσβεση εμπράγματων δικαιωμάτων επί μέσου μεταφοράς υπόκεινται: στο δίκαιο της σημαίας που φέρει το σκάφος ή στο δίκαιο του κράτους νηολόγησης του αεροσκάφους στο δίκαιο που είναι εφαρμοστέο στο οργανωτικό καθεστώς της μεταφορικής εταιρίας για κληρονομούμενα σιδηροδρομικά και οδικά οχήματα.

Η έκδοση μετοχών ή ομολόγων, σε μορφή ονομαστικών τίτλων ή τίτλων στον κομιστή, υπόκειται στο εφαρμοστέο στο οργανωτικό καθεστώς του εκδίδοντος νομικού προσώπου δίκαιο.

Η γένεση, το περιεχόμενο και η απόσβεση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας για έργο πνευματικής δημιουργίας υπόκεινται στο δίκαιο του κράτους όπου το εν λόγω έργο δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά.

Η γένεση, το περιεχόμενο και η απόσβεση των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας υπόκεινται στο δίκαιο του κράτους στο οποίο πραγματοποιήθηκε η κατάθεση ή η καταχώριση ή στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση για κατάθεση ή καταχώριση.

Βλέπε άρθρα 2613 έως 2632 του Αστικού Κώδικα.

3.9 Αφερεγγυότητα

Οι διατάξεις σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο περιέχονται στον νόμο αριθ. 85/2014 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας και πρόληψης αφερεγγυότητας, ο οποίος διευκολύνει την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1346/2000.

Τελευταία επικαιροποίηση: 12/04/2018

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότοπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.

Ποιο δίκαιο θα εφαρμοσθεί; - Σλοβενία

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Οι γενικοί κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου θεσπίζονται κατά κύριο λόγο στον νόμο περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δικονομίας [*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku* (ZMZPP), Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της Σλοβενίας (*Uradni list Republike Slovenije*) αριθ. 56/99]. Ειδικές περιπτώσεις σύγκρουσης νόμων διέπονται από διάφορους ειδικούς νόμους [π.χ., τον νόμο περί χρηματοοικονομικών πράξεων, διαδικασιών αφερεγγυότητας και αναγκαστικής διάλυσης (*Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju* – ZFPPIPP)].

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Οι συνθήκες που επικυρώνονται και δημοσιεύονται στη Δημοκρατία της Σλοβενίας καθίστανται άμεσα εφαρμοστέες και υπερισχύουν της εθνικής νομοθεσίας. Κανόνες σύγκρουσης νόμων περιλαμβάνονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη Ι), ο οποίος έχει αντικαταστήσει, όσον αφορά τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από αυτόν, τη σύμβαση της Ρώμης της 19ης Ιουνίου 1980 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές, καθώς και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές (Ρώμη ΙΙ). Κανόνες σύγκρουσης νόμων περιέχονται επίσης σε πολυμερείς συμβάσεις που έχουν εκδοθεί από τη [Συνδιάσκεψη της Χάγης](#) για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, στις οποίες η Δημοκρατία της Σλοβενίας είναι συμβαλλόμενο μέρος.

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Κανόνες σύγκρουσης νόμων περιέχονται επίσης σε διμερείς συμβάσεις δικαστικής συνδρομής που έχουν υπογραφεί με την Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Γαλλία, την Ουγγαρία, τη Μογγολία, την Πολωνία, τη Ρουμανία, τη Ρωσική Ομοσπονδία και τη Σλοβακία. Ο κατάλογος των συμβάσεων αυτών είναι διαθέσιμος στον [δικτυακό τόπο του Υπουργείου](#).

2 Εφαρμογή των κανονων που διέπουν τη σύγκρουση των νομων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Οι δικαστές δεσμεύονται από τους νόμους που ρυθμίζουν τη σύγκρουση νόμων, όμως τα εκάστοτε μέρη είναι ελεύθερα να συμφωνήσουν ποιο δίκαιο επιθυμούν να διέπει την έννομη σχέση τους. Στην περίπτωση αυτή, εφαρμόζεται το δίκαιο που επέλεξαν τα μέρη. Επιπλέον, το δίκαιο που θα εφαρμοζόταν κανονικά σύμφωνα με τον νόμο περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δικονομίας δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις στις οποίες είναι σαφές, με βάση όλες τις περιστάσεις, ότι, στην υπό κρίση έννομη σχέση, δεν υπάρχει ουσιώδης σύνδεσμος με το προς εφαρμογή δίκαιο, αλλά υπάρχει ουσιωδώς στενότερος σύνδεσμος με άλλο δίκαιο.

2.2 Παραπομπή

Το ζήτημα της παραπομπής ρυθμίζεται στο άρθρο 6 του νόμου περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δικονομίας, το οποίο προβλέπει ότι, όσον αφορά τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου, στις περιπτώσεις στις οποίες οι κανόνες αλλοδαπού κράτους υποδεικνύουν το σλοβενικό δίκαιο ως εφαρμοστέο, τότε εφαρμόζεται το τελευταίο χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις της σλοβενικής νομοθεσίας περί του εφαρμοστέου δικαίου. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου από τα μέρη.

2.3 Μεταβολή του συνδυατικού στοιχείου

Οι διάφοροι κανόνες περί σύγκρουσης νόμων που καθορίζουν τα συνδυατικά στοιχεία συνήθως καθορίζουν και τον κρίσιμο χρόνο κατά τον οποίο λαμβάνονται υπόψη τα εν λόγω συνδυατικά στοιχεία. Για ορισμένα συνδυατικά στοιχεία, ο χρόνος που είναι κρίσιμος για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου προβλέπεται ήδη στον κανόνα σύγκρουσης νόμων (για παράδειγμα: η εθνικότητα του διαθέτη κατά τη σύνταξη διαθήκης), ενώ, σε άλλες περιπτώσεις, αλλαγή του συνδυατικού στοιχείου μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή στην έννομη σχέση άλλου δικαίου. Στις περιπτώσεις παγιωμένων σχέσεων, είναι αναγκαίο να εφαρμόζεται η αρχή της αναγνώρισης των ήδη κεκτημένων δικαιωμάτων.

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Το δικαίο που καθορίζεται από τον νόμο περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δικονομίας δεν εφαρμόζεται όταν το αποτέλεσμα της εφαρμογής του θα αντέβαινε προς τη σλοβενική έννομη τάξη. Η έννοια της δημόσιας τάξης περιλαμβάνει ένα σύνολο νομικών κανόνων που έχουν συγκεκριμενοποιηθεί από τη νομολογία. Κατά γενικό κανόνα, η δημόσια τάξη συνίσταται από τους συνταγματικούς κανόνες του κράτους, τις θεμελιώδεις αρχές της εθνικής νομοθεσίας και ηθικές αρχές.

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Το δικαστήριο ή η άλλη αρμόδια αρχή διαπιστώνει αυτεπαγγέλτως το περιεχόμενο του εφαρμοστέου αλλοδαπού δικαίου, έχει δε τη δυνατότητα, στο πλαίσιο αυτό, να ζητήσει σχετική γνωμοδότηση από το Υπουργείο Δικαιοσύνης ή να διερευνήσει το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου με άλλη ενδεδειγμένη μέθοδο. Τα μέρη μπορούν να υποβάλουν δημόσιο ή άλλο έγγραφο αρμόδιας αλλοδαπής αρχής ή φορέα σχετικά με το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου. Όταν δεν μπορεί να διαπιστωθεί το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου σε συγκεκριμένη υπόθεση, τότε εφαρμόζεται το σλοβενικό δικαίο.

3 Κανόνες σύγκρουσης νόμων

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Σε σχέση με τα κράτη μέλη, στη Δημοκρατία της Σλοβενίας εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δικαίο στις συμβατικές ενοχές, ο οποίος υπερισχύει των εθνικών διατάξεων που ρυθμίζουν τα ίδια ζητήματα. Για τα ζητήματα που δεν διέπονται από τον εν λόγω κανονισμό, εφαρμόζονται, στο μέτρο που υπάρχουν, διμερείς συμβάσεις. Όταν δεν υπάρχει διμερής σύμβαση, εφαρμόζεται η εθνική νομοθεσία που διέπει τη σύγκρουση νόμων στις συμβατικές σχέσεις (ο νόμος περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δικονομίας).

Γενικός κανόνας σύγκρουσης νόμων:

Ο νόμος περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δικονομίας προβλέπει ότι υπογραφείσα σύμβαση διέπεται από το δικαίο που έχουν επιλέξει τα συμβαλλόμενα μέρη, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά σε νόμο ή διεθνή σύμβαση. Η βούληση των μερών σχετικά με το εφαρμοστέο δικαίο μπορεί να δηλώνεται ρητά ή να συνάγεται σαφώς από τις συμβατικές διατάξεις ή άλλες περιστάσεις. Το κύρος της σύμβασης εξετάζεται εν συνεχεία σύμφωνα με το επιλεγμένο δικαίο. Σε περίπτωση που τα μέρη δεν έχουν επιλέξει εφαρμοστέο δικαίο, εφαρμόζεται το δικαίο που συνδέεται στενότερα με τη σχέση. Όταν οι ιδιαίτερες περιστάσεις της υπόθεσης δεν υποδεικνύουν άλλο δικαίο, ως δικαίο που συνδέεται στενότερα με τη σχέση θεωρείται το δικαίο του κράτους όπου έχει την κατοικία ή την έδρα του το μέρος που φέρει την υποχρέωση να εκπληρώσει τη χαρακτηριστική παροχή της σύμβασης.

Οι συμβάσεις εργασίες διέπονται από το δικαίο του κράτους στο οποίο ο εργαζόμενος εκτελεί συνήθως την εργασία του. Τα μέρη δεν μπορούν, εντούτοις, με συμφωνία τους για την εφαρμογή διαφορετικού δικαίου, να αποκλείσουν την εφαρμογή διατάξεων αναγκαστικού δικαίου για την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων οι οποίες περιέχονται στο εθνικό δικαίο που θα εφαρμοζόταν αν τα μέρη δεν είχαν επιλέξει διαφορετικό δικαίο.

Ως καταναλωτική σύμβαση νοείται σύμβαση με την οποία μεταβιβάζονται κινητά αγαθά ή δικαιώματα, ή παρέχονται υπηρεσίες σε καταναλωτή. Ως καταναλωτής νοείται πρόσωπο που αποκτά αγαθά, δικαιώματα ή υπηρεσίες για προσωπική ή οικιακή, κατά βάση, χρήση. Στις καταναλωτικές συμβάσεις δεν περιλαμβάνονται οι συμβάσεις μεταφοράς και οι συμβάσεις παροχής υπηρεσιών σε καταναλωτή όταν οι συμβάσεις αυτές εκτελούνται στο σύνολό τους εκτός του κράτους κατοικίας του καταναλωτή. Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του νόμου περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δικονομίας, οι καταναλωτικές συμβάσεις διέπονται από το δικαίο του κράτους κατοικίας του καταναλωτή, όταν η σύμβαση έχει συναφθεί βάσει προσφοράς ή διαφήμισης στο εν λόγω κράτος και ο καταναλωτής έχει προβεί στις αναγκαίες ενέργειες για να συνάψει τη σύμβαση στο εν λόγω κράτος, ή όταν ο αντισυμβαλλόμενος του καταναλωτή ή ο ανιπρόσωπός του έλαβε την παραγγελία του καταναλωτή στο εν λόγω κράτος, ή όταν η σύμβαση πώλησης έχει συναφθεί σε άλλο κράτος, ή ο καταναλωτής υπέβαλε την παραγγελία σε άλλο κράτος, ή όταν το ταξίδι έχει διοργανωθεί από πωλητή με την πρόθεση να προωθήσει τη σύναψη συναφών συμβάσεων.

Στις προαναφερθείσες περιπτώσεις, τα συμβαλλόμενα στη σύμβαση μέρη δεν μπορούν, με συμφωνία τους περί του εφαρμοστέου δικαίου, να αποκλείσουν την εφαρμογή των διατάξεων αναγκαστικού δικαίου για την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών οι οποίες περιέχονται στο δικαίο του κράτους στο οποίο έχει την κατοικία του ο καταναλωτής.

Στις συμβάσεις που αφορούν ακίνητα περιουσιακά στοιχεία εφαρμόζεται πάντοτε το δικαίο του κράτους όπου βρίσκεται το ακίνητο.

Αν τα συμβαλλόμενα μέρη δεν έχουν συμφωνήσει διαφορετικά, στη σχέση μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών εφαρμόζεται ο γενικός κανόνας σύγκρουσης νόμων τόσο για τον καθορισμό του χρόνου από τον οποίο ο αγοραστής κινητού πράγματος αποκτά δικαίωμα στα προϊόντα και τους καρπούς του όσο και για τον καθορισμό του χρόνου από τον οποίο μεταφέρονται οι κίνδυνοι που σχετίζονται με το πράγμα στον αγοραστή ή τον μεταφορέα.

Περαιτέρω, αν τα συμβαλλόμενα μέρη δεν έχουν συμφωνήσει διαφορετικά, ο τρόπος παράδοσης του πράγματος και τα αναγκαία μέτρα σε περίπτωση άρνησης παραλαβής του διέπονται από το δικαίο του κράτους στο οποίο πρέπει να παραδοθεί το πράγμα.

Όσον αφορά τα αποτελέσματα της εκχώρησης απαίτησης ή της αναδοχής χρέους, πιστωτής ή οφειλέτης που δεν συμμετείχε στην εκχώρηση ή την αναδοχή υπόκειται στο δικαίο που διέπει την απαίτηση ή το χρέος.

Το εφαρμοστέο δικαίο στη βασική συναλλαγή διέπει και την επικουρική συναλλαγή, εκτός κι αν έχει αποφασιστεί διαφορετικά.

Μονομερής δικαιοπραξία διέπεται από το δικαίο του κράτους κατοικίας ή έδρας του οφειλέτη.

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Όσον αφορά τις εξωσυμβατικές ενοχές, σε περίπτωση που οι σχετικοί κανόνες σύγκρουσης νόμων δεν καθορίζονται από διεθνή σύμβαση ή από τον κανονισμό αριθ. 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για το εφαρμοστέο δικαίο στις εξωσυμβατικές ενοχές (Ρώμη II), εφαρμόζεται το εθνικό δικαίο.

Ο νόμος περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δικονομίας ορίζει ότι στις εξωσυμβατικές ενοχές εφαρμόζεται το δικαίο του κράτους όπου τελέστηκε η πράξη. Όταν είναι ευνοϊκότερο για το θύμα, εφαρμόζεται το δικαίο του κράτους όπου επήλθε το αποτέλεσμα της πράξης, υπό την προϋπόθεση ότι ο δράστης της πράξης θα έπρεπε ή θα μπορούσε να προβλέψει τον τόπο επέλευσης του αποτελέσματος. Όταν το εν λόγω δικαίο δεν είναι το δικαίο που συνδέεται στενότερα με τη σχέση αλλά υπάρχει προφανής σύνδεση με άλλο δικαίο, τότε εφαρμόζεται το δεύτερο.

Σε περίπτωση που το γεγονός που γέννησε την υποχρέωση αποζημίωσης έλαβε χώρα σε πλοίο που βρισκόταν σε διεθνή ύδατα ή σε αεροσκάφος, ως δικαίο του τόπου όπου έλαβε χώρα το γεγονός που γέννησε την υποχρέωση αποζημίωσης θεωρείται το δικαίο του κράτους όπου είναι νηολογημένο το πλοίο ή το αεροσκάφος.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Σε περίπτωση που υπήκοος της Δημοκρατίας της Σλοβενίας έχει επίσης την ιθαγένεια άλλου κράτους, για τους σκοπούς του νόμου περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δικονομίας, θεωρείται ως μόνο Σλοβένος υπήκοος. Σε περίπτωση που πρόσωπο το οποίο δεν είναι υπήκοος της Δημοκρατίας της Σλοβενίας έχει την ιθαγένεια δύο ή περισσότερων κρατών, θεωρείται, για τους σκοπούς του νόμου περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δικονομίας, ότι έχει την ιθαγένεια του κράτους εξ αυτών των οποίων έχει την ιθαγένεια στο οποίο έχει την κατοικία του. Σε περίπτωση που το πρόσωπο δεν έχει την κατοικία του σε κανένα από τα κράτη των οποίων έχει την ιθαγένεια, θεωρείται, για τους σκοπούς του νόμου περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δικονομίας, ότι έχει την ιθαγένεια του κράτους εξ αυτών των οποίων έχει την ιθαγένεια με το οποίο συνδέεται στενότερα.

Σε περίπτωση που πρόσωπο δεν έχει ιθαγένεια ή που η ιθαγένειά του δεν μπορεί να προσδιοριστεί, εφαρμόζεται το δικαίωμα του κράτους κατοικίας του. Σε περίπτωση που πρόσωπο δεν έχει κατοικία ή που η κατοικία του δεν μπορεί να προσδιοριστεί, εφαρμόζεται το δικαίωμα του κράτους προσωρινής διαμονής του. Σε περίπτωση που δεν μπορεί να προσδιοριστεί ο τόπος προσωρινής διαμονής ανιθαγενούς, εφαρμόζεται το δικαίωμα της Σλοβενίας.

Τα ζητήματα που αφορούν το όνομα προσώπου διέπονται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου έχει την ιθαγένεια το πρόσωπο στο οποίο δίνεται το όνομα ή του οποίου μεταβάλλεται το όνομα.

Τα ζητήματα που αφορούν τη δικαιοπρακτική ικανότητα φυσικού προσώπου διέπονται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου το πρόσωπο έχει την ιθαγένεια. Φυσικό πρόσωπο το οποίο, σύμφωνα με το δικαίωμα του κράτους του οποίου έχει την ιθαγένεια, δεν διαθέτει δικαιοπρακτική ικανότητα θεωρείται ότι διαθέτει την εν λόγω ικανότητα αν τη διαθέτει σύμφωνα με το δικαίωμα του κράτους όπου γεννήθηκε η εννοχή. Η απώλεια ή ο περιορισμός της δικαιοπρακτικής ικανότητας φυσικού προσώπου διέπεται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου το εν λόγω πρόσωπο έχει την ιθαγένεια.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

3.4.1 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου

Η θέση υπό επιτροπεία και η λήξη της επιτροπείας, καθώς και οι σχέσεις μεταξύ του επιτρόπου και του προσώπου υπό επιτροπεία διέπονται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου έχει την ιθαγένεια το υπό επιτροπεία πρόσωπο. Προσωρινά και ασφαλιστικά μέτρα έναντι αλλοδαπού υπηκόου ή ανιθαγενούς που βρίσκεται στη Δημοκρατία της Σλοβενίας λαμβάνονται βάσει του σλοβενικού δικαίου και εφαρμόζονται έως ότου το αρμόδιο κράτος αποφανθεί επί του ζητήματος και λάβει τα αναγκαία μέτρα. Ο κανόνας αυτός ισχύει και για την προστασία της περιουσίας αλλοδαπού υπηκόου ή ανιθαγενούς που βρίσκεται στο έδαφος της Δημοκρατίας της Σλοβενίας.

Οι σχέσεις γονέων και τέκνων διέπονται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου έχουν την ιθαγένεια. Αν οι γονείς και τα τέκνα έχουν διαφορετική ιθαγένεια, εφαρμόζεται το δικαίωμα του κράτους κατοικίας τους. Αν οι γονείς και τα τέκνα έχουν διαφορετική ιθαγένεια και κατοικούν σε διαφορετικά κράτη, εφαρμόζεται το δικαίωμα του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει το τέκνο.

Η διαδικασία αναγνώρισης, καθορισμού και αμφισβήτησης της πατρότητας ή της μητρότητας διέπεται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει το τέκνο.

Η υποχρέωση καταβολής διατροφής σε συγγενείς εξ αίματος, εξαιρουμένης της υποχρέωσης διατροφής των γονέων προς τα τέκνα, και η υποχρέωση καταβολής διατροφής σε συγγενείς εξ αγχιστείας, διέπονται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει το πρόσωπο που υπέχει την υποχρέωση διατροφής.

Η νομιμοποίηση τέκνου διέπεται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχουν οι γονείς ή, αν οι γονείς δεν έχουν την ίδια ιθαγένεια, από το δικαίωμα του κράτους του γονέα σύμφωνα με το οποίο πραγματοποιείται η νομιμοποίηση. Η συγκατάθεση του τέκνου, άλλου προσώπου ή εθνικής αρχής όσον αφορά τη νομιμοποίηση διέπεται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει το τέκνο.

3.4.2 Υιοθεσία

Οι όροι της σύστασης και της λήξης της υιοθεσίας διέπονται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου έχουν την ιθαγένεια ο υιοθετών και ο υιοθετούμενος. Αν ο υιοθετών και ο υιοθετούμενος έχουν διαφορετική ιθαγένεια, οι όροι της σύστασης και της λήξης της υιοθεσίας διέπονται σωρευτικά από τα δικαιώματα των κρατών των οποίων έχουν την ιθαγένεια. Στην περίπτωση της υιοθεσίας τέκνου από συζύγους, οι όροι της σύστασης και της λήξης της υιοθεσίας διέπονται ταυτόχρονα από το δικαίωμα του κράτους του οποίου έχει την ιθαγένεια ο υιοθετούμενος και από τα δικαιώματα των κρατών των οποίων έχουν την ιθαγένεια οι σύζυγοι. Ο τύπος της υιοθεσίας διέπεται από το δικαίωμα του κράτους στο οποίο συστάθηκε η υιοθεσία. Τα αποτελέσματα της υιοθεσίας διέπονται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχουν ο υιοθετών και ο υιοθετούμενος κατά τον χρόνο σύστασης της υιοθεσίας. Αν ο υιοθετών και ο υιοθετούμενος έχουν διαφορετική ιθαγένεια, εφαρμόζεται το δικαίωμα του κράτους κατοικίας τους. Αν ο υιοθετών και ο υιοθετούμενος έχουν διαφορετική ιθαγένεια και δεν κατοικούν στο ίδιο κράτος, εφαρμόζεται το δικαίωμα του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει ο υιοθετούμενος.

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

3.5.1 Γάμος

Οι όροι της σύναψης γάμου καθορίζονται, για καθένα από τα πρόσωπα, από το δικαίωμα του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει το πρόσωπο κατά τον χρόνο σύναψης του γάμου. Ο τύπος του γάμου διέπεται από το δικαίωμα του κράτους όπου τελέστηκε ο γάμος. Η ακυρότητα του γάμου διέπεται από το ουσιαστικό δικαίωμα του κράτους το οποίο διέπει τον γάμο βάσει των προαναφερθέντων κανόνων σύγκρουσης νόμων.

3.5.2 Ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης

Ο νόμος περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δικονομίας δεν περιέχει ειδικές διατάξεις για τα ζευγάρια που διατηρούν σχέση εκτός γάμου. Στο μέτρο, πάντως, που τα έννομα αποτελέσματα της σχέσης εκτός γάμου είναι ίδια με αυτά του γάμου, θα μπορούσαν να εφαρμοστούν αναλογικά οι διατάξεις σύγκρουσης νόμων που διέπουν τον γάμο.

Οι περιουσιακές σχέσεις μεταξύ προσώπων που διατηρούν σχέση εκτός γάμου διέπονται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου έχουν την ιθαγένεια. Αν τα εν λόγω πρόσωπα δεν έχουν την ίδια ιθαγένεια, εφαρμόζεται το δικαίωμα του κράτους κοινής κατοικίας τους. Οι συμβατικές περιουσιακές σχέσεις μεταξύ προσώπων που διατηρούν σχέση εκτός γάμου διέπονται από το δικαίωμα που διέπει τις περιουσιακές τους σχέσεις κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης. Ο νόμος περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δικονομίας δεν περιέχει ειδικές διατάξεις για τις σχέσεις καταχωρισμένης συμβίωσης μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου και τις προϋποθέσεις τους. Στο μέτρο, πάντως, που τα αποτελέσματα των σχέσεων καταχωρισμένης συμβίωσης είναι ίδια με αυτά του γάμου, θα μπορούσαν να εφαρμοστούν αναλογικά οι διατάξεις σύγκρουσης νόμων που διέπουν τον γάμο.

3.5.3 Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Το διαζύγιο διέπεται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχουν αμφότεροι οι σύζυγοι κατά τον χρόνο της υποβολής της αίτησης διαζυγίου. Αν οι σύζυγοι έχουν διαφορετική ιθαγένεια κατά τον χρόνο της υποβολής της αίτησης διαζυγίου, το διαζύγιο διέπεται σωρευτικά από τα δικαιώματα των κρατών των οποίων έχουν την ιθαγένεια. Αν ο γάμος δεν μπορεί να λυθεί βάσει του δικαίου που καθορίζεται σύμφωνα με τους προαναφερθέντες κανόνες, το διαζύγιο διέπεται σύμφωνα με τους προαναφερθέντες κανόνες, το δικαίωμα του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχουν οι σύζυγοι κατά τον χρόνο της υποβολής της αίτησης διαζυγίου. Αν ένας από τους συζύγους είναι Σλοβένος υπήκοος αλλά δεν κατοικεί στη Σλοβενία και ο γάμος δεν μπορεί να λυθεί βάσει του δικαίου που καθορίζεται σύμφωνα με τους προαναφερθέντες κανόνες, το διαζύγιο διέπεται από το σλοβενικό δικαίωμα.

Ο νόμος περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και δικονομίας δεν περιέχει ειδικές διατάξεις για τη λύση των σχέσεων καταχωρισμένης συμβίωσης. Στο μέτρο, πάντως, που τα αποτελέσματα της σχέσης καταχωρισμένης συμβίωσης είναι ίδια με αυτά του γάμου, θα μπορούσαν να εφαρμοστούν αναλογικά οι διατάξεις σύγκρουσης νόμων που διέπουν το διαζύγιο.

3.5.4 Υποχρεώσεις διατροφής

Οι σχέσεις γονέων και τέκνων διέπονται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου έχουν την ιθαγένεια. Αν οι γονείς και τα τέκνα έχουν διαφορετική ιθαγένεια, εφαρμόζεται το δικαίωμα του κράτους κατοικίας τους. Αν οι γονείς και τα τέκνα έχουν διαφορετική ιθαγένεια και δεν κατοικούν στο ίδιο κράτος, εφαρμόζεται το δικαίωμα του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει το τέκνο.

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Οι προσωπικές και οι περιουσιακές σχέσεις μεταξύ συζύγων διέπονται από το δικαίωμα του κράτους του οποίου έχουν την ιθαγένεια. Αν οι σύζυγοι έχουν διαφορετική ιθαγένεια, εφαρμόζεται το δικαίωμα του κράτους κατοικίας τους. Αν οι σύζυγοι έχουν διαφορετική ιθαγένεια και δεν κατοικούν στο ίδιο κράτος,

εφαρμόζεται το δίκαιο του κράτους της τελευταίας κοινής κατοικίας τους. Αν δεν μπορεί να καθορισθεί το εφαρμοστέο δίκαιο με βάση τους παραπάνω κανόνες, εφαρμόζεται το δίκαιο με το οποίο συνδέεται στενότερα η σχέση.

Οι συμβατικές περιουσιακές σχέσεις μεταξύ συζύγων διέπονται από το δίκαιο του κράτους που διέπει τις προσωπικές και περιουσιακές σχέσεις τους κατά τον χρόνο της σύναψης της σύμβασης. Αν το εν λόγω δίκαιο προβλέπει ότι οι σύζυγοι δύνανται να επιλέξουν το δίκαιο που θα διέπει τις μεταξύ τους περιουσιακές συμφωνίες, εφαρμόζεται το επιλεγμένο δίκαιο.

Σε περίπτωση ακύρωσης ή λύσης του γάμου, οι προσωπικές και οι περιουσιακές σχέσεις των μερών διέπονται από τους κανόνες σύγκρουσης νόμων που διέπουν τις προσωπικές και περιουσιακές σχέσεις μεταξύ συζύγων.

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Η κληρονομική διαδοχή διέπεται από το δίκαιο του κράτους του οποίου ο αποβιώσας είχε την ιθαγένεια κατά τον χρόνο του θανάτου του. Η ικανότητα σύνταξης διαθήκης διέπεται από το δίκαιο του κράτους του οποίου την ιθαγένεια είχε ο διαθέτης κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης.

Ο τύπος της διαθήκης είναι έγκυρος εάν είναι έγκυρος σύμφωνα με κάποια από τις ακόλουθες έννομες τάξεις: το δίκαιο του κράτους όπου συντάχθηκε η διαθήκη το δίκαιο του κράτους του οποίου είχε την ιθαγένεια ο διαθέτης κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης ή κατά τον χρόνο του θανάτου το δίκαιο του κράτους στο οποίο είχε την κατοικία του ο διαθέτης κατά τον χρόνο σύνταξης της διαθήκης ή κατά τον χρόνο του θανάτου το σλοβενικό δίκαιο ή, όσον αφορά τα ακίνητα, το δίκαιο του κράτους όπου βρίσκεται το ακίνητο.

Ο τύπος ανάκλησης διαθήκης είναι έγκυρος αν είναι έγκυρος σύμφωνα με οποιοδήποτε από τα δίκαια βάσει του οποίου θα ήταν έγκυρη η διαθήκη, όπως εξηγείται παραπάνω.

3.8 Ακίνητη περιουσία

Η κυριότητα και τα άλλα δικαιώματα επί πραγμάτων διέπονται από το δίκαιο του κράτους όπου βρίσκεται το πράγμα. Η κυριότητα επί πραγμάτων υπό μεταφορά διέπεται από το δίκαιο του κράτους προορισμού. Η κυριότητα επί μεταφορικών μέσων διέπεται από το δίκαιο του κράτους της εθνικότητας των εν λόγω μέσων, εκτός αν το σλοβενικό δίκαιο ορίζει διαφορετικά.

3.9 Αφερεγγυότητα

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας εφαρμόζεται άμεσα στη Σλοβενία για τα ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του και όσον αφορά τα κράτη μέλη της ΕΕ. Στις περιπτώσεις στις οποίες δεν εφαρμόζεται ο κανονισμός, εφαρμόζεται το σλοβενικό εθνικό δίκαιο, και συγκεκριμένα ο νόμος περί χρηματοοικονομικών πράξεων, διαδικασιών αφερεγγυότητας και αναγκαστικής διάλυσης (*Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju – ZFPPIPP, Uradni list Republike Slovenije, ZFPPIPP-URPB7, αριθ. 63/2013*).

Στον εν λόγω νόμο, το κεφάλαιο με τίτλο «Διαδικασίες αφερεγγυότητας με διεθνή διάσταση» περιέχει γενικούς κανόνες για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας με διεθνή διάσταση, διέπει την πρόσβαση αλλοδαπών πιστωτών και διαχειριστών σε εθνικά δικαστήρια, και ρυθμίζει τη συνεργασία με αλλοδαπά δικαστήρια και αλλοδαπούς διαχειριστές. Επίσης, ρυθμίζει την αναγνώριση αλλοδαπών διαδικασιών αφερεγγυότητας, τα προσωρινά μέτρα, καθώς και τις παράλληλες διαδικασίες αφερεγγυότητας και το εφαρμοστέο δίκαιο στα αποτελέσματα των διαδικασιών αφερεγγυότητας.

Εθνικό δικαστήριο που είναι καθ' ύλην αρμόδιο για τη διεξαγωγή εθνικών διαδικασιών αφερεγγυότητας είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της αναγνώρισης αλλοδαπής διαδικασίας και της συνεργασίας με αλλοδαπά δικαστήρια. Κατά τόπο αρμόδια να αποφανθούν επί της αναγνώρισης αλλοδαπής διαδικασίας αφερεγγυότητας και της συνεργασίας με αλλοδαπά δικαστήρια είναι τα εξής δικαστήρια: 1. όταν ο οφειλέτης είναι εθνικό νομικό πρόσωπο ή επιχειρηματίας με έδρα στη Δημοκρατία της Σλοβενίας: το δικαστήριο του τόπου της έδρας του οφειλέτη 2. όταν ο οφειλέτης είναι αλλοδαπό πρόσωπο με υποκατάστημα στη Δημοκρατία της Σλοβενίας: το δικαστήριο του τόπου όπου το υποκατάστημα του οφειλέτη διατηρεί την κεντρική του εγκατάσταση 3. στις υπόλοιπες περιπτώσεις: το πρωτοδικείο της Λιουμπλιάνα (*Okrožno sodišče v Ljubljani*).

Όσον αφορά το δίκαιο που διέπει τα έννομα αποτελέσματα των διαδικασιών αφερεγγυότητας, ο γενικός κανόνας είναι ότι εφαρμόζεται το δίκαιο του κράτους διεξαγωγής της διαδικασίας, εκτός εάν ο νόμος προβλέπει διαφορετικά για κάποια ειδική περίπτωση. Στον νόμο περί χρηματοοικονομικών πράξεων, διαδικασιών αφερεγγυότητας και αναγκαστικής διάλυσης υπάρχουν ειδικοί κανόνες περί του εφαρμοστέου δικαίου αναφορικά με τις συμβάσεις με αντικείμενο τη χρήση ή την απόκτηση ακινήτου, καθώς στις περιπτώσεις αυτές εφαρμόζεται το δίκαιο του κράτους όπου βρίσκεται το ακίνητο. Περαιτέρω, υφίσταται γενικός κανόνας ως προς το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο στα δικαιώματα που καταχωρίζονται σε μητρώο (το δίκαιο του κράτους που είναι αρμόδιο να διαχειρίζεται το μητρώο), το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο στα συστήματα πληρωμών και τις χρηματαγορές (το δίκαιο του κράτους που ρυθμίζει τα εν λόγω συστήματα πληρωμών/χρηματαγορές), το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο στις αντισταθμιστικές συμβάσεις και τις συμβάσεις επαναγοράς, και το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο στις συμβάσεις εργασίας.

Τελευταία επικαιροποίηση: 17/04/2018

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότοπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.

Η πρωτότυπη γλωσσική έκδοση [sv](#) αυτής της σελίδας τροποποιήθηκε πρόσφατα. Η γλωσσική έκδοση που βλέπετε τώρα βρίσκεται στο στάδιο της μετάφρασης.

Υπάρχει ήδη μετάφραση στις ακόλουθες γλώσσες

Ποιο δίκαιο θα εφαρμοσθεί; - Σουηδία

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο στη Σουηδία έχει κωδικοποιηθεί μόνο εν μέρει και συνίσταται σε συνδυασμό νομοθεσίας και νομολογίας. Η νομοθεσία αποσκοπεί κυρίως στην εκτέλεση των διεθνών συμβάσεων στις οποίες η Σουηδία είναι συμβαλλόμενο μέρος. Η βασική νομοθεσία έχει ως εξής:

Γάμος και τέκνα

Κεφάλαιο 3, άρθρα 4 και 6 του νόμου περί ορισμένων διεθνών έννομων σχέσεων όσον αφορά το γάμο και την επιμέλεια [*Lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap*, «IÄL»]

Άρθρα 9, 12 και 13 του διατάγματος περί ορισμένων διεθνών έννομων σχέσεων όσον αφορά το γάμο, την υιοθεσία και την επιμέλεια [*Förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap*, «NÄF»]

Άρθρο 2 του νόμου περί των διεθνών έννομων σχέσεων όσον αφορά την υιοθεσία [*Lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption*, «IAL»]

Άρθρα 2, 3 και 6 του νόμου περί διεθνών ζητημάτων πατρότητας [*Lagen (1985:367) om internationella faderskapsfrågor*, «IFL»]

Άρθρα 3-5 του νόμου περί ορισμένων διεθνών ζητημάτων που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις μεταξύ συζύγων ή συντρόφων [*Lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden*, «LIMF»]

Άρθρο 1 του νόμου σχετικά με τη σύμβαση της Χάγης του 1996 [*Lagen (2012:318) om 1996 års Haagkonvention*] και άρθρα 15-22 της αυτής σύμβασης της Χάγης του 1996 για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών

Άρθρο 15 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και τη συνεργασία σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής και Πρωτόκολλο της Χάγης του 2007 σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής

Κληρονομιά

Άρθρα 20-38 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου

Συμβάσεις και αγορά

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές («κανονισμός Ρώμη Ι»)

Άρθρα 79-87 του νόμου περί συναλλαγματικών [*Växellagen 1932:130*]

Άρθρα 58-65 του νόμου περί επιταγών [*Checklagen 1932:131*]

Νόμος περί του εφαρμοστέου δικαίου στην πώληση εμπορευμάτων [*Lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande köp av lösa saker*, «IKL»]

Άρθρα 25a, 31a και 42a του νόμου περί συμμετοχής των εργαζομένων στη διαχείριση [*Lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet*, «MBL»]

Νόμος περί του εφαρμοστέου δικαίου σε ορισμένες συμβάσεις ασφάλισης [*Lagen (1993:645) om tillämplig lag för vissa försäkringsavtal*]

Κεφάλαιο 13, άρθρο 4, και κεφάλαιο 14, άρθρο 2, του Κώδικα Ναυτιλίας [*Sjölagen 1994:1009*]

Άρθρο 14 του νόμου περί συμβάσεων καταναλωτών [*Lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden*]

Κεφάλαιο 1, άρθρο 4, του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών σε συμφωνίες που αφορούν χρονομεριστικές μισθώσεις κατοικιών ή μακροπρόθεσμα προϊόντα διακοπών [*Lagen (2011:914) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt*]

Κεφάλαιο 3, άρθρο 14, του νόμου περί των εξ αποστάσεως συμβάσεων και πωλήσεων κατ' οίκον [*Lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler*]

Άρθρο 48 του νόμου περί πωλήσεων στους καταναλωτές [*Checklagen 1990:932*]

Αστική ευθύνη για ζημιές

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές («κανονισμός Ρώμη ΙΙ»)

Άρθρα 8, 14 και 38 του νόμου περί τραυματισμών από ατυχήματα οδικής κυκλοφορίας [*Trafikskadelagen 1975:1410*]

Άρθρο 1 του νόμου σε συνδυασμό με τη σύμβαση της 9ης Φεβρουαρίου 1972 μεταξύ Σουηδίας και Νορβηγίας σχετικά με τη βοσκή τράνδων [*Lagen (1972:114) med anledning av konventionen den 9 februari 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning*]

Άρθρο 1 του νόμου σε συνδυασμό με τη σύμβαση της 19ης Φεβρουαρίου 1974 για την προστασία του περιβάλλοντος που έχει υπογραφεί μεταξύ της Δανίας, της Φινλανδίας, της Νορβηγίας και της Σουηδίας [*Lagen (1974:268) med anledning av miljöskyddskonventionen den 19 februari 1974 mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige*]

Νόμος περί αφερεγγυότητας

Άρθρα 4, 8-11, 14, 15, 28 και 43 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας («κανονισμός περί αφερεγγυότητας») (το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν τροποποιημένο κανονισμό ο οποίος θα αρχίσει να ισχύει από το καλοκαίρι του 2015)

Άρθρα 1, 3 και 5-8 του νόμου περί θέσπισης κανόνων για περιπτώσεις αφερεγγυότητας που σχετίζονται με περιουσιακά στοιχεία στη Δανία, τη Φινλανδία, την Ισλανδία ή τη Νορβηγία [*Lag (1934:67) med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge*]

Άρθρα 1, 4-9 και 13 του νόμου για τις συνέπειες περιπτώσεων αφερεγγυότητας στη Δανία, τη Φινλανδία, την Ισλανδία ή τη Νορβηγία [*Lag (1934:68) om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge*]

Άρθρα 1, 3-8 και 12 του νόμου για τις περιπτώσεις αφερεγγυότητας που σχετίζονται με περιουσιακά στοιχεία σε άλλη Σκανδιναβική χώρα [*Lag (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land*]

Άρθρα 1, 4-9, 13 και 14 του νόμου για τις συνέπειες περιπτώσεων αφερεγγυότητας σε άλλη Σκανδιναβική χώρα [*Lag (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land*]

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Η Σουηδία είναι συμβαλλόμενο μέρος των ακόλουθων πολυμερών διεθνών συμβάσεων, οι οποίες θεσπίζουν κανόνες περί του εφαρμοστέου δικαίου. Η Σουηδία ακολουθεί «δυσίτικη» προσέγγιση όσον αφορά τις διεθνείς συνθήκες, δηλαδή οι πολυμερείς συμβάσεις πρέπει επιπλέον να μεταφέρονται στο εσωτερικό δίκαιο της χώρας: βλ. ανωτέρω.

Η Κοινωνία των Εθνών

Σύμβαση του 1930 περί κανονισμού συγκρούσεων τινών νόμων επί συναλλαγματικών και γραμματίων εις διαταγήν

Σύμβαση του 1931 περί κανονισμού συγκρούσεων τινών νόμων επί των επιταγών

Διάσκεψη της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο

Σύμβαση του 1955 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβάσεις διεθνούς πώλησης εμπορευμάτων

Σύμβαση του 1961 για τις συγκρούσεις νόμων που αφορούν τον τύπο διατάξεων διαθήκης

Σύμβαση του 1996 για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών

Πρωτόκολλο της Χάγης του 2007 σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής

Ευρωπαϊκή Ένωση

Σύμβαση του 1980 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (ο κανονισμός Ρώμη Ι αντικαθιστά τη σύμβαση της Ρώμης για συμβάσεις που συνάπτονται μετά τις 17 Δεκεμβρίου 2009)

Συμβάσεις Σκανδιναβικών χωρών

Σύμβαση του 1931 μεταξύ Δανίας, Φινλανδίας, Ισλανδίας, Νορβηγίας και Σουηδίας περί καθορισμού διατάξεων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου σχετικά με τον γάμο, την υιοθεσία και την επιμέλεια (όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τροποποιητική σύμβαση του 2006)

Σύμβαση του 1933 μεταξύ Σουηδίας, Δανίας, Φινλανδίας, Ισλανδίας και Νορβηγίας περί αφερεγγυότητας (η «σύμβαση των Σκανδιναβικών χωρών περί αφερεγγυότητας»)

Σύμβαση του 1934 μεταξύ Δανίας, Φινλανδίας, Ισλανδίας, Νορβηγίας και Σουηδίας περί της κληρονομικής διαδοχής, της διαθήκης και της διοίκησης περιουσιακών στοιχείων (όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τροποποιητική σύμβαση του 2012)

Σύμβαση του 1974 για την προστασία του περιβάλλοντος μεταξύ Δανίας, Φινλανδίας, Νορβηγίας και Σουηδίας

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Σύμβαση του 1972 μεταξύ Σουηδίας και Νορβηγίας σχετικά με τη βοσκή ταράνδων (*1972 års konvention mellan Sverige och Norge om renbetning*)

2 Εφαρμογή των κανονων που διέπουν τη σύγκρουση των νομων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Δεν υπάρχει καμία διάταξη στη σουηδική νομοθεσία που να απαιτεί από δικαστήριο να εφαρμόσει αυτεπαγγέλτως αλλοδαπό δίκαιο. Το ζήτημα έχει εξεταστεί κυρίως στη νομολογία, και φαίνεται ότι γίνεται διάκριση μεταξύ διαδικασιών που αφορούν θέματα τα οποία οι διάδικοι είναι ελεύθεροι να ρυθμίσουν εξωδικαστικά (*dispositiva mål*) και διαδικασιών που αφορούν θέματα τα οποία μπορούν να ρυθμιστούν μόνο από δικαστήριο (*indispositiva mål*). Σε δικαστικές διαφορές αστικού δικαίου όπου οι διάδικοι δύνανται να προβούν σε μεταξύ τους διακανονισμό, φαίνεται ότι το αλλοδαπό δίκαιο εφαρμόζεται μόνο αν το επικαλεστεί ένας από τους διάδικους. Έχουν υπάρξει πολλές υποθέσεις με σαφή στοιχεία αλλοδαπότητας στις οποίες εφαρμόστηκε η σουηδική νομοθεσία χωρίς να θεθεί το ζήτημα, επειδή κανένας διάδικος δεν επικαλέστηκε αλλοδαπό δίκαιο. Από την άλλη, σε διαδικασίες όπου δεν είναι εφικτή η εξώδικη διευθέτηση των διαφορών, όταν πρόκειται για τον καθορισμό της πατρότητας, για παράδειγμα, υπήρξαν υποθέσεις στις οποίες τα δικαστήρια εφάρμοσαν αλλοδαπό δίκαιο αυτεπαγγέλτως.

2.2 Παραπομπή

Κατά γενικό κανόνα, το σουηδικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο δεν δέχεται την παραπομπή. Εντούτοις, προβλέπεται εξαίρεση στο άρθρο 79 δεύτερη περίπτωση του νόμου περί συναλλαγματικών και στο άρθρο 58 δεύτερη περίπτωση του νόμου περί επιταγών, όσον αφορά την ικανότητα ξένων υπηκόων να μετέχουν σε συναλλαγή με αντικείμενο συναλλαγματικές ή επιταγές. Ο λόγος είναι ότι αυτές οι διατάξεις στηρίζονται σε διεθνείς συμβάσεις. Άλλη εξαίρεση υπάρχει στο άρθρο 9 δεύτερη περίπτωση του νόμου για τις συνέπειες των περιπτώσεων αφερεγγυότητας σε άλλη Σκανδιναβική χώρα. Τέλος, σχετικά με το τυπικό κύρος γάμου, η παραπομπή γίνεται δεκτή στο κεφάλαιο 1 άρθρο 7 πρώτη περίπτωση του νόμου περί ορισμένων διεθνών έννομων σχέσεων όσον αφορά το γάμο και την επιμέλεια.

2.3 Μεταβολή του συνδυατικού στοιχείου

Το σουηδικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο δεν περιλαμβάνει γενικό κανόνα σχετικά με τις συνέπειες της μεταβολής του συνδυατικού στοιχείου: το ζήτημα ρυθμίζεται ειδικά σε κάθε επιμέρους νόμο. Για παράδειγμα, το άρθρο 4 πρώτη περίπτωση του νόμου περί ορισμένων διεθνών ζητημάτων που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις μεταξύ συζύγων ή συντρόφων ορίζει ότι «εάν το εφαρμοστέο δίκαιο δεν έχει καθοριστεί βάσει συμφωνίας, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους στο οποίο οι σύζυγοι είχαν τη συνήθη διαμονή τους (*hemvist*) κατά τη σύναψη του γάμου», ενώ το άρθρο 4 δεύτερη περίπτωση του ίδιου νόμου ορίζει ότι «εάν και οι δύο σύζυγοι εν συνεχεία εγκαταστάθηκαν σε άλλο κράτος και έζησαν εκεί για τουλάχιστον δύο έτη, εφαρμόζεται το δίκαιο αυτού του κράτους».

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Κατά γενική αρχή του σουηδικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, διάταξη αλλοδαπού δικαίου δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που η εφαρμογή της θα οδηγούσε σε αποτελέσματα προδήλως ασυμβίβαστα με τις θεμελιώδεις αρχές της σουηδικής έννομης τάξης. Διατάξεις προς την κατεύθυνση αυτή υπάρχουν στα περισσότερα νομοθετήματα που ρυθμίζουν ζητήματα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Δεν συνάγεται, ωστόσο, ότι η επιφύλαξη της δημόσιας τάξης απαιτεί την ύπαρξη νομοθετικής βάσης. Έχουν εκδοθεί ελάχιστες αποφάσεις οι οποίες αποφαίνονται ότι το αλλοδαπό δίκαιο δεν μπορεί να εφαρμοστεί για λόγους δημόσιας τάξης.

Ο καθορισμός των κανόνων του σουηδικού δικαίου οι οποίοι είναι υποχρεωτικοί κανόνες διεθνούς δικαίου υπάγεται συνήθως στην αρμοδιότητα των δικαστηρίων.

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Αν το δικαστήριο κρίνει ότι πρέπει να εφαρμοστεί αλλοδαπό δίκαιο αλλά δεν γνωρίζει τους κανόνες ουσιαστικού δικαίου του αλλοδαπού δικαιοκώστος, μπορεί να ακολουθήσει δύο προσεγγίσεις. Είτε να διεξαγάγει έρευνα το ίδιο είτε να ζητήσει από έναν από τους διαδίκους να υποβάλει τις αναγκαίες πληροφορίες. Ποια προσέγγιση επιλέγεται είναι ζήτημα εκτίμησης της σκοπιμότητας. Εάν το δικαστήριο αποφασίσει να ερευνησει το ζήτημα το ίδιο, μπορεί να ζητήσει τη βοήθεια του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Γενικά, το δικαστήριο αναλαμβάνει περισσότερο ενεργό ρόλο στις διαδικασίες οι οποίες μπορούν να διευθετηθούν μόνο δικαστικά (βλ. ανωτέρω), ενώ στις διαδικασίες στις οποίες οι διάδικοι είναι ελεύθεροι να προβούν σε μεταξύ τους διακανονισμό, το δικαστήριο μπορεί να αναθέσει στους διαδίκους τη διεξαγωγή της έρευνας.

3 Κανόνες σύγκρουσης νομων

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Η Σουηδία είναι συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση της Ρώμης του 1980 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές. Σε κάποιους τομείς εφαρμόζονται άλλοι κανόνες δικαίου. Ο κανονισμός Ρώμη Ι αντικαθιστά τη σύμβαση της Ρώμης για συμβάσεις που συνάπτονται μετά τις 17 Δεκεμβρίου 2009.

Η **πώληση εμπορευμάτων** διέπεται από το νόμο περί του εφαρμοστέου δικαίου στην πώληση εμπορευμάτων, ο οποίος ενσωματώνει στο εσωτερικό δίκαιο τη σύμβαση της Χάγης του 1955 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβάσεις διεθνούς πώλησης εμπορευμάτων. Ο νόμος αυτός υπερισχύει των διατάξεων του κανονισμού Ρώμη Ι. Δεν καλύπτει, εντούτοις, τις συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές. Το άρθρο 3 προβλέπει ότι ο αγοραστής και ο πωλητής μπορούν να ορίσουν το εφαρμοστέο δίκαιο με συμφωνία. Το άρθρο 4 ορίζει ότι, εάν τα μέρη δεν έχουν επιλέξει το εφαρμοστέο δίκαιο, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους συνήθους διαμονής του πωλητή. Προβλέπονται εξαιρέσεις σε αυτόν τον κανόνα, εάν ο πωλητής έλαβε την παραγγελία στη χώρα συνήθους διαμονής του αγοραστή, καθώς και για τις αγορές σε χρηματιστηριακή αγορά ή σε πλειστηριασμό.

Για ορισμένες **καταναλωτικές συμβάσεις** προβλέπεται άλλη εξαίρεση από τους κανόνες του κανονισμού Ρώμη Ι. Στο άρθρο 48 του νόμου περί πωλήσεων στους καταναλωτές, στο άρθρο 14 του νόμου περί συμβάσεων καταναλωτών, στο κεφάλαιο 1, άρθρο 4, του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών σε συμφωνίες που αφορούν χρονομεριστικές μισθώσεις κατοικιών ή μακροπρόθεσμα προϊόντα διακοπών, και στο κεφάλαιο 3, άρθρο 14, του νόμου περί των εξ αποστάσεως συμβάσεων και πωλήσεων κατ' οίκον προβλέπονται ειδικοί κανόνες που αποσκοπούν στην προστασία των καταναλωτών από ρήτρες επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου. Οι εν λόγω κανόνες ορίζουν ότι, υπό ορισμένες περιστάσεις, πρέπει να εφαρμόζεται το δίκαιο χώρας του ΕΟΧ εάν παρέχει καλύτερη προστασία για τους καταναλωτές.

Υπάρχουν ειδικοί κανόνες για τις **συναλλαγματικές και τις επιταγές** στα άρθρα 79-87 του νόμου περί συναλλαγματικών και στα άρθρα 58-65 του νόμου περί επιταγών. Στηρίζονται στη σύμβαση της Γενεύης του 1930 περί κανονισμού συγκρούσεων τινών νόμων επί συναλλαγματικών και γραμματίων εις διαταγήν και στη σύμβαση της Γενεύης του 1931 περί κανονισμού συγκρούσεων τινών νόμων επί των επιταγών.

Ορισμένες συμβάσεις **ασφάλισης κατά ζημιών** διέπονται από τον νόμο περί του εφαρμοστέου δικαίου σε ορισμένες συμβάσεις ασφάλισης.

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου στις εξωσυμβατικές ενοχές διέπεται από τον κανονισμό Ρώμη II.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Στο σουηδικό ιδιωτικό διεθνές δικαιο το αποφασιστικό συνδυετικό στοιχείο για τον καθορισμό του δικαίου που διέπει την προσωπική κατάσταση ήταν κατά παράδοση η ιθαγένεια. Ωστόσο, υπάρχουν πλέον τόσες πολλές υποθέσεις στις οποίες το κύριο συνδυετικό στοιχείο είναι η συνήθης διαμονή και όχι η ιθαγένεια, ώστε είναι αμφίβολο αν μπορεί ακόμη να γίνεται λόγος για ενιαίο κύριο συνδυετικό στοιχείο όσον αφορά την προσωπική κατάσταση. Στο σουηδικό ιδιωτικό διεθνές δικαιο, η έννοια της «προσωπικής κατάστασης» νοείται ότι περιλαμβάνει κυρίως ζητήματα δικαιοπρακτικής ικανότητας και ονόματος.

Σύμφωνα με το κεφάλαιο 1 άρθρο 1 του νόμου περί ορισμένων διεθνών έννομων σχέσεων όσον αφορά τον γάμο και την επιμέλεια, η **ικανότητα για σύναψη γάμου** ενώπιον σουηδικής αρχής διέπεται καταρχήν από το σουηδικό δικαιο εάν ένα από τα μέρη είναι Σουηδός υπήκοος ή έχει τη συνήθη διαμονή του στη Σουηδία. Παρόμοιοι κανόνες εφαρμόζονται, στο πλαίσιο των Σκανδιναβικών χωρών, βάσει του άρθρου 1 του διατάγματος περί ορισμένων διεθνών έννομων σχέσεων όσον αφορά το γάμο, την υιοθεσία και την επιμέλεια.

Ειδικό κανόνες σχετικά με την **επιμέλεια και την κηδεμονία** προβλέπονται στα κεφάλαια 4 και 5 του νόμου περί ορισμένων διεθνών έννομων σχέσεων όσον αφορά τον γάμο και την επιμέλεια, και στα άρθρα 14-21a του διατάγματος περί ορισμένων διεθνών έννομων σχέσεων όσον αφορά το γάμο, την υιοθεσία και την επιμέλεια.

Όσον αφορά το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου στην **ικανότητα σύναψης συμβάσεων**, το άρθρο 13 του κανονισμού Ρώμη I δίνει μερική απάντηση. Η ικανότητα διενέργειας συναλλαγών με συναλλαγματικές ή επιταγές διέπεται από τους ειδικούς κανόνες του άρθρου 79 του νόμου περί συναλλαγματικών και του άρθρου 58 του νόμου περί επιταγών.

Υπάρχει ειδικός κανόνας σχετικά με τη **δυνατότητα να είναι κάποιος διάδικος** στο κεφάλαιο 11 άρθρο 3 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (*rättegångsbalken*), ο οποίος ορίζει ότι αλλοδαπός ο οποίος στη χώρα του αδυνατεί να είναι διάδικος δύναται παρόλα αυτά να το πράξει στη Σουηδία εάν έχει τη δυνατότητα σύμφωνα με το σουηδικό δικαιο.

Το σουηδικό ιδιωτικό διεθνές δικαιο θεωρεί ότι τα **ζητήματα ονόματος** υπάγονται στο δικαιο της προσωπικής κατάστασης. Αυτό σημαίνει, για παράδειγμα, ότι το ζήτημα του εάν ένας σύζυγος παίρνει το όνομα του άλλου συζύγου δεν υπάγεται στα προσωπικά έννομα αποτελέσματα του γάμου. Σύμφωνα με το άρθρο 50 του νόμου περί προσωπικών ονομάτων (*namnlagen*, 1982:670), ο νόμος δεν εφαρμόζεται σε Σουηδούς υπηκόους οι οποίοι έχουν συνήθη διαμονή στη Δανία, τη Νορβηγία ή τη Φινλανδία εξ αντιδιαστολής, δύναται να συναχθεί ότι εφαρμόζεται σε Σουηδούς υπηκόους αλλοού. Το άρθρο 51 ορίζει ότι ο νόμος εφαρμόζεται επίσης σε αλλοδαπούς οι οποίοι έχουν τη συνήθη διαμονή τους στη Σουηδία.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

Το σουηδικό ουσιαστικό δικαιο δεν κάνει διάκριση μεταξύ **τέκνων εντός και εκτός γάμου**, και το σουηδικό ιδιωτικό διεθνές δικαιο δεν περιέχει ειδικούς κανόνες σύγκρουσης νόμων για τον καθορισμό του εάν μπορεί να θεωρηθεί ότι ένα τέκνο έχει γεννηθεί εντός ή εκτός γάμου, ή του εάν ένα τέκνο δύναται να νομιμοποιηθεί εν συνεχεία.

Όσον αφορά το εφαρμοστέο δικαιο στη θεμελίωση της **πατρότητας**, υπάρχουν διάφοροι κανόνες για το τεκμήριο της πατρότητας και για τη θεμελίωση της πατρότητας από δικαστήριο. Το τεκμήριο της πατρότητας διέπεται από το άρθρο 2 του νόμου περί διεθνών ζητημάτων πατρότητας. Αυτό προβλέπει ότι ο σύζυγος ο οποίος ήταν ή είναι παντρεμένος με τη μητέρα τέκνου, θεωρείται πατέρας του εν λόγω τέκνου εάν αυτό προβλέπεται από το δικαιο του κράτους στο οποίο το τέκνο απέκτησε τη συνήθη διαμονή του κατά τη γέννηση ή, όταν το εν λόγω δικαιο δεν αναγνωρίζει κανέναν ως πατέρα, εάν αυτό απορρέει από το δικαιο του κράτους υπήκοος του οποίου έγινε το τέκνο κατά τη γέννηση. Εντούτοις, εάν το κράτος της συνήθους διαμονής του τέκνου κατά τη γέννησή του ήταν η Σουηδία, το ζήτημα ρυθμίζεται πάντα σύμφωνα με το σουηδικό δικαιο. Εάν η πατρότητα πρέπει να θεμελιωθεί δικαστικά, το δικαστήριο εφαρμόζει το δικαιο του κράτους στο οποίο το τέκνο είχε τη συνήθη διαμονή του κατά την ημερομηνία έκδοσης της πρωτόδικης απόφασης.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 πρώτη περίπτωση του νόμου περί των διεθνών έννομων σχέσεων όσον αφορά την υιοθεσία, σουηδικό δικαστήριο το οποίο εξετάζει αίτηση **υιοθεσίας** οφείλει να εφαρμόσει το σουηδικό δικαιο. Το άρθρο 2 δεύτερη περίπτωση ορίζει, εντούτοις, ότι εάν η αίτηση αφορά τέκνο ηλικίας κάτω των 18 ετών, το δικαστήριο πρέπει να εξετάσει εάν ο αιτών ή το τέκνο συνδέεται με άλλο κράτος μέσω ιθαγένειας, συνήθους διαμονής ή άλλου στοιχείου και εάν αναμένεται το γεγονός αυτό να προκαλέσει δυσκολία στο τέκνο στην περίπτωση που η υιοθεσία δεν αναγνωρίζεται στο εν λόγω κράτος.

Όσον αφορά τα νομικά αποτελέσματα της υιοθεσίας, όταν αλλοδαπή απόφαση υιοθεσίας είναι ισχυρή στη Σουηδία, το θετό τέκνο θεωρείται, όσον αφορά την επιμέλεια, την κηδεμονία και τη διατροφή του, ως τέκνο υιοθετούντων που έχουν τελήσει γάμο στη Σουηδία. Στην περίπτωση της κληρονομικής διαδοχής, εντούτοις, ο νόμος απαιτεί ίση μεταχείριση των θετών και των γνήσιων τέκνων των υιοθετούντων μόνο εάν η υιοθεσία έλαβε χώρα στη Σουηδία. Εάν η υιοθεσία έλαβε χώρα στην αλλοδαπή, το δικαίωμα του θετού τέκνου στην κληρονομική διαδοχή εξετάζεται σύμφωνα με το δικαιο το οποίο διέπει γενικά το δικαίωμα κληρονομικής διαδοχής, δηλαδή το δικαιο της χώρας της ιθαγένειας.

Το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου στη **διατροφή τέκνου** διέπεται από το Πρωτόκολλο της Χάγης του 2007 σχετικά με το εφαρμοστέο δικαιο στις υποχρεώσεις διατροφής. Ο γενικός κανόνας είναι ότι οι υποχρεώσεις διατροφής διέπονται από το δικαιο του κράτους στο οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του το τέκνο. Αν το τέκνο αδυνατεί να επιτύχει την καταβολή διατροφής από το μέρος που φέρει τη σχετική υποχρέωση σύμφωνα με το εν λόγω δικαιο, τότε εφαρμόζεται το δικαιο της χώρας στην οποία εδρεύει το δικαστήριο. Αν το τέκνο αδυνατεί να επιτύχει την καταβολή διατροφής από το μέρος που φέρει τη σχετική υποχρέωση σύμφωνα με το ένα ή το άλλο εξ αυτών των δικαίων και αμφότερα τα μέρη είναι πολίτες του ίδιου κράτους, εφαρμόζεται το δικαιο του εν λόγω κράτους.

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

Όσον αφορά την **ικανότητα για σύναψη γάμου**, βλ. σημείο 3.3 ανωτέρω. Ο γενικός κανόνας είναι ότι ένας γάμος θεωρείται έγκυρος ως προς τον τύπο εάν είναι έγκυρος στη χώρα τέλεσής του (κεφάλαιο 1 άρθρο 7 του νόμου περί ορισμένων διεθνών έννομων σχέσεων όσον αφορά τον γάμο και την επιμέλεια).

Τα **νομικά αποτελέσματα του γάμου** διακρίνονται σε δύο κύριες κατηγορίες, εκ των οποίων η μία αφορά το προσωπικό επίπεδο και η άλλη σχετίζεται με την περιουσία των συζύγων (βλ. σημείο 3.6 παρακάτω). Το κύριο αποτέλεσμα του γάμου στο προσωπικό επίπεδο είναι ότι οι σύζυγοι έχουν αμοιβαία υποχρέωση διατροφής. Στο σουηδικό ιδιωτικό διεθνές δικαιο, τα ζητήματα του δικαιώματος κληρονομικής διαδοχής των συζύγων, η απόκτηση του ονόματος του άλλου συζύγου ή το καθήκον διατροφής των τέκνων του άλλου συζύγου δεν θεωρούνται νομικά αποτελέσματα του γάμου και το εφαρμοστέο δικαιο καθορίζεται από τους κανόνες σύγκρουσης νόμων που διέπουν τα θέματα κληρονομικής διαδοχής, προσωπικού ονόματος κλπ.

Το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου στη **διατροφή συζύγου** ρυθμίζεται από το Πρωτόκολλο της Χάγης του 2007 σχετικά με το εφαρμοστέο δικαιο στις υποχρεώσεις διατροφής. Ο γενικός κανόνας είναι ότι οι υποχρεώσεις διατροφής διέπονται από το δικαιο του κράτους στο οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του το μέρος που φέρει την υποχρέωση καταβολής διατροφής. Αν κάποιος από τους συζύγους ανπιταχθεί στην εφαρμογή του εν λόγω δικαίου και το δικαιο άλλου κράτους συνδέεται στενότερα με τον γάμο (ιδίως το δικαιο του κράτους στο οποίο οι σύζυγοι είχαν την τελευταία κοινή συνήθη διαμονή τους), τότε εφαρμόζεται το δικαιο του εν λόγω κράτους.

Στα θέματα **διαζυγίου**, το κεφάλαιο 3 άρθρο 4 πρώτη περίπτωση του νόμου περί ορισμένων διεθνών έννομων σχέσεων όσον αφορά το γάμο και την επιμέλεια ορίζει ότι τα σουηδικά δικαστήρια οφείλουν να εφαρμόζουν το σουηδικό δικαιο. Το άρθρο 4 δεύτερη περίπτωση προβλέπει εξαίρεση στην περίπτωση που αμφότεροι οι σύζυγοι είναι αλλοδαποί υπήκοοι και κανένας από αυτούς δεν είχε τη συνήθη διαμονή του στη Σουηδία επί τουλάχιστον ένα έτος.

Το σουηδικό ουσιαστικό δίκαιο δεν γνωρίζει τους νομικούς θεσμούς του **δικαστικού χωρισμού** ή της **ακύρωσης του γάμου**, και δεν υπάρχουν γενικά εφαρμοστέοι κανόνες σύγκρουσης νόμων που να ισχύουν σε τέτοιες περιπτώσεις. Σε ό,τι αφορά τις Σκανδιναβικές χώρες, το άρθρο 9 του διατάγματος περί ορισμένων διεθνών έννομων σχέσεων όσον αφορά το γάμο, την υιοθεσία και την επιμέλεια ορίζει ότι σε περίπτωση δικαστικού χωρισμού το δικαστήριο οφείλει να εφαρμόσει το εθνικό δίκαιο.

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Το εφαρμοστέο δίκαιο στις περιουσιακές σχέσεις των εγγάμων καθορίζεται από τον νόμο περί ορισμένων διεθνών ζητημάτων που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις μεταξύ συζύγων ή συντρόφων. Το άρθρο 3 του νόμου επιτρέπει στους εγγάμους ή σε ζεύγη που αποβλέπουν σε γάμο να συνάψουν γραπτή συμφωνία βάσει της οποίας οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων θα διέπονται από το δίκαιο της χώρας της οποίας είχε την ιθαγένεια ή στην οποία είχε τη συνήθη διαμονή του ένας εκ των δύο κατά την ημερομηνία σύναψης της εν λόγω συμφωνίας.

Εάν οι σύζυγοι δεν συνήψαν έγκυρη συμφωνία επιλογής δικαίου, το άρθρο 4 του νόμου ορίζει ότι εφαρμοστέο είναι το δίκαιο της χώρας στην οποία είχαν τη συνήθη διαμονή τους μετά την τέλεση του γάμου. Εάν αμφότεροι οι σύζυγοι απέκτησαν εν συνεχεία συνήθη διαμονή σε άλλη χώρα και διαβιώνουν σε αυτήν επί τουλάχιστον δύο έτη, εφαρμόζεται το δίκαιο αυτής της χώρας. Αλλά εάν αμφότεροι οι σύζυγοι είχαν συνήθη διαμονή στη χώρα αυτή προηγουμένως κατά τη διάρκεια του γάμου τους ή εάν αμφότεροι είναι υπήκοοι αυτής της χώρας, εφαρμόζεται το δίκαιο της εν λόγω χώρας αμέσως από τη στιγμή της εγκατάστασής τους σε αυτήν.

Το άρθρο 5 του νόμου ορίζει ότι συμφωνία επιλογής δικαίου είναι έγκυρη εάν είναι συμβιβάσιμη με το δίκαιο που διέπει τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων όταν λαμβάνει χώρα η πράξη. Εάν η συμφωνία επιλογής δικαίου συνάπτεται πριν από την τέλεση του γάμου, είναι έγκυρη εάν είναι συμβιβάσιμη με το δίκαιο το οποίο καθίσταται εφαρμοστέο με την τέλεση του γάμου. Συμφωνία επιλογής δικαίου είναι έγκυρη ως προς τον τύπο εάν πληροί τις απαιτήσεις ως προς τον τύπο της του δικαίου του κράτους στο οποίο συνάπτεται η συμφωνία ή στο οποίο έχουν τη συνήθη διαμονή τους οι σύζυγοι.

Για τις υποθέσεις που αφορούν Σκανδιναβικές χώρες προβλέπονται ειδικοί κανόνες στο διάταγμα περί ορισμένων διεθνών έννομων σχέσεων όσον αφορά το γάμο, την υιοθεσία και την επιμέλεια.

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Οι συγκρούσεις νόμων που αφορούν τις διαθήκες και την κληρονομική διαδοχή ρυθμίζονται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου. Οι κανόνες σύγκρουσης νόμων που προβλέπονται στον κανονισμό εφαρμόζονται ανεξάρτητα από το εάν ο διεθνής σύνδεσμος είναι με κράτος μέλος ή με άλλο κράτος. Για την εγκυρότητα διαθήκης ως προς τον τύπο, πάντως, προβλέπονται ειδικές διατάξεις στο κεφάλαιο 2 άρθρο 3 του νόμου περί κληρονομικής διαδοχής σε καταστάσεις με διεθνή διάσταση [*Lagen (2015: 417) om arv i internationella situationer*], ο οποίος μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο τη σύμβαση της Χάγης του 1961 για τις συγκρούσεις νόμων που αφορούν τον τύπο διατάξεων διαθήκης. Μια διαθήκη θεωρείται έγκυρη ως προς τον τύπο αν ο τύπος της πληροί τις απαιτήσεις του δικαίου του κράτους στο οποίο συντάξε ο διαθέτης τη διαθήκη ή του κράτους της συνήθους διαμονής του διαθέτη ή του κράτους της ιθαγένειας του διαθέτη, είτε κατά τη στιγμή της σύνταξης της διαθήκης είτε κατά τη στιγμή του θανάτου. Διαθήκη μέσω της οποίας μεταβιβάζεται ακίνητη περιουσία είναι έγκυρη ως προς τον τύπο αν ο τύπος της πληροί τις απαιτήσεις του δικαίου του κράτους στο οποίο βρίσκεται η ακίνητη περιουσία. Οι ίδιοι κανόνες ισχύουν για την ανάκληση διαθήκης. Η ανάκληση είναι επίσης έγκυρη αν πληροί τις απαιτήσεις ως προς τον τύπο οποιουδήποτε από τα δίκαια σύμφωνα με τις διατάξεις του οποίου η διαθήκη ήταν έγκυρη ως προς τον τύπο.

3.8 Ακίνητη περιουσία

Στο εμπράγματο δίκαιο υπάρχουν γραπτοί κανόνες σύγκρουσης νόμων μόνο για ορισμένες περιπτώσεις, που αφορούν πλοία και αεροσκάφη, χρηματοπιστωτικά μέσα και παρανόμως απομακρυνθέντα πολιτιστικά αγαθά, καθώς και για ορισμένες καταστάσεις που διέπονται από τη σύμβαση των Σκανδιναβικών χωρών περί αφερεγγυότητας και από τον κανονισμό περί αφερεγγυότητας.

Τα αποτελέσματα εμπράγματος δικαίου της αγοράς ή της επιβολής ενεχύρου ή υποθήκης σε κινητά ή ακίνητα περιουσιακά στοιχεία, για παράδειγμα, καθορίζονται σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας στην οποία βρίσκονται τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία κατά τη στιγμή της αγοράς ή της επιβολής του εμπράγματος βάρους. Το εν λόγω δίκαιο καθορίζει τον χαρακτήρα των εμπράγματων δικαιωμάτων, την έναρξη και το τέλος των εμπράγματων δικαιωμάτων, ποιες είναι οι συναφείς τυπικές προϋποθέσεις και ποια δικαιώματα παρέχει το εμπράγματο δικαίωμα έναντι τρίτων.

Όσον αφορά τις εμπράγματα ασφάλειες που έχουν συσταθεί στο εξωτερικό, γίνεται δεκτό στη νομολογία ότι, εάν κατά τη στιγμή που συστάθηκε η εμπράγματα ασφάλεια ο πωλητής γνώριζε ότι το περιουσιακό στοιχείο επρόκειτο να μεταφερθεί στη Σουηδία και ότι η εμπράγματα ασφάλεια δεν είναι έγκυρη στη Σουηδία, ο πωλητής οφείλει να λάβει ασφάλεια που να πληροί τις απαιτήσεις του σουηδικού δικαίου. Επιπλέον, εμπράγματα ασφάλεια που έχει συσταθεί στο εξωτερικό δεν παράγει αποτελέσματα εάν παρέλθει ορισμένος χρόνος από τη μεταφορά του περιουσιακού στοιχείου στη Σουηδία. Θεωρείται ότι ο αλλοδαπός πιστωτής διέθετε χρόνο είτε να λάβει νέα ασφάλεια είτε να εισπράξει την οφειλή.

3.9 Αφερεγγυότητα

Στις περιπτώσεις αφερεγγυότητας στη Σουηδία εφαρμόζεται το σουηδικό δίκαιο τόσο στις ίδιες τις διαδικασίες όσο και σε άλλα ζητήματα αφερεγγυότητας, όπως οι όροι για την κίνηση της διαδικασίας.

Για τις περιπτώσεις στις οποίες εμπλέκεται άλλη Σκανδιναβική χώρα υπάρχουν ειδικοί κανόνες που καθορίζουν το εφαρμοστέο δίκαιο, οι οποίοι βασίζονται στη σύμβαση των Σκανδιναβικών χωρών περί αφερεγγυότητας του 1933 και οι οποίοι ενσωματώθηκαν στο σουηδικό δίκαιο με νομοθετική πράξη που θεσπίστηκε το 1981. Όσον αφορά τη Φινλανδία, εντούτοις, εφαρμόζεται ο κανονισμός περί αφερεγγυότητας (βλ. παρακάτω), ενώ όσον αφορά την Ισλανδία, εφαρμόζονται οι κανόνες παλαιότερου νομοθετήματος, που χρονολογείται από το 1934. Ο γενικός κανόνας της σύμβασης των Σκανδιναβικών χωρών περί αφερεγγυότητας είναι ότι οι διαδικασίες αφερεγγυότητας σε συμβαλλόμενο κράτος καταλαμβάνουν τα περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν στον οφειλέτη τα οποία βρίσκονται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος. Ζητήματα όπως το δικαίωμα του οφειλέτη να διαχειρίζεται την περιουσία του και το ποια περιουσιακά στοιχεία πρέπει να συμπεριληφθούν στην πτωχευτική περιουσία διέπονται κατά κανόνα από το δίκαιο της χώρας στην οποία διεξάγεται η διαδικασία αφερεγγυότητας.

Ο κανονισμός περί αφερεγγυότητας περιλαμβάνει ειδικούς κανόνες για θέματα που αφορούν άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.

Τελευταία επικαιροποίηση: 13/04/2018

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.

Τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τη διαχείριση ιστοσελίδων με εθνικό περιεχόμενο προβαίνουν αυτή τη στιγμή στην επικαιροποίηση μέρους του περιεχομένου αυτού του ιστότοπου για να το προσαρμόσουν στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εάν στο περιεχόμενο του ιστοτόπου δεν λαμβάνεται ακόμη υπόψη η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, πρόκειται για ακούσιο σφάλμα και θα γίνουν οι κατάλληλες διορθώσεις.